



การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่องวิถีมอญคลองสามวา
ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย



โดย
นางสาวนิสากรณ์ ฉิมมี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่องวิถีมอญคลองสามวา
ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE LEARNING DEVELOPMENT OF ADDITIONAL COURSE ON MON KLONG
SAM WA TRADITION BY USING COMMUNITY BASED LEARNING MANAGEMENT
FOR MATTAYOMSUKSA 4 STUDENTS NAWAMINTRACHINUTHIT
BENJAMARACHALAI SCHOOL



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING SOCIAL STUDIES)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

| | |
|----------------------|--|
| หัวข้อ | การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่องวิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย |
| โดย | นิสากรณ์ ฉิมมี |
| สาขาวิชา | การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท |
| อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก | อาจารย์ ดร. กัลยา เทียนวงศ์ |

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.กัลยา เทียนวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์อนงค์พร สมานชาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพนา พ่วงแพ)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์)

58262314 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน, วิถีมอญคลองสามวา

นางสาว นิสากรณ์ ฉิมมี: การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่องวิถีมอญคลองสามวาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. กัลยา เทียนวงศ์

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ศึกษาความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องวิถีมอญคลองสามวา 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 4) แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($X = 4.36$, $S.D. = 0.56$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการเรียน ตามลำดับ

3. ความภาคภูมิใจในชุมชน พบว่ามีความภาคภูมิใจที่ตนเองได้เกิดมาในชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ของการอพยพของบรรพบุรุษ ชุมชนมีความพหุสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แม้มีความหลากหลายชาติพันธุ์ ในการจัดการเรียนครั้งนี้นักเรียนได้รับประโยชน์เพื่อสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตสืบต่อวัฒนธรรมของมอญคลองสามวาต่อไป และนำข้อมูลที่ได้จากการเรียนไปเผยแพร่

58262314 : Major (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Keyword : COMMUNITY BASE LEARNING, MON KHLONG SAM WA TRADITION

MISS NISAKORN CHIMMEE : THE LEARNING DEVELOPMENT OF ADDITIONAL COURSE ON MON KLONG SAM WA TRADITION BY USING COMMUNITY BASED LEARNING MANAGEMENT FOR MATTAYOMSUKSA 4 STUDENTS NAWAMINTRACHINUTHIT BENJAMARACHALAI SCHOOL THESIS ADVISOR : KANLAYA TIENWONG, Ph.D.

The purposes of this research were to 1) compare the learning outcomes of Matthayomsuksa 4 students before and after studying community based learning method 2) study opinions of Matthayomsuksa 4 students towards community based learning and 3) study the student's pride for their local community. The samples of this research consisted of 35 of Matthayom 4/1 studying at the first semester during the academic year 2019 in Nawamintrachinuthit Bencharachalai school. The instruments used in the study were 1) lesson plans 2) the learning outcomes test 3) a questionnaire on the opinions of students towards community based learning and 4) the interview of the pride for their local community. The data were analyzed by mean (X), standard deviation (S.D.), t-test for dependent and content analysis.

The research results revealed that:

1. The learning outcomes of Matthayomsuksa 4 students after the use of community based learning were higher than before the use of community based learning with statistical significance at the level of 0.05.

2. The opinions of matthayomsuksa 4 students towards community based learning were high level concluded as follows: (1) benefits of learning (2) learning activities and (3) learning environments.

3. The pride of local community of matthayomsuksa 4 after studying community based learning. They were proud to be born in the community with a history of ancestral migration, community unity and peaceful cohabitation because of ethnic diversity. In this learning management, students will be able to continue and conserve the culture of Mon Khlong Sam Wa and disseminate information for society from what the experiences they have obtained.



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีอันเนื่องมาจากบุคคลผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยดังต่อไปนี้ อาจารย์ ดร.กัลยา เทียนวงศ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นทั้งผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นที่ปรึกษา และชี้แนะในเวลาที่ยังสงสัยหรือมีปัญหา ตลอดจนทั้งให้กำลังใจจนนำมาซึ่งความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ อนงค์พร สมานชาติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพูนอ พ่วงแพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วัฒนวัฒนวรชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไข ข้อบกพร่องเพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพิชฌาย์ จินดาวัฒนภูมิ อาจารย์ ดร.อนันต์ ปันอินทร์ และอาจารย์เพชรินทร์ วงศ์ข้าหลวง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัยที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และขอขอบพระคุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของโรงเรียนทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้ และที่สำคัญขอขอบใจนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ทุ่มเทในการทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตั้งใจ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในระดับปริญญาตรี และปริญญาโทที่ช่วยให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการทำวิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนพี่น้องสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกคนที่เป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อโกเมศ และคุณแม่เงาะวี่ ฉิมมี คุณจักษ์ ภูมิบุรณ์ และสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนทางการศึกษา คอยให้คำปรึกษา และกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบ เพื่อบุชาแต่บิดามารดา ผู้มีพระคุณสูงสุด ตลอดจนครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

| | หน้า |
|---|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย | ง |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ | จ |
| กิตติกรรมประกาศ..... | ช |
| สารบัญ..... | ซ |
| สารบัญตาราง..... | ฅ |
| สารบัญภาพ | ฉ |
| บทที่ 1 บทนำ | 1 |
| ความเป็นมาและความสำคัญปัญหา | 1 |
| กรอบแนวคิดการวิจัย..... | 6 |
| วัตถุประสงค์การวิจัย | 8 |
| คำถามการวิจัย..... | 8 |
| สมมติฐานการวิจัย | 9 |
| ขอบเขตการวิจัย..... | 9 |
| นิยามศัพท์เฉพาะ..... | 11 |
| ประโยชน์ที่ได้รับ | 12 |
| บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง..... | 13 |
| หลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม 9 นวมินทร์ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย..... | 13 |
| การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning Management : CBLM) | 15 |
| ความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 15 |
| ข้อตกลงพื้นฐานของการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 17 |

| | |
|--|----|
| รากฐานทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 18 |
| กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 20 |
| ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 22 |
| สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 24 |
| ผลของการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน | 25 |
| แนวทางการประเมินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 26 |
| ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 27 |
| ข้อมูลพื้นฐานของแขวงสามวาตะวันตก | 29 |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง | 40 |
| งานวิจัยในประเทศ | 40 |
| งานวิจัยในต่างประเทศ | 47 |
| บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย | 49 |
| ขอบเขตการวิจัย | 49 |
| แบบแผนการวิจัย | 50 |
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย | 51 |
| การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย | 51 |
| การรวบรวมข้อมูล | 62 |
| การวิเคราะห์ข้อมูล | 63 |
| บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล | 64 |
| ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 | 65 |
| ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็นฐาน | 66 |

| | |
|---|-----|
| ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน..... | 69 |
| บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ | 74 |
| สรุปผลการวิจัย | 74 |
| อภิปรายผลการวิจัย | 75 |
| ข้อเสนอแนะ | 81 |
| ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้..... | 81 |
| ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป | 81 |
| รายการอ้างอิง | 82 |
| ภาคผนวก | 89 |
| ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ..... | 90 |
| รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย | 91 |
| ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย..... | 92 |
| ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย | 118 |
| ภาคผนวก ง รูปภาพประกอบ | 176 |
| ประวัติผู้เขียน | 179 |

สารบัญตาราง

| | หน้า |
|--|------|
| ตารางที่ 1 เนื้อหาในการวิจัย..... | 10 |
| ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา องค์ประกอบหน่วยการเรียนรู้ของรายวิชาเพิ่มเติม 9 นวมินทร์ | 15 |
| ตารางที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | 23 |
| ตารางที่ 4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน..... | 24 |
| ตารางที่ 5 แบบแผนการวิจัย..... | 51 |
| ตารางที่ 6 เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา..... | 52 |
| ตารางที่ 7 การสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา | 56 |
| ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4..... | 65 |
| ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... | 66 |
| ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน..... | 67 |
| ตารางที่ 11 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา | 93 |
| ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของชาวมอญ คลองสามวา | 95 |
| ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา..... | 97 |
| ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง วัฒนธรรมอาหารชาวมอญ | 99 |
| ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง เทศกาลและงานประเพณีของมอญคลองสามวา..... | 101 |
| ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา .. | 103 |

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20110

ตารางที่ 18 คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน114

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน115

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน117



สารบัญภาพ

หน้า

| | |
|---|----|
| ภาพที่ 1 พื้นที่ของแขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร..... | 29 |
| ภาพที่ 2 หงส์ สัญลักษณ์ของชวามอญ | 34 |
| ภาพที่ 3 ชวามอญชุมชนวัดบ้านทอง | 35 |



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างเสริมให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่เหมาะสมดีงาม แม้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน แต่การพัฒนาที่ผ่านมาแล้วยังค่อนข้างช้าไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เป็นผลให้คนไทยในสภาวะปัจจุบันและอนาคตถูกกระแสโลกาภิวัตน์ ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ทำให้คนไทยและสังคมไทยเริ่มต้นตัวเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงระบบการเตรียมคนเข้าสู่สังคมยุคใหม่เพื่อสร้างเสริมศักยภาพคนของประเทศให้สามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะการจัดการ มีคุณธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม และรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาสมบุรณ์และสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 มีความมุ่งมั่น พัฒนาคน พัฒนาคูรู อาจารย์บุคลากรทางการศึกษา พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม พัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ การมีส่วนร่วม และการเตรียมประเทศให้เดินหน้าไปสู่ความพร้อมในการสร้างประชาคมอาเซียน การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน จัดการศึกษาอบรมให้เกิดคุณธรรมนำความรู้ อยู่เป็นสุข ปลุกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศชาติ พัฒนาวิชาชีพข้าราชการครู และส่งเสริมภูมิปัญญาชุมชน ศิลปและวัฒนธรรมของชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 5) มาตรา 6 กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบุรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมในการ

ดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ดังนั้นภารกิจของผู้จัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขนั่นเอง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2524: 31-32) นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ชุมชน โดยกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 27 วรรค 2 ว่า “ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาชุมชน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6-14) กล่าวถึงการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า

1) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาไม่ใช่ภาระหน้าที่ของสถานศึกษาเท่านั้นแต่สถาบันภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา

2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้สามารถจัดให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่

3) การประเมินผู้เรียนให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และจากการทดสอบทั้งหมดนี้ให้จัดกระทำควบคู่กันไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

จากนโยบายการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่สนับสนุนให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรและจัดสัดส่วนของการจัดสาระการ

เรียนรู้ในกลุ่มพื้นฐานและกลุ่มเลือกได้ในช่วงชั้นที่สูงขึ้น เช่น มัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 4) เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการที่จะจัดสรรการเรียนรู้เลือกให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน โดยใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญมากและมีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จึงจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ในชุมชน เพื่อประโยชน์และคุณค่าในการพัฒนาชีวิตในชุมชนของตนเอง แต่ในการจัดการศึกษาโดยใช้ทรัพยากรและการเรียนรู้ในชุมชน บางครั้งอาจเกิดปัญหา คือ การจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาที่มุ่งเน้นเนื้อหาวิชาที่สอนมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากการจินตนาการมากกว่าได้สัมผัสและลงมือปฏิบัติจริง เนื่องจากสถานศึกษายังไม่มีกำหนดช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนชัดเจน และขาดงบประมาณสนับสนุนที่จะจัดหาหรือนำผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่ได้ ผู้สอนเองไม่ทราบว่าแหล่งเรียนรู้อยู่ที่ไหน มีอะไรที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้บ้าง และไม่ทราบว่าจะนำผู้เรียนไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างไร (กรมวิชาการ, 2542: 39)

อย่างไรก็ตามทุกชุมชนย่อมมีประวัติความเป็นมา มีวิถีชีวิต และสถานที่แตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ และสภาพอากาศ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งเหล่านี้ทำให้สังคมในแต่ละชุมชนแตกต่างกัน บุคคลในแต่ละชุมชนมีความภาคภูมิใจในด้านต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการปลูกฝังความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจในชุมชนของตนได้ จะต้องให้บุคคลในชุมชนได้เรียนรู้เรื่องราวของชุมชนตนเองอย่างลึกซึ้ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นชุมชนที่เข้มแข็งซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดา ศิลา น้อย (2530 : 30) กล่าวถึง แหล่งเรียนรู้ในชุมชนว่ามีประโยชน์หลายด้าน คือ 1) ทำให้บทเรียนสนุกสนานน่าสนใจ นักเรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศ การเรียนจะมีชีวิตชีวา ไม่น่าเบื่อ 2) ความรู้ของนักเรียนจะกว้างขวาง มีประสบการณ์หลากหลายนอกเหนือจากบทเรียนซึ่งตอบสนองหลักสูตรได้เป็นอย่างดี 3) การที่ได้สัมผัสกับสภาพความเป็นจริงในสังคมย่อมเกิดแนวคิดในการปรับปรุงพัฒนาให้ชุมชนดีขึ้น เพราะทำให้รู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และยังสอดคล้องกับ สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2547 : 1) ที่กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ โดยทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ได้รับประสบการณ์ทางการศึกษาที่เป็นรูปธรรม และสามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ อารมณ์ และทักษะต่าง ๆ

จากปัญหาการขาดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมชุมชนของตน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ได้พัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา โดยในหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้นักเรียนรักประเทศและชุมชน มุ่งประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามในสังคม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นครูจึงต้องหาแนวทางให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสร้างองค์ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุข เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 26) และการจัดการเรียนรู้ให้สำเร็จตามเป้าหมายนั้น สื่อการเรียนรู้นับเป็นส่วนที่สำคัญ เพราะสามารถสนองเป้าหมายของโรงเรียน และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่นและสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทที่มีอยู่ในชุมชน (เจนวิทย์ อุตสวิโร, 2548: 1)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนในการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร มีการกำหนดเกณฑ์ที่คาดหวังไว้สำหรับทุกกลุ่มสาระ คือ ร้อยละ 75 หมายถึง คะแนนที่ผู้เรียนควรทำได้ แต่จากรายงานคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา 2560 เฉลี่ยร้อยละ 49.25 และปีการศึกษา 2561 เฉลี่ยร้อยละ 58.63 (รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 2560 และ 2561) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังดังกล่าว กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรและจัดสัดส่วนของสาระการเรียนรู้ในมัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 4) โดยสถานศึกษามีอิสระในการที่จะจัดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา ครูผู้สอนไม่ค่อยได้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษามากนัก เนื่องจากแต่ละภาคการศึกษาทางโรงเรียนมีกิจกรรมมากมาย และในการนำผู้เรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายนอกไกลๆ ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและเสียเวลาเรียน มีผลกระทบต่อการเรียนรู้รายวิชาอื่นๆ ดังนั้น เมื่อหลักสูตรมุ่งหวังให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชุมชน ผู้วิจัยจึงจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนให้แก่ผู้เรียน เพื่อสนองนโยบายการศึกษาของรัฐมากขึ้น

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย เป็นโรงเรียนที่อยู่ในแขวงสามวาตะวันตก เป็นพื้นที่ที่มีวิถีชีวิตของชาวมอญมาตั้งถิ่นฐานในอดีตจนถึงปัจจุบัน มีข้อมูลเชิงประวัติที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาริเริ่มผู้ชุมชนแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของวิถีความเป็นมาของบรรพบุรุษ พิณสุตา สิริธรงค์ศรี (2555: 12) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีแนวความคิดต่อประเด็นของการจัดการศึกษาในระบบของไทยว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่ สถานศึกษาเป็นกลไกการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศให้ก้าวทันโลก การศึกษาทำให้คนไทยรู้เท่าทัน ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า คนไทยให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และใช้ความรู้เป็นเครื่องพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถใช้ความรู้จัดการตนเองได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับชนาธิป พรกุล (2554: 34) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้นั้นได้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบ คือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการหาความรู้และความหมายด้วยตนเอง มีการวิเคราะห์ การประเมิน การวางแผน และการแก้ปัญหา ครูจะเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องที่จะเรียน ซึ่งอาจมีการทำเป็นกลุ่มหรือทำตามลำพัง ผู้เรียนจะค้นพบความรู้ด้วยตนเอง จะมีความเข้าใจ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีเรียน (Learn how to learn) ทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนวิธีคิด และทำให้มีการพัฒนาทางปัญญาได้มากขึ้น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นแหล่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือเป็นกระบวนการเรียนการสอนในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในองค์ความรู้ที่กำหนดจากชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งด้านกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล (บุญสืบ โสโสม, 2553: 343) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ โดยผ่านกระบวนการวางแผน การคิดวิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์อย่างรอบคอบ ซึ่งวิทยา ธนารี (2560: 2) ได้กล่าวว่า การที่เข้าไปศึกษาชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ ความเป็นอยู่ ระบบคิด การทำงาน ความสัมพันธ์ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน จะเป็นกิจกรรมร่วมกันของนักพัฒนาและชุมชน เพื่อที่จะได้กำหนดและวางแผน เพื่อการพัฒนาชุมชนร่วมกัน ซึ่งเป็นรูปแบบการให้ผู้เรียนทำงานด้วยกันในกลุ่มย่อยได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกระดับความสามารถ ส่งเสริมการช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน เป็นการทำให้เด็กอ่อนได้เรียนรู้ และ

มีปฏิสัมพันธ์กับคนที่เก่งกว่า เด็กเก่งจะเรียนรู้ที่จะอดทนและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ผลสัมฤทธิ์จะสูงขึ้นเมื่อทุกคนร่วมมือกันทำงานไปสู่เป้าหมายเดียวกัน (ชนาธิป พรกุล, 2554: 32)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าตนเองประสงค์จะเรียนรู้อะไร โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่กว้างขวางที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งความรู้ด้านวิชาการ การทำงานและอาชีพ ด้านการพัฒนาการของบุคคล และการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยศึกษาองค์ความรู้จากชุมชน มีการวางแผน ทำให้ผู้เรียนเกิดการแสวงหาความรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิธีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

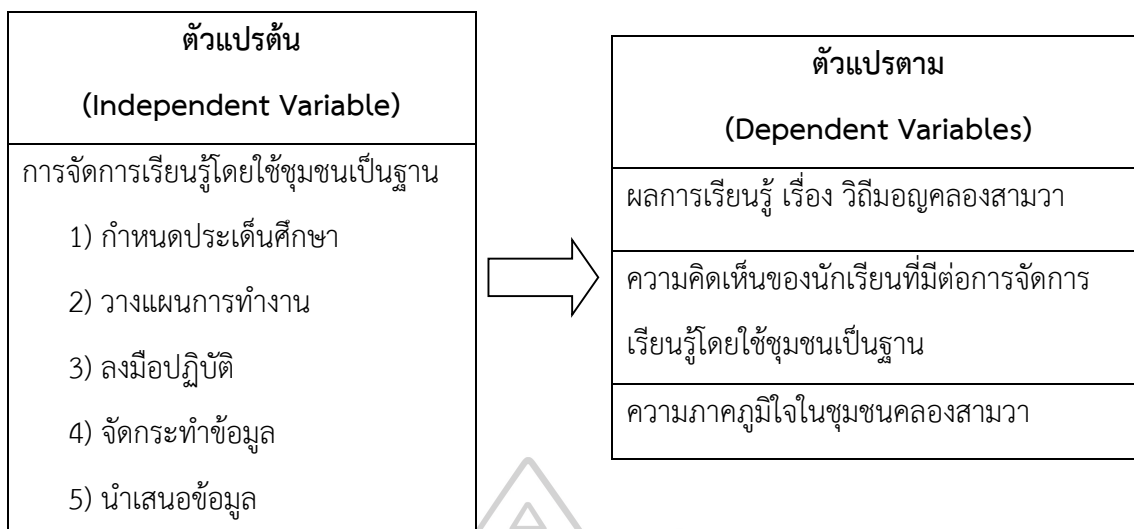
กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับชุมชนเป็นหลัก เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจากสถานการณ์ที่พบในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องของประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ การประกอบอาชีพ วิถีชีวิตจากบุคคลและองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้กับทุกภาคส่วนในสังคม เกิดการหยั่งรู้ในโลกของความเป็นจริงมากขึ้น เข้าใจการปฏิบัติของบุคคลที่มีต่อสังคมและการเมือง มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อน พัฒนาทักษะสังคมและความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับนักเรียนได้ด้วย บุญสืบ โสโสม (2553: 8) กล่าวถึงขั้นตอนหลักๆ ในการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการกำหนดกรอบหรือการวางแผน 2) ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 3) ขั้นตอนการสะท้อน ดิษบุทธิ์ บัวจุม และคณะ (2557: 65) ได้อธิบายขั้นตอนการจัดการ

เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาศักยภาพของชุมชน 2) กระตุ้นบุคคลในชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนัก และมีพลังอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกัน 3) ศึกษาความต้องการพัฒนาด้านอาชีพในชุมชนของนักเรียน 4) พัฒนาหลักสูตรชุมชน 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง 6) จัดโครงการเสริมการเรียนรู้ และ 7) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2558: 44) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มี 7 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร 2) วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 3) กำหนดรูปแบบ วิธีการ บุคลากร 4) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน 5) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 6) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ และ 7) ประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557: 78) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มี 4 ขั้นตอน 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ 3) ขั้นสู่ผลสะท้อนคิด และ 4) ขั้นประเมินประสิทธิผล

จากการศึกษาความหมาย ความสำคัญ และกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จากแนวคิดนักการศึกษาข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อีก 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดประเด็นศึกษา สมาชิกกลุ่มปรึกษาร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อ ทำความเข้าใจหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นกำหนดปัญหาให้ถูกต้องและชัดเจน 2) วางแผนการทำงาน มีการเตรียมความพร้อมก่อนการลงศึกษาสภาพสังคม โดยครูลงพื้นที่ศึกษาสภาพชุมชนก่อนเพื่อให้รู้ถึงสภาพชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการลงสำรวจชุมชน สอนให้ผู้เรียนสร้างแบบสำรวจชุมชน เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และฝึกให้ผู้เรียนตั้งข้อคำถามสัมภาษณ์ ส่วนผู้เรียนศึกษาความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่จะทำการศึกษา สร้างแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตเพื่อศึกษาชุมชน และวางแผนในการศึกษาสภาพชุมชน 3) ลงมือปฏิบัติ เป็นการลงสำรวจพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพชุมชน ครูมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน คอยให้การสนับสนุนผู้เรียนในการศึกษาสภาพชุมชน และผู้เรียนศึกษาสภาพชุมชน และรวบรวมข้อมูลจากการลงสำรวจสภาพชุมชน 4) จัดกระทำข้อมูล เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาสภาพของชุมชนมาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่พบในชุมชน ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้และร่วมกันวางแผนในการทำโครงการ และ 5) นำเสนอข้อมูล โดยผู้เรียนได้นำผลจากการศึกษานำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภูมิที่ 1



แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

คำถามการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่อง วิถีมอญคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ในระดับใด
3. ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่อง วิถีมอญคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 ห้องเรียน รวม 322 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

- 1) ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่
 - 1.1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่
 - 2.1) ผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา
 - 2.2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 - 2.3) ความภาคภูมิใจในชุมชนมอญคลองสามวา

3. ขอบเขตเชิงพื้นที่

ชุมชนมอญคลองสามวา คือ ชุมชนแป้นทองสัมพันธ์ แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

4. เนื้อหาในการวิจัย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา

ตารางที่ 1 เนื้อหาในการวิจัย

| ประเด็นศึกษา | เนื้อหาสาระ | จำนวน (ชั่วโมง) |
|---|---|--------------------|
| 1. ที่ตั้งและขอบเขตการปกครอง ของเขตคลองสามวา | 1.1 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ 1.2 สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน | 2 |
| 2. ประวัติความเป็นมาของชาว มอญคลองสามวา | 2.1 ความเป็นมาของชาวมอญ 2.2 สัญลักษณ์ของชาวมอญ 2.3 ชาวมอญวัดแป้นทอง | 2 |
| 3. วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา | 3.1 บ้านเรือน 3.2 การแต่งกาย 3.3 ภาษา 3.4 อาชีพ | 2 |
| 4. วัฒนธรรมอาหารของมอญ คลองสามวา | 4.1 ข้าวตอกมอญ 4.2 กาละแม | 2 |
| 5. เทศกาลและงานประเพณีของ มอญคลองสามวา | 5.1 การละเล่น 5.2 เพลงพื้นบ้าน 5.3 งานสงกรานต์ 5.4 การทำบุญ | 2 |
| รวม | | 10 |

5. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ระยะเวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ จำนวน 10 คาบเรียน สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน และได้ทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง วิธีมอญคลองสามวา ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning Management : CBLM) หมายถึง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษาจากสภาพชุมชน โดยการใช้การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ จากคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ มีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดประเด็นศึกษา 2) วางแผนการทำงาน 3) ลงมือปฏิบัติ 4) จัดกระทำข้อมูล และ 5) นำเสนอข้อมูล

2. ผลการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิธีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัยโดยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ

4. ความภาคภูมิใจในชุมชน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อชุมชนของตนเองในด้านความรู้ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลชุมชน ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของชาวมอญ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนมอญคลองสามวา และความรู้สึกที่มีต่อชุมชนและบุคคลในชุมชน ที่ได้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้การสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

5. วิถีมอญคลองสามวา หมายถึง ชาวไทยเชื้อสายมอญที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนแป้นทอง สัมพันธ์ แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนที่มีที่ตั้ง ประวัติความเป็นของชาวมอญ วิถีชีวิต วัฒนธรรมอาหาร เทศกาลและงานประเพณีของชาวมอญคลองสามวา

6. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนมอญคลองสามวา ได้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นจริง สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. นักเรียนมีความตระหนักถึงการเห็นคุณค่าและความภาคภูมิใจในชุมชนมอญคลองสามวา หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
3. สถานศึกษาสามารถนำแนวทางจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และสามารถนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วัฒนธรรมอยุธยา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยในบทนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย
- 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 3) ข้อมูลพื้นฐานของแขวงสามวาตะวันตก
- 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม 9 นวมินทร์โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย

หลักการ

ตามความ มาตรา 27 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตการประกอบอาชีพตลอดจนการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม

ความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกยุคปัจจุบัน ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านดีและด้านความเสื่อมโทรม ดังนั้น การเรียนรู้ เพื่อเปิดโลกทัศน์ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนทุกคน เพื่อจะได้เตรียมตน พัฒนาดตน เตรียมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับเป้าหมายการดำเนินการตามทิศทางการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษายุคใหม่ ด้านการพัฒนาผู้เรียน กำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ด้านระบบการเรียนรู้ ให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนอิงมาตรฐานสากล

พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโครงการโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลเพื่อยกระดับโรงเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารระบบคุณภาพ (Quality System) มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Learner Profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) กลุ่มโรงเรียน 9 นวมินทราชินูทิศ ได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ในการประชุมกลุ่มโรงเรียน 9 นวมินทร์ เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 จึงพิจารณาร่วมกันถึงการจัดทำหลักสูตรโลกศึกษา (Global Education) เพื่อให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลโลก (World Citizen) การจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้โลกศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์โลก เรียนรู้เกี่ยวกับความคิด (Concept) และเนื้อหาของทุกสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับโลกเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์และปรัชญา เช่น สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย เศรษฐศาสตร์ ความยุติธรรม ความเสมอภาค สันติภาพ การบริหาร ความขัดแย้ง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเหมือนและความแตกต่างในด้านชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ศาสนา การพัฒนาอย่างยั่งยืน ฯลฯ

จุดหมายของรายวิชาเพิ่มเติม

รายวิชาเพิ่มเติม 9 นวมินทร์ มุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้และคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญ และความภาคภูมิใจในความเป็นลูกนวมินทร์
- 2) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเองจากแหล่งความรู้ที่หลากหลายมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ แสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถสร้างและสรุปองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบ
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมจริยธรรม สามารถสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในรายวิชาเพิ่มเติม 9 นวมินทร์ แสดงในตารางที่ 2 ประกอบด้วย

- 1) เนื้อหาเกี่ยวกับรักษ์ชุมชน ความเป็นมาของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ 9 โรงเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล
- 2) กำเนิด 9 นวมินทร์ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เป็นโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ครบ 5 รอบ

ทั้งนี้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะอยู่ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อ “วิถีมอญคลองสามวา”

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา องค์ประกอบหน่วยการเรียนรู้ของรายวิชาเพิ่มเติม 9 นวมินทร์

| ลำดับ | ชื่อหน่วยการเรียนรู้ | ผลการเรียนรู้ | สาระสำคัญ | เวลา (ชั่วโมง) |
|-------|----------------------|--|--|----------------|
| 1 | วิถีมอญ คลองสามวา | 1) อธิบายลักษณะ ภูมิศาสตร์ ความเป็นมาและ พัฒนาการด้านต่างๆ ของ ชุมชน 2) ภาคภูมิใจในชุมชนมอญ คลองสามวา | การเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนของ คนย่อมทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน และมีความ ภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง ถือเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ ของชุมชนและสังคมต่อไป | 12 |
| 2 | กำเนิด 9 นวมินทร์ | 1) อธิบายความเป็นมาและ เป้าหมายและพัฒนาการ ของโรงเรียน 9 นวมินทร์ 2) ภาคภูมิใจในความเป็น 9 นวมินทร์ | โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เป็น โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสทรงเจริญ พระชนมพรรษา ครบ 5 รอบ | 8 |
| รวม | | | | 20 |

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning Management : CBLM)

ความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้มีนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

อุทัย ดุลยเกษม (2547: 1, 8-9) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความเป็นจริง และเป็นการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และยั่งยืนมากกว่าการเรียนรู้จากตำรา แต่ที่จริงแล้วกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนนี้เป็นสิ่งที่ธรรมชาติและเป็นการเรียนรู้ของคนมาตลอด โดยเฉพาะในอดีตสิ่ง

เรียกว่าองค์ความรู้จะถูกสร้างขึ้นในชุมชน และถ่ายทอดกันในชุมชน แล้วจึงนำมาใช้ประโยชน์ให้กับชุมชน

กล้า ทองขาว (2550: 1) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ว่า คือ การจัดการศึกษาโดยการจัดให้นักศึกษามีส่วนร่วมในชุมชนทั้งโดยการเรียนรู้จากชุมชน และสร้างชุมชนให้เกิดการเรียนรู้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 2-6) ให้ความหมายของการจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งถึงความเข้าใจ ความต้องการของชุมชน โดยผู้เรียน ครู และกิจกรรมการเรียนจะเกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งอาจจะเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบทก็ได้ หลักสูตรที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการใช้ชุมชนเป็นแหล่งศึกษาและมีประสบการณ์ตรง

บุญสืบ โสโสม (2553: 8) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน

Owens and Wang (1996: 2) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ว่าตนเองประสงค์จะเรียนรู้อะไร โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่กว้างขวางที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งความรู้ด้านวิชาการ การทำงานและอาชีพ ด้านการพัฒนาการของบุคคลและสังคม ด้านคุณค่าของการบริหารและงานด้านความเข้าใจ และการใช้แหล่งประโยชน์ของชุมชน

Michael (อ้างถึงใน สมพร เพ็งคำ, 2544) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่า กระบวนการศึกษาที่ทำให้บุคคล ซึ่งทำให้ผู้ใหญ่มีพลังในการดำรงชีพ ทั้งทางด้านวินัยและพัฒนาชุดการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

Heslie (อ้างถึงใน รัชชาภรณ์ รัตภูมิยะ, 2549) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ว่า เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของการศึกษาชุมชน โดยมีการบูรณาการทั้งการศึกษาในโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเรียกได้ว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจุบันได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก และมีหน่วยงานได้มาประยุกต์ให้เข้ากับงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชน

Melaville et al. (2015: 36-45) กล่าวถึง การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านกลยุทธ์ที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) การเชื่อมโยงวิชาการสู่การบริการชุมชน 2) ให้การศึกษาและจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี 3) เรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนและชุมชน 4) เรียนรู้ผ่านสถานที่ที่ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ 5) จัดประสบการณ์ในการให้บริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) เรียนรู้ผ่านการทำงานภายใต้การดูแลของผู้มีประสบการณ์

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษาจากสภาพชุมชน โดยการใช้การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ จากคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ

ข้อตกลงพื้นฐานของการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

สุภา อยู่เย็น และคณะ (2548: 42) กล่าวถึงการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีข้อตกลงสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ดังนี้

1. การศึกษาต้องเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่อง ตั้งแต่การศึกษาก่อนวัยเรียนจนถึงวัยผู้ใหญ่
2. การเรียนรู้ คือ สิ่งที่เราทำเพื่อตัวเอง ดังนั้น ผู้เรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เช่นเดียวกับครู
3. การทำงานในอนาคต ไม่ต้องการเพียงบุคคลที่ได้รับการศึกษาเท่านั้น แต่การทำงานในอนาคตยังต้องการคนที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำงานเป็นทีม และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้
4. บุคคลจำเป็นต้องเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรในชุมชน และจำเป็นต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่องาน ครอบครัว และชุมชนอย่างสมดุลกัน
5. ปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้เรียนในทุกวันนี้ ไม่ใช่ปัญหาที่จะแก้ไขได้ด้วยการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือในโรงเรียนเท่านั้น แต่การจะแก้ปัญหาได้ต้องเกี่ยวข้องกับทั้งครอบครัว เศรษฐกิจ แรงงาน ชุมชน ตลอดจนตัวแทนทางสังคมต่าง ๆ
6. ครู สถานศึกษา ชุมชน อาจจะมีแรงต่อต้านการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ดังนั้นผู้นำทางการศึกษาควรชี้แนะกระตุ้นให้บุคคลกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสู่การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและมีความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งผู้นำทางการศึกษาจะต้องกระตุ้นเพื่อให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

รากฐานทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีรากฐานมาจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) โดยมีเงื่อนไขการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการลงมือกระทำ (Active Process) ที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล ความรู้ต่าง ๆ จะถูกสร้างด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาสร้างความหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ประสบการณ์ของผู้เรียนจะถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่หรือการเรียนรู้ที่ตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงมักเป็นลักษณะที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยมีหลักการพื้นฐานสำคัญ 5 ประการดังนี้ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557: 36)

1. สถานการณ์ ปัญหา (Problem Based) มาจากพื้นฐานของ Cognitive Constructivism ของเพียเจต์ ที่เชื่อว่า ถ้าผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือที่เรียกว่า เกิดการเสียสมดุลทางปัญญา ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญา (Schema) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุลโดยการดูดซึมหรือการปรับโครงสร้างทางปัญญาสามารถที่จะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาได้หรือเกิดการเรียนรู้ที่ตนเอง ภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น สถานการณ์ปัญหาจะเป็นเสมือนประตูที่นำผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหา

2. แหล่งเรียนรู้ (Resource) เป็นที่รวบรวมข้อมูลเนื้อหาสารสนเทศที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาชุมชน แหล่งการเรียนรู้ธรรมชาติ แหล่งสารสนเทศ เป็นต้น

3. ฐานการช่วยเหลือ (Scaffolding) ซึ่งจะสนับสนุนผู้เรียนในการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติการกิจการเรียนรู้ให้สำเร็จด้วยตัวเองได้ หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความพยายามในการเรียนรู้ โดยอาจเป็นคำแนะนำ แนวทาง ตลอดจนกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติการกิจการเรียนรู้ รวมทั้งกระบวนการคิด

4. การโค้ช (Coaching) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยเปลี่ยนบทบาทของครูจากหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้หรือบอกความรู้มาเป็น “ผู้ชี้แนะ” ที่ต้อง

ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำแก่ผู้เรียน ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความรู้ในเชิงพุทธิปัญญา หรือการให้รู้คิด และการสร้างปัญญา

5. การร่วมมือกันแก้ปัญห (Collaboration) เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเอง การร่วมมือกันแก้ปัญหจะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อขยายมุมมองให้แก่ตนเอง การร่วมมือกันแก้ปัญหจะสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรอง เป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียน ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ได้สนทนาแสดงความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นส่วนสำคัญในการป้องกัน และปรับมโนคติที่คลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่เรียนรู้

นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานยังอยู่ภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) โดย David Kolb กำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ (Bedri & Dowling, 2017

1. การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Concrete Experience : CE) Kolb เชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงจะเริ่มขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้สัมผัส “ธรรมชาติที่แท้จริงขององค์ความรู้นั้น” เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การอ่านหนังสือ การทดลอง การพูดคุย และการประชุม เป็นต้น

2. การสะท้อนการเรียนรู้/ ทบทวนการเรียนรู้ (Reflective Observation : RO) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะมีการสะท้อนคิด (Reflection) กระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการจัดสรรเวลาให้ขั้นตอนนี้อย่างเหมาะสม เนื่องจากเป็นธรรมชาติของผู้เรียนที่จะต้องมีการสะท้อนคืออยู่ตลอดเวลา เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ การบันทึกการเรียนรู้ การทำการบ้าน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน (Dialogue/Discussion)

3. การสรุปองค์ความรู้ (Abstract Conceptualization : AC) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจัดวางองค์ความรู้ใหม่ผสมผสานกับองค์ความรู้เก่าด้วยตนเอง เช่น การเขียนแผนภาพโน้ตส์ (Mind Mapping) การสรุปการเรียนรู้ออกมาเป็นรูปแบบหรือกรอบความคิด การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การประยุกต์ใช้ความรู้ (Active Experimentation: AE) ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติอีกครั้ง เพื่อพิสูจน์การเรียนรู้ของตนเองว่าเข้าใจได้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อรวบรวมสิ่งที่เรียนรู้ที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงสำหรับดำเนินการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 ต่อไป

แนวคิดพื้นฐานในการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน มี 6 ประการ คือ Melaville et al. (2015, อ้างถึงใน อัจฉมา สุวรรณกาญจน์, 2550)

1. ความรู้สร้างและเปลี่ยนแปลงได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม
2. ความทรงจำ (การรวบรวม การเก็บไว้ใช้ และการนำกลับมาใช้ใหม่) มีอิทธิพลจากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ผ่านมาและการฝึกปฏิบัติ
3. แรงจูงใจในการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความตั้งใจส่วนบุคคลเกี่ยวกับความสามารถและการรับรู้ถึงความสำคัญ และการรับรู้ถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้
4. แต่ละบุคคลเรียนรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน
5. อุปสรรคของการเรียนรู้สามารถทำให้ลดลงโดยการควบคุมปัจจัยที่สำคัญในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
6. การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดการเชื่อมระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะทำให้เกิดความรู้ ความทรงจำจากการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม และขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือกระทำ และสร้างความรู้ใหม่ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีหลายรูปแบบ เป็นการผสมผสานทั้งทฤษฎีการปฏิบัติ ซึ่ง Melaville, Berg and Blank (2015 : 36-45) ได้สรุปกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไว้ 6 กลยุทธ์ ดังนี้

1. การให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ จะเชื่อมต่อภารกิจด้านการศึกษาของสถานศึกษากับชุมชนที่ล้อมรอบ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนของรัฐจะถูกออกแบบมาเพื่อมุ่งเน้นในการฟื้นฟูชุมชน หลักการสำคัญของการให้บริการชุมชนเชิงวิชาการ คือ การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย โดยการให้บริการแก่ชุมชน รูปแบบนี้เริ่มต้นจากความต้องการของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ การวิจัย และการดำเนินการต่างๆ ในวันที่มีการสอนตามปกติและหลังเลิกเรียน

2. การศึกษาความเป็นพลเมือง มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความเป็นพลเมืองที่มีพลังและรับผิดชอบ สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้

ทางวิชาการของผู้เรียนกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีความสำคัญกับประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ มีหลักการสำคัญ คือ 1) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในบทบาทของพลเมืองอย่างชัดเจน 2) สะท้อนถึงเจตนาและความพยายามมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของความเป็นพลเมือง 3) ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนและการมีส่วนร่วมของประชาชน 4) เน้นแนวคิดที่จำเป็นต่อระบอบประชาธิปไตย และ 5) ช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่างแนวความคิดประชาธิปไตยกับชีวิตของตนเอง

3. การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ประโยชน์จากความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชนเป็นกรอบให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ของตนเอง กลยุทธ์นี้ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเป็นหลักแต่จะใช้สิ่งแวดล้อมสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อน โดยมีหลักการสำคัญ คือ จะต้องสอนแนวคิดทางนิเวศวิทยาที่สำคัญและความสัมพันธ์ในระบบนิเวศ เสริมสร้างความรู้ที่ลุ่มลึกเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้ผู้เรียนลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชนอย่างเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในเชิงบวก ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และการสืบเสาะ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังทักษะความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน

4. การเรียนรู้โดยใช้สถานที่พื้นฐาน หรือ “การเรียนรู้เชิงประสบการณ์” จะใช้ประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นบริบทในการเรียนรู้ การทำงานของผู้เรียนตามความต้องการและความสนใจของสมาชิกชุมชน โดยชุมชนทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลและให้ความร่วมมือในทุกๆ ด้าน โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตที่ดี โดยชุมชนมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียนมีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และคนในชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

5. การเรียนรู้โดยการบริการ เป็นการบูรณาการระหว่างการทำบริการชุมชนกับการศึกษา เนื้อหาสาระตามหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อประชาสังคมและชุมชน กิจกรรมการให้บริการที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นต้องตอบสนองความต้องการของชุมชน และเชื่อมโยงกับเป้าหมายของการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยมีหลักการสำคัญ คือ 1) เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีเป้าหมายด้านความรู้ความสามารถ ทักษะที่ชัดเจน 2) การบริการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่แท้จริงมี

ช่วงเวลาการปฏิบัติอย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและชุมชน 3) มีการร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก โดยผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมในการวางแผนการให้บริการ และทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ และดำเนินการในตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 5) การสะท้อนคิดซึ่งเกิดขึ้นก่อน ระหว่าง และหลังการเรียนรู้ และ 6) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตน

6. การเรียนรู้โดยการใช้การทำงานเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลากับผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อขอคำปรึกษา หรือการให้ข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ และซึมซับแบบอย่างที่ดีจากผู้มีประสบการณ์

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และมีการยืดหยุ่นเวลา ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

Owens and Wang (1996: online) กล่าวถึงขั้นตอนหลักๆ ในการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการกำหนดกรอบหรือการวางแผน (Framing Planning) เป็นการกำหนดกรอบที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ได้มาก ดังนั้น นักการศึกษาและผู้สอนควรได้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
2. ขั้นดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Itself) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นขั้นตอนง่ายๆ ไม่ซับซ้อน โดยการซักถามหรือค้นคว้า หรือเป็นขั้นตอนที่มีความซับซ้อนหลายขั้นตอนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้
3. ขั้นการสะท้อน (Reflect) เป็นขั้นตอนการสะท้อนหรือสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งอาจจะทำคนเดียวโดยบันทึกการเรียนรู้หรือการอภิปรายกลุ่ม โดยการอภิปรายกลุ่มมักครอบคลุมถึงสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง ไม่ถูกต้อง หรือสิ่งที่ไม่คาดหวัง ขั้นตอนการสะท้อนนี้จะวนกลับไปยังขั้นการกำหนดกรอบหรือวางแผน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต่อไป

ตารางที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน |
|---|---|
| ดิษยุทธิ์ บัวจุม และคณะ (2557: 65) | <ol style="list-style-type: none"> 1) ศึกษาศักยภาพของชุมชน 2) กระตุ้นบุคคลในชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนักและมีพลังอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกัน 3) ศึกษาความต้องการพัฒนาด้านอาชีพในชุมชนของนักเรียน 4) พัฒนาหลักสูตรชุมชน 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง 6) จัดโครงการเสริมการเรียนรู้ 7) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง |
| ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557: 78) | <ol style="list-style-type: none"> 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ 3) ขั้นสู่ผลสะท้อนคิด 4) ขั้นประเมินประสิทธิผล |
| Bedri et al. (2017: 82) | <ol style="list-style-type: none"> 1) ขั้นเตรียมการและวางแผน 2) ขั้นดำเนินการ 3) ขั้นประเมินผล 4) ขั้นสรุปผล |
| Owens and Wang (1996) | <ol style="list-style-type: none"> 1) ขั้นการกำหนดกรอบหรือการวางแผน 2) ขั้นดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ขั้นการสะท้อน |

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานข้างต้น ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และสามารถสรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดประเด็นศึกษา
- 2) วางแผนการทำงาน
- 3) ลงมือปฏิบัติ
- 4) จัดกระทำข้อมูล และ
- 5) นำเสนอข้อมูล แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| ขั้นตอน | ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน |
|--------------------------|--|
| 1. ขั้นกำหนดประเด็นศึกษา | 1. ปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดประเด็นในการลงศึกษาพื้นที่ชุมชน |
| 2. ขั้นการวางแผนการทำงาน | 1. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่จะลงไปศึกษา 2. สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เพื่อศึกษาชุมชน 3. วางแผนในการศึกษาสภาพชุมชน |
| 3. ขั้นการลงมือปฏิบัติ | 1. ลงพื้นที่ศึกษาสภาพชุมชน โดยปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ 2. รวบรวมข้อมูลจากการลงศึกษาพื้นที่ชุมชน |
| 4. ขั้นจัดกระทำข้อมูล | 1. นำผลข้อมูลที่ได้จากการลงศึกษาพื้นที่ชุมชนมาจัดทำเป็นผลงาน |
| 5. ขั้นการนำเสนอข้อมูล | 1. นำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้ลงศึกษาพื้นที่ชุมชน 2. ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามประเด็นในการลงศึกษาพื้นที่ชุมชน |

สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

Collins et al. (1989, อ้างถึงใน สุภา อู๋ยีน และคณะ, 2548) ได้ระบุลักษณะของสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนให้การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานประสบความสำเร็จ ควรประกอบด้วยสิ่งสนับสนุน 4 ประการ ดังนี้

1. เนื้อหาสาระ (Content) ประกอบด้วยองค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น สาระความรู้ กลวิธีการแก้ปัญหา ทักษะการวางแผน กลยุทธ์การเรียนรู้ เพื่อใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ใหม่

2. อาจารย์ที่ปรึกษา (Mentor) อาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีเทคนิคการสอนที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถสังเกต เข้าไปเรียนรู้ในชุมชนได้ โดยอาจารย์มีบทบาททั้งการเป็นผู้สอน การเป็นผู้ท้าทาย เป็นตัวแบบ เป็นผู้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือให้นักศึกษาได้เชื่อมโยงความรู้และกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่นักศึกษาใช้ ตลอดจนสะท้อนกลยุทธ์การแก้ปัญหาของนักศึกษา

3. การเรียงสะท้อนการเรียนรู้ (Sequencing of Learning) งานหรือแนวคิดที่ให้นักศึกษาเรียนรู้จะต้องเป็นลำดับค่อยเป็นค่อยไป ค่อยๆ เพิ่มความซับซ้อนของแนวคิดที่เรียนรู้และค่อยๆ เพิ่มทักษะหรือกลยุทธ์ให้มากขึ้น

4. สังคมการเรียนรู้ (Social of Learning) เน้นให้มีการสื่อสารโดยตรงกับผู้ชำนาญหรือผู้ปฏิบัติ มีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และมีการเรียนรู้แบบแข่งขัน เพื่อการเปรียบเทียบกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ในการพัฒนางาน

สรุปได้ว่า สิ่งที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีเนื้อหาสาระ อาจารย์ที่ปรึกษา การสะท้อนการเรียนรู้ และสังคมการเรียนรู้

ผลของการเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐาน

Collins et al. (1989, อ้างถึงใน สุภา อยู่เย็น และคณะ, 2548) ได้ระบุการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจะทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่สำคัญ 8 ประการ คือ

1. ความรู้หรือด้านวิชาการ (Academic)
2. ด้านการทำงานและอาชีพ (Career and Vocational)
3. ด้านพัฒนาการของบุคคลและสังคม (Personal-Social Development)
4. ด้านคุณค่าของการบริการและด้านงาน (Service and Values)
5. ด้านความเข้าใจและการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน (Understanding and Community Resources)
6. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและคุณธรรมจริยธรรม (Civic and Moral Outcomes)
7. ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวต่อสังคมและการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (Personal and Social Outcomes)
8. ด้านความสามารถในการทำงาน (Work Outcomes)

แนวทางการประเมินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

แนวทางการวัดและประเมินผลจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน Ash and Clayton (2004 : 137) ได้แบ่งวัตถุประสงค์การประเมินผลเป็น 3 หมวดหมู่ ได้แก่ ด้านความรู้ สมรรถนะ/คุณลักษณะที่มุ่งเน้นการคิดเชิงวิพากษ์ และความเป็นพลเมือง ในขณะที่ Steinke and Fitch (2007:115) แบ่งการประเมิน โดยใช้ผลการเรียนรู้ 2 หมวดหมู่ คือ ผลลัพธ์ด้านความรู้ความเข้าใจ (เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ และการพัฒนาด้านสติปัญญา) และคุณลักษณะทักษะของผู้เรียน (เช่น การมีส่วนร่วม ความเป็นพลเมือง และการพัฒนา ด้านจริยธรรม) ในขณะที่ Bednar and Simpson (2013 : 19) กำหนดประเด็นในการวัดและประเมินผล 4 เรื่องคือ 1) ข้อมูลผู้เรียนโดยละเอียด 2) มุมมองของผู้เรียนเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3) ทศนคติของผู้เรียนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) การสะท้อนความเห็นส่วนตัวโดย Bedri, Frein and Dowling (2017 : 13-16) ได้เสนอแนะเครื่องมือและวิธีการที่ใช้ประกอบด้วย

1. การประเมินการเขียน (Written Assessment) การเขียนบันทึกสะท้อนคิด (Reflection Journal) เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนตรวจสอบ ประสบการณ์ของตนในด้านผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทักษะส่วนบุคคล และการมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

2. การนำเสนอด้วยปากเปล่า (Oral Assessment) เป็นการประเมินเพื่อสังเกตผู้เรียนในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่ได้เรียนรู้ รวมถึงการประเมินความเข้าใจและทักษะการนำเสนอของผู้เรียน ในระหว่างการนำเสนอ ผู้สอนสามารถให้ข้อเสนอแนะในทันทีเมื่อพบว่าผู้เรียนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน พร้อมทั้งเติมเต็มความรู้ให้กับผู้เรียนด้วย

3. การใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Research Scales) สำหรับประเมินทักษะต่าง ๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น

แนวทางการประเมินจะเห็นได้ว่า เป็นการประเมินตามสภาพจริง โดยครู ชุมชน และนักเรียน ประเมินร่วมกัน ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายซึ่งจะสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม

ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1. ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist Learning Theory)

เป็นทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่ที่เน้นการให้วิธีการเรียนรู้มากกว่าการให้ความรู้โดยตรง ไวท์ทอสกี (Vygotsky, 1978) นักจิตวิทยาชาวรัสเซียได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาในสมัยเดียวกับเพียเจต์ (Piaget) ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และของไวท์ทอสกี (Vygotsky) เป็นรากฐานที่สำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ด้วยตนเอง ทั้งเพียเจต์ (Piaget) และของไวท์ทอสกี (Vygotsky) เป็นนักทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivist) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “Cognition” หรือกระบวนการรู้คิด หรือกระบวนการทางปัญญา กานอนและคอลลีย์ (Gagnon และ Collary , 2005, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี 2553: 72) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ด้านการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 6 ประการ คือ

- 1) การจัดสถานการณ์
- 2) การจัดกลุ่มผู้เรียนและการจัดสื่อการเรียนรู้
- 3) การเชื่อมโยง
- 4) การถามคำถาม / ใช้คำถาม
- 5) การแสดงออก / การแสดงผลงาน
- 6) การไตร่ตรองสะท้อนความคิด

วัชรา เล่าเรียนดี (2553: 73-78) ให้ความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น สร้างความหมายของความรู้ด้วยตนเอง และสร้างความรู้ของตนเองด้วยกระบวนการคิดไตร่ตรอง ผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นแทนที่จะเป็นผู้คอยรับความรู้จากครูเพียงฝ่ายเดียวและได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ โดยจัดสถานการณ์หรือปัญหาที่เร้าความสนใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติ กล่าวคือ กล่าวอธิบาย อภิปราย และแสดงความคิดเห็นพยายามใช้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้จริง ของจริง และการร่วมปฏิบัติจริง หรือให้ตัวอย่างสถานการณ์จริง ด้วยภาพ ด้วยสื่ออื่นๆ หลีกเลี่ยงการอธิบายที่มากจนเกินไป เพื่อให้เด็กนักเรียนมีโอกาสคิดจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชีวิตจริงและประเมินที่หลากหลาย เหมาะสม เช่น ถามตอบปากเปล่า ให้สาธิต ให้สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมทันที ทดสอบย่อย เสนอผลงาน ชิ้นงานด้วยแผนภูมิ โครงงาน

สิ่งประดิษฐ์ ที่สะท้อนให้เห็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้จะต้องเตรียมความพร้อมของผู้เรียน จูงใจ เร้าความสนใจ (Provide motivational anticipatory set) ให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (Involve students in Instructional activities) ตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนจัดโอกาสและเปิดโอกาสให้ปฏิบัติโดยตรง ให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรองและสะท้อนความคิดเกี่ยวกับบทเรียนให้การฝึกเพิ่มเติมหรือให้ทำโดยอิสระ

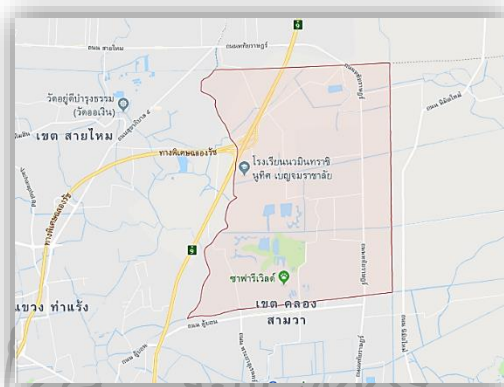
2. ทฤษฎีทางจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget และ ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของ Vygotsky เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำ (Active) และสร้างความรู้ มีแนวคิดมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Learning Theory) โดยนักศึกษานิยมแบ่งทฤษฎีการสร้างความรู้ออกเป็น Cognitive Constructivism ของ Piaget และ Social Constructivism ของ Vygotsky ยึดหลักพัฒนาการตามวัยของเด็ก มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เปิดโอกาสและให้อิสระแก่เด็กในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ด้วยการใช้ประสบการณ์เดิมที่เด็กคุ้นเคยมาเป็นพื้นฐานและเพิ่มพูนประสบการณ์โดยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีประสบการณ์ที่สะสมมากขึ้นสำหรับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสร้างความรู้ของ Piaget จะหมายถึง การสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดโครงสร้างความรู้ความคิดใหม่ จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับนั้นมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและประสบการณ์เดิม ทำให้เกิดการซึมซับข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับใหม่เข้ากับความรู้เดิมและมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ความคิดเดิม เกิดเป็นโครงสร้างความรู้ความคิดใหม่ขึ้น ที่เรียกว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้เอง

จากหลักการของทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคม จะเห็นได้ว่า มีความเชื่อมโยงกับหลักการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการให้บริการของคนในชุมชน โดยใช้ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งคนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องต่างๆ เป็นการเรียนรู้ในบริบทของสังคมวัฒนธรรมที่ผู้เรียนคุ้นเคย และมีประสบการณ์มาก่อน โดยอาศัยปัจจัยเหล่านี้ จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่อาศัยวัฒนธรรมของชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานของแขวงสามวาตะวันตก

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตคลองสามวาตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ 110.686 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 194,960 คน โดยมีบ้านจำนวน 80,917 หลัง (สำนักงานเขตคลองสามวา ; 2562) มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่รอบข้าง ดังภาพที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 1 พื้นที่ของแขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

ที่มา : www.google.com/maps วันที่ 20 เมษายน 2561

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตหนองจอก คลองแก้ว คลองแบนชะโด และคลองลัดดาเตี้ย

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตมีนบุรี คลองแสนแสบ คลองบึงลำไผ่ ซอยนิมิตใหม่ 8 (วีแสงไทย) ถนนนิมิตใหม่ ซอยนิมิตใหม่ 5 (เหมือนสวาท) คลองสามวา ลำรางสามวา คลองเจ๊ก ลำรางไต้ะสุข ถนนหทัยราษฎร์ ซอยหทัยราษฎร์ 29 (โชคอนันต์) ลำรางคูคต และคลองพระยาสุเรนทร์ 2 (ลำควายตาย)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตคันนายาว เขตบางเขน และเขตสายไหม มีคลองบางชัน คลองวัดคูบอน คลองสองตะวันตก และคลองพระยาสุเรนทร์ (หนองใหญ่)

เขตคลองสามวาแบ่งหน่วยการปกครองย่อยออกเป็น 5 แขวง ได้แก่

สามวาตะวันออก สามวาตะวันตก บางชัน ทรายกองดิน และ ทรายกองดินใต้

2. คำขวัญเขตคลองสามวา

“มีวัดวาอาราม มัสยิดงามคู่วัฒนธรรม
ไร่ข้าวไร่หญ้าเขียวขจี อีกรองสีชุมชน
สวนสัตว์ซาฟารีน่ายล ทุกชุมชนส่วนร่วมดี”

3. ข้อมูลพื้นฐานของคลองสามวา

เป็นคลองที่ขุดเชื่อมระหว่างคลองหกวา กับคลองแสนแสบโดยกรมหมื่นภูเรศธำรงค์ศักดิ์ พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) กับเจ้าจอมมารดาตลับ เป็นแม่กองควบคุม การขุดใน พ.ศ.2409 ลึก 6 ศอก กว้าง 3 วา ปากคลองฝั่งเหนืออยู่ในพื้นที่ของอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผ่านเขตคลองสามวา และไปบรรจบคลองแสนแสบที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร แล้วให้ขุดคลองซอยจากคลองสามวาทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของคลอง มีคลองซอย คลองแบ่งเป็นสองฝั่งคือ คลองหนึ่งตะวันออก คลองหนึ่งตะวันตก คลองสองตะวันออก คลองสองตะวันตก คลองสามตะวันออก คลองสามตะวันตก คลองสี่ตะวันออก และคลองสี่ตะวันตก

4. สถานที่สำคัญของแขวงสามวาตะวันตก

วัดแป้นทองโสภารามหรือที่ชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า วัดแป้นทอง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2424 ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มกลางทุ่งนาตรงกลางระหว่างคลองสามตะวันตกและคลองสี่ตะวันตก ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 8 หมู่ 13 แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน 20 ไร่ 2 งาน มีการขุดคลองเชื่อมระหว่าง คลองสามตะวันตกกับคลองสี่ตะวันตก ผ่านหน้าวัด เรียกว่า คลองวัดแป้นทอง

วัดแป้นทองโสภารามสร้างขึ้นโดยนายทอง นางแป้น สองสามีภรรยาชาวรามัญ (ต้นตระกูลสารโกศล) ซึ่งเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างทั้งหมด โดยได้รับบริจาคที่ดิน ที่อยู่กึ่งกลางคลองสามตะวันตก และคลองสี่ตะวันตกจากชาวรามัญในละแวกนั้น จากนั้น จึงเริ่มสร้างสำนักสงฆ์ เป็นอาคารไม้ หลังคามุงด้วยจาก ชาวรามัญจึงตั้งชื่อว่า “สำนักสงฆ์แป้นทอง” เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่ นายทอง นางแป้น แล้วได้ไปอาราธนาพระอาจารย์ไถ่ ที่วัดทรงธรรมวรวิหาร เมืองนครเขื่อนขันธ์ (พระประแดง) มาเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก ต่อมาใน พ.ศ. 2445 สำนักสงฆ์แป้นทองได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาได้ยกฐานะจากสำนักสงฆ์เป็นวัดมีชื่อว่า “วัดแป้นทองโสภาราม” โดยมีอาณาเขตติดต่อ

| | |
|-------------|--|
| ทิศเหนือ | ยาว 20 วา ติดต่อถนนวัดแป้นทอง |
| ทิศใต้ | ยาว 30 วา ติดต่อกับที่ดินของบริษัทวินสัน |
| ทิศตะวันออก | ยาว 20 วา ติดกับโรงเรียนวัดแป้นทองทิศตะวันตก |
| ทิศตะวันตก | ยาว 20 วา ติดต่อที่นาของเอกชน |

เมื่อชาวรามัญได้ก่อสร้างวัดแป้นทองโสภารามเสร็จแล้วจึงทำการขุดคลองเชื่อมระหว่างคลองสามตะวันตกกับคลองสี่ตะวันตกผ่านหน้าวัดเรียกว่า “คลองวัดแป้นทอง” หรือ ที่ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “คลองวัด” และได้ขุดคูล้อมรอบวัดเชื่อมกับคลองวัดด้วย

5. ความเป็นมาของชาวมอญ

ชาวมอญ เป็นชนชาติเก่าแก่ที่สุดชนชาติหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณพม่าตอนล่าง เป็นชาติหนึ่งที่วางรากฐานทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี อักษรศาสตร์ สถาปัตยกรรม กฎหมาย นาฏศิลป์ และดนตรี เป็นมรดกตกทอดมาซึ่งหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น พม่า ไทย

ชาวมอญเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของประเทศไทยมาช้านาน ความผูกพันของ ชาวไทยรามัญหรือรามัญในประเทศไทยเริ่มปรากฏในสมัยสุโขทัย พระร่วงเจ้าได้ตั้งพระนามให้แก่มะกะโทว่า พระเจ้าฟ้ารั่ว หรือ พระเจ้าวาริหุ ปกครองอาณาจักรรามัญ

ชาวมอญเป็นชนชาติที่รักความสงบ แต่กลับถูกรุกรานจากชาติที่มีกำลังเหนือกว่าด้วยมุ่งหวังความเป็นใหญ่ จนเป็นเหตุให้รามัญต้องสูญเสียแผ่นดินในที่สุด แต่สิ่งที่น่าชื่นชม คือ แม้วรามัญจะไม่มีแผ่นดินเป็นของตนเอง แต่ชาวมอญก็ยังยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรมของตนอย่างเหนียวแน่น สร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมไว้มากมายมหาศาลทั้งในด้านลัทธิศาสนา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ประติมากรรม ภาษา วรรณคดี การดนตรี และการบันเทิง

สิ่งเหล่านี้ได้ฝังรากลึกอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิและประเทศไทยอันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญแห่งการพัฒนาสู่วัฒนธรรมไทยในปัจจุบัน วิถีชีวิตของชาวมอญกับชาวไทยจึงมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก แม้ความเชื่อ ประเพณี และการละเล่นของไทยบางอย่างก็ได้รับอิทธิพลจากมอญจนแทบไม่เห็นความแตกต่างระหว่างมอญกับไทยได้เลย

6. ชาวมอญในประเทศไทย

ตามประวัติศาสตร์กล่าวว่า คนมอญ เริ่มอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยหลายคราวเท่าที่มีการจดบันทึกเอาไว้รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การอพยพที่ปรากฏในหลักฐานของรามัญคือ เมื่อพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ ดิหงสาวดี แตกใน พ.ศ. 2082 ชาวมอญจำนวนมากหนีเข้ามากรุงศรีอยุธยา พระเจ้าแผ่นดินโปรตุเกสให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตัวเมืองกรุงศรีอยุธยาชั้นนอก พระยาเกียรติ พระยารามแลครัวเรือน ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตัวเมืองชั้นใน ใกล้พระอารามวัดขุนแสน และขุนนางของมอญก็เริ่มเข้ารับราชการในกรุงศรีอยุธยานับตั้งแต่นั้นมา

เมื่อถึง พ.ศ. 2084 ราชวงศ์ตองอู ตีเมืองเมาะตะมะแตก มีการฆ่าฟันชาวมอญลงขนาดใหญ่ก็เข้าใจว่ามีมอญหนีเข้ามาสู่กรุงศรีอยุธยาอีก ถือเป็นระลอกแรกของมอญอพยพ

ครั้งที่ 2 ในพระราชพงศาวดารไทยพูดถึงการอพยพอีกครั้งหนึ่งเมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จไปพม่าเมื่อคราวพระเจ้าบุเรงนองสิ้นพระชนม์ แล้วประกาศเอกราช ทรงชักชวนมอญที่เข้าสวามิภักดิ์ ให้อพยพเข้ามาพร้อมกัน ราว พ.ศ. 2127 ในการอพยพครั้งนี้ไม่ปรากฏว่าพระเจ้าแผ่นดินโปรตุเกส ให้ตั้งบ้านเรือนที่ใด แต่คาดว่าคงเป็นย่านเดียวกับการอพยพคราวแรก

ครั้งที่ 3 เกิดขึ้นเมื่อหงสาวดีถูกยะไข่ทำลายใน พ.ศ. 2138 (คือเมื่อครั้งพระนเรศวรยกทัพไปตีเมืองหงสาวดี) ก่อนหน้านั้นแม้ว่ามีมอญอพยพหนีราชวงศ์ตองอูมาแล้วแต่ใน พ.ศ. 2129 เมื่อนายราล์ฟ พิคต์ เดินทางผ่านหงสาวดี ยังรายงานว่า ประชากรส่วนใหญ่พูด ภาษามอญ เมื่อถูกยะไข่ทำลายครั้งนี้ก็มีการอพยพใหญ่ของมอญ มาทางตะวันออกเข้าสู่ดินแดนของกรุงศรีอยุธยาอีก

ครั้งที่ 4 หลังจากที่ราชวงศ์ตองอูย้ายราชธานีไปอยู่ที่อังวะ หลังจากหงสาวดีถูกทำลายแล้ว พวกมอญตั้งอำนาจขึ้นใหม่ในดินแดนของตน โดยมีนักผจญภัยชาวโปรตุเกส (เดอบริโต) ให้ความร่วมมือ ต่อมา ถึงรัชกาลพระเจ้านอออกเปกหลุน พม่าจึงยกทัพมาปราบพวกมอญอีก ในพ.ศ. 2156 ทำให้เกิดการอพยพของมอญเข้าสู่กรุงศรีอยุธยาอีก หลักฐานบางแห่งกล่าวว่า มอญ กลุ่มนี้ได้รับอนุญาตให้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ตามแนวชายแดนไทย ระหว่างนั้นขุนนางมอญ ได้ยกกำลังเข้าไปตีเมืองหน้าด่านในเขตพม่าหลายครั้ง (นี้อาจเป็นเหตุผลที่ไม่ปรากฏการอพยพครั้งนี้ในหลักฐานฝ่ายไทย)

ครั้งที่ 5 ใน พ.ศ. 2204 หรือ 220 พวกมอญในเมืองเมาะตะมะก่อการกบฏขึ้นอีก แต่ถูกพม่าปราบลงได้จึงต้องอพยพหนีเข้ากรุงศรีอยุธยาอีกระลอกหนึ่งผ่านทางด่านเจดีย์สามองค์ เข้าใจว่ากลุ่มนี้สัมพันธ์กับกลุ่มมอญที่ตั้งอยู่ชายแดน ฉะนั้นน่าจะได้รับอนุญาตให้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ด้วยกัน

ครั้งที่ 6 หลังจากที่มอญสามารถตั้งอาณาจักรของตนขึ้นได้ใหม่ในปลายราชวงศ์ตองอู แล้วยกกำลังไปตีกรุงอังวะแตก อลองพญารวบรวมกำลังพม่าแล้วลุกขึ้นต่อสู้จนในที่สุดก็ตั้งราชวงศ์ อลองพญาได้ และใน พ.ศ. 2300 ก็สามารถตีหงสาวดีได้อีก นโยบายของราชวงศ์นี้คือ กลืนมอญให้เป็นพม่า

โดยวิธีรุนแรงมีการกดขี่ข่มขู่และวัฒนธรรมมอญ หลายประการ จึงมีชาวมอญอพยพหนีมาสู่เมืองไทยอีกหลาย ระลอก รวมทั้งกลุ่มที่หนีขึ้นเหนือไปสู่ล้านนา และเรียกกันว่าพวก “เม็ง” ในปัจจุบันนี้ด้วย

ครั้งที่ 7 ใน พ.ศ. 2316 ตรงกับแผ่นดินกรุงธนบุรี มอญก่อกบฏในอย่างกึ่ง พม่าปราบปรามอย่างทารุณแล้วเผาอย่างกึ่งจนราบเรียบ ทำให้มอญอพยพเข้าไทยอีก สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงโปรดฯ ให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ปากเกร็ด สามโคก ซึ่งทำให้เกิดกลุ่มมอญเก่า (พระยารามัญวงศ์) และมอญใหม่ (พระยาแจ้ง)

การอพยพของชาวมอญในครั้งนี้นี้สืบทอดเชื้อสายโดยตรงกับ มอญในปัจจุบัน ส่วนมอญที่อพยพก่อนหน้านักล้นหายเป็นไทยไปหมด แม้แต่กลุ่มที่อยู่ตามชายแดนแถบเมืองกาญจนบุรี

ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2336 เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ยึดเมืองทวายแต่รักษาไว้ไม่ได้ ต้องถอยกลับเข้าไทย ก็นำเอาพวกมอญ โดยเฉพาะที่เป็นพวกหัวหน้าเข้ามาอีกครั้ง

สุดท้าย ครั้งที่ 9 พ.ศ.2357 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 เมื่อมอญไม่พอใจที่ถูกพม่าเกณฑ์แรงงานก่อสร้างพระเจดีย์ จึงก่อกบฏที่เมืองเมาะตะมะ ถูกพม่าปราบจึงหนีเข้าไทยเป็นจำนวนมาก ราว 40,000 คนเศษ เจ้าฟ้ามงกุฎ (ต่อมาคือรัชกาลที่ 4) เสด็จเป็นแม่กองออกไปรับถึงชายแดน พวกนี้มาตั้งรกรากที่สามโคก ปากเกร็ด

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยนี้ ได้มีการสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ที่ปากลัด และได้โปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวมอญ ของพระยาแจ้งจากเมืองสามโคกกว่าสามร้อยคนไปอยู่ และให้บุตรหลานพระยาแจ้งซึ่งเป็นต้นตระกูลคชเสนี เป็นเจ้าเมืองนครเขื่อนขันธ์(พระประแดง) สืบทอดมาถึงแก่คน

ชาวมอญนิยมตั้งบ้านเรือนที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ จนมีคำกล่าวว่า “ลาวอยู่ดอน รามัญอยู่น้ำ สยามอยู่ที่ราบลุ่ม” ในประเทศไทยมีชาวมอญอาศัยกระจัดกระจายอยู่เกือบทุกจังหวัด ภาคกลาง ได้แก่ ลพบุรี สระบุรี อโยธยา นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรปราการ สมุทรสาคร กรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ (โดยมากเป็นแหล่งที่พระเจ้าแผ่นดินทรงโปรดฯ พระราชทานที่ดิน ทำกินให้แก่แรกอพยพเข้ามา) และบางส่วนตั้งภูมิลำเนาอยู่แถบภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี (เขตเมืองที่อยู่ติดชายแดนไทย) ทางอีสาน ได้แก่ นครราชสีมา มีบ้างเล็กน้อยที่อพยพลงใต้ เช่น ชุมพร สุราษฎร์ธานี ฯ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บริเวณที่มีชาวมอญอาศัยอยู่เป็นกลุ่มหนาแน่น ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง และ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอเมือง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ชาวมอญมักประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวน ทำนา การประมง และเครื่องปั้นดินเผา โดยเฉพาะการทำอิฐซึ่งมีคุณภาพดี จนได้ชื่อว่า “อิฐรามัญ โองรามัญ” เป็นที่นิยมของคนไทยและชาวต่างชาติมาตราบจนถึงปัจจุบันนี้



7. สัญลักษณ์ของชาวมอญ

หงส์ ถือเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์คู่ชนชาติมอญ ชาวมอญเชื่อว่า หงส์มี ที่มาจาก พุทธทำนายของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่วันหนึ่งเสด็จมาถึงภูเขา สุธัมมรังสิต ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของเมืองสะเทิม

ภาพที่ 2 หงส์ สัญลักษณ์ของชาวมอญ พระพุทธองค์ทรงผินพระพักตร์ไปทางตะวันออก บริเวณที่เป็น เมืองหงสาวดี (Pegu) ในปัจจุบัน ทอดพระเนตร เห็นหงส์สองตัวลงเล่นน้ำพระพุทธองค์ได้มีพุทธทำนายว่า ในอนาคตสืบไปภายหน้า ที่แห่งนั้นจะกลายเป็นแผ่นดินมีมหานคร ชื่อว่า “หงสาวดี” พรั่งพร้อมด้วยพระธาตุสุปเจติย์ศรีมหาโพธิ์และพระพุทธศาสนาของพระองค์จะสถิตย์สถาวรมั่นคงสืบไป

ชาวมอญ รำลึกในพุทธทำนายจึงถือว่า หงส์ เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์และสัญลักษณ์ของชนชาติมอญ นับแต่นั้นมา

8. ชาวมอญวัดแป้นทอง

ชาวมอญคลองสามวา นิยมเรียกตนเองว่า “รามัญวัดแป้นทอง” เป็นคนไทยเชื้อสายมอญตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหมู่ที่ 4 13 14 15 และหมู่ที่ 16 ริมคลองสามตะวันตก และคลองสี่ตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร



ภาพที่ 3 ชาวมอญชุมชนวัดแป้นทอง

ชาวมอญวัดแป้นทองนี้สืบเชื้อสายมาจากชาวมอญที่ปากลัด (อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ) ในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่ง กรุงรัตนโกสินทร์ มีพวกมอญอพยพเข้ามาพึ่ง พระบรมโพธิสมภารเป็นจำนวนมาก จึงโปรดสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ (พระประแดงในปัจจุบัน) แล้วให้อพยพครอบครัวรามัญจากเมืองปทุมธานี โดยมีเจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) เป็นหัวหน้า ไปอยู่ที่เมืองนคร เขื่อนขันธ์ ต่อมาโปรดให้สมิงทอมานูตรชายเจ้าพระยามหาโยธา (เจ่ง) เป็นเจ้าเมืองนครเขื่อนขันธ์ พระราชทานนามว่า “พระยานครเขื่อนขันธ์รามัญชาติเสนาบดีศรีสิทธิสงคราม” (ทองมา คชเสนี) มายังคลองสามวา

ซึ่งได้โยกย้ายมาจับจองที่ดินแถบคลองสามวานี้ในปี พ.ศ. 2420 โดยสร้างบ้านเรือน อยู่ริมสองฝั่งคลอง ยึดอาชีพทำนา ทำสวนตามฤดูกาล ระยะเวลาแรกๆ เมื่อทำนาทำสวนเสร็จ ชาวมอญก็จะขนข้าวของ ทรัพย์สินกลับบ้านที่พระประแดง เพื่อไปร่วมสนุกสนานในเทศกาลสงกรานต์พอหมดเทศกาลสงกรานต์ ถึงฤดูทำนาก็เดินทางกลับไปคลองสามตะวันตก และ คลองสี่ตะวันตกเหมือนเดิม ดังนั้นชาวมอญวัดแป้นทองส่วนใหญ่จึงมีบ้านที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษอยู่ที่พระประแดงอีกด้วย

ปัจจุบันการไปร่วมสนุกงานเทศกาลสงกรานต์เป็นเวลานานเหมือนสมัยก่อนไม่นิยมทำกันแล้ว เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจไม่อำนวย แต่ชาวรามัญวัดแป้นทองยังยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวรามัญ เช่นเดียวกับชาวรามัญที่พระประแดง

9. สภาพความเป็นอยู่ของชาวรามัญวัดแป้นทอง

ในปัจจุบัน สภาพความเป็นอยู่ของชาวรามัญ วัดแป้นทองโดยทั่วไปแล้ว มีลักษณะการดำรงชีวิต ง่าย ๆ พอเพียง ด้วยการยึดอาชีพ ทำนา ทำสวน บางบ้านค้าเช่นเดียวกับชาวไทยกลุ่ม อื่นๆ ส่วนทางด้านศิลปหัตถกรรมนิยมทำเครื่องจักรสาน เช่น เสื่อ ส่วนวัฒนธรรมประเพณียังคงรักษาตามแบบเดิมไว้บ้าง เช่น ลักษณะการสร้างบ้านเรือน การแต่งกาย ตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ บางพิธีที่สืบทอดกันเป็นประเพณีมาจนปัจจุบัน อันได้แก่

1) การสร้างบ้านเรือน ชาวรามัญวัดแป้นทอง ส่วนใหญ่จะนิยมปลูกสร้างบ้านเรือนในบริเวณที่ราบลุ่ม ใกล้แม่น้ำ ลำคลอง อย่างเดียวกับที่เคยปฏิบัติกันมา แต่เมื่อมีถนนไทยรามัญ ตัดผ่านหลังบ้านคนรามัญรุ่นใหม่จึงนิยมขยับขยายบ้านเรือนมาอยู่ริมถนนเพื่อสะดวกต่อการประกอบอาชีพค้าขาย

ชาวรามัญวัดแป้นทองจะตั้งบ้านเรือนมีลักษณะแปลกไปจากบ้านเรือนคนไทย กล่าวคือ รามัญชอบปลูกบ้านขวางลำคลอง คือ หันเอาด้านช็อลงน้ำ นิยมหันหน้าบ้านไปทางทิศเหนือ เพื่ออากาศจะได้ไม่ร้อนมีลมพัดเย็นตลอดทั้งปี ต่างจากคนไทยที่นิยมสร้างบ้านขนานไปกับลำคลอง คนไทยเห็นว่าแปลกจึงเรียกบ้านเรือนคนรามัญว่า "รามัญขวาง" ซึ่งปัจจุบันคำนี้ มีความหมายไปในทางไม่สุภาพ เสาคอนที่เป็นเสาหลักหรือเสาเอกของบ้านชาวรามัญเรียก เสาผี จะต้องเป็นที่ประดิษฐานผีบ้านผีเรือนตามความเชื่อของรามัญ เพราะค่านิยมนี้ชาวรามัญจึงต้องปลูกบ้าน หันด้านเสาเอก หรือเสาผีของเรือนให้หันไปด้านตะวันออก คนรามัญนับถือเสาผีมาก ห้องที่มีเสาผีจึงเป็นห้องสำหรับพ่อแม่เท่านั้น บุตรหลานเวลาจะปลูกบ้าน จะต้องไม่ปลูกเรือนขวางตะวัน ให้เงาบ้านลูกทาบทับบ้านพ่อแม่ บ้านคนใดปลูกทับเงาบ้านพ่อแม่ชาวรามัญวัดแป้นทอง เชื่อกันว่าจะไม่เจริญรุ่งเรือง

2) ภาษา

ชาวรามัญวัดแป้นทองที่เป็นคนเฒ่าคนแก่จะสื่อสารกันด้วยภาษารามัญ ส่วนคนรุ่นใหม่ใช้ภาษาไทยเหมือนคนไทยทั่วไป แต่พิธีทางศาสนาที่วัดแป้นทองจะใช้ภาษารามัญทั้งบทธวดมนต์และการเทศน์ เว้นแต่เมื่อมีการติดต่อกับคนไทยภายนอกจึงจะใช้ภาษาไทย

3) การแต่งกาย แม้ปัจจุบันชาวรามัญจะแต่งกายเช่นเดียวกับชาวไทยทั่วไปแต่ก็ยังคงมีลักษณะของการแต่งกายที่เป็นแบบดั้งเดิมของตนเองปรากฏให้เห็นอยู่บ้างตามแต่โอกาส เช่น ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงลายยาวกรอมสั้นเท้า ส่วนผู้ชายจะนุ่งกางเกงที่เรียกว่า "ขาก้วย" ส่วนเสื้อแล้วแต่สะดวกไม่จำกัดแบบ แต่เวลาไปวัดหรือมีงานสำคัญจะใช้ผ้าสไบเฉียงไหล่อีกทีหนึ่ง และนิยมไว้ผมยาวเกล้าเป็นมวยต่ำก่อนไปข้างหลัง

ชาวรามัญ และชาวไทยมีรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงกัน วัฒนธรรมประเพณีที่เข้ากันได้แบบแนบสนิท อีกทั้งความเจริญของบ้านเมือง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ชาวรามัญ ทุกวันนี้ถูกกลืนเป็นไทยเสียโดยมาก แต่ทว่ายังเป็นความโชคดี ที่คนกลุ่มหนึ่งมีความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี และภาษาของชาวรามัญให้คงอยู่ รวมทั้งทางราชการก็ให้ความสนใจและส่งเสริมในทุกวันนี้ เราจึงยังคงมีโอกาสได้ยินเสียงลูกหลานชาวรามัญ ท่องอักขระมอญ มีประเพณีสงกรานต์รามัญที่ลือชื่อ เป็นงานใหญ่ระดับชาติ ที่คนรามัญทั่วประเทศภาคภูมิใจ

10. เพลงพื้นบ้านมอญ

ทะเลยมอญ เป็นชื่อที่คนไทยเรียกการแสดงอย่างหนึ่งของคนรามัญ ซึ่งเพี้ยนมาจากคำในภาษารามัญว่า เต๊ะแฮะฮ์ หมายถึง การขับร้อง ทะยมอญเป็นการละเล่นหรือการแสดงของชาวมอญที่มีลักษณะเป็นเพลงปฎิพากย์ (ร้องโต้ตอบกัน) คล้ายกับการเล่นเพลงพื้นเมืองของไทย เช่น เพลงลำตัด เพลงฉ่อย เพลงอีแซว และเพลงเรือ แต่ไม่มีการร้องหยาบคาย โดยจะมีนักร้องฝ่ายชาย (แหมีะแขวกนิฮ์เตราะฮ์) และนักร้องฝ่ายหญิง (แหมีะแขวกนิฮ์แปร-า) ร้องโต้ตอบกันเป็นคู่ ๆ พร้อมกับมีการรำรำประกอบ สำหรับคำร้องนั้นแต่เดิมเป็นภาษามอญล้วน ๆ แต่ในปัจจุบันมีการประยุกต์คำร้องมีทั้งที่เป็นภาษามอญล้วน ๆ และที่เป็นภาษามอญปนไทย มักใช้กับทำนองเพลงสมัยใหม่ เช่น เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น

ทะเลยมอญใช้เป็นมหรสพได้ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล เนื้อหาของคำร้องจะมีลักษณะเฉพาะของงานแต่ละประเภท เช่น งานศพ จะร้องพรรณนาประวัติและความดีของผู้ตาย งานแต่งงานจะร้องพรรณนาประวัติของเจ้าบ่าว เจ้าสาว อบรมสั่งสอนการใช้ชีวิตคู่และสิ่งที่ควรปฏิบัติต่อกัน จบด้วยการอวยพรให้คู่บ่าวสาวมีความสุข ส่วนงานที่เกี่ยวกับเทศกาลทางพุทธศาสนาจะร้องพรรณนา ถึงอานิสงส์ของการทำบุญ และพรรณนาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในงานเทศกาลประจำปี เช่น วันสงกรานต์ งานลอยกระทง จากนั้นจึงเป็นการร้องเกี่ยวพาราสิกันของผู้แสดงฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

เพลงฉ่อย เพลงอีแซว และเพลงเรือ แต่ไม่มีการร้องหยาบคาย โดยจะมีนักร้องฝ่ายชาย (แหมีะแขวงนิษฐ์เตระราชย์) และนักร้องฝ่ายหญิง (แหมีะแขวงนิษฐ์แปร-า) ร้องโต้ตอบกันเป็นคู่ ๆ พร้อมกับการรำรำประกอบ สำหรับคำร้องนั้นแต่เดิมเป็นภาษามอญล้วน ๆ แต่ในปัจจุบันมีการประยุกต์คำร้องมีทั้งที่เป็นภาษามอญล้วน ๆ และที่เป็นภาษามอญปนไทย มักใช้กับทำนองเพลงสมัยใหม่ เช่น เพลงลูกทุ่ง

11. การละเล่นของชาวรามัญคลองสามวา "สะบ้า"

สะบ้าเป็นการเล่นของชาวรามัญสมัยโบราณ เหตุที่เรียกว่า "สะบ้า" ก็เพราะนำเอาลูกสะบ้ามาเป็นเครื่องมือในการเล่น ลูกสะบ้ามีเปลือกแข็ง มีลักษณะกลม ขนาดสะบ้าที่หัวเข่าคน แบนแต่ตรงกลางนูน ล้อได้ดี

การเล่นจะต้องมีลูกตั้ง คือ ใช้สะบ้าลูกหนึ่งตั้งไว้ ระยะจากลูกตั้งถึงที่ตั้งต้นกะประมาณ 6 เมตร ผู้เล่นจะเล่นทีละคนก็ได้ หรือจะเล่นเป็นคู่ก็ได้ แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ผู้เล่นจะต้องเล่นตามมาตรการที่กำหนดไว้คือ ตั้งต้นด้วยบทที่ง่ายที่สุดคือ "การลื้อ" เรียกว่า "อีลื้อ" คือ ผู้เล่นอยู่ที่เส้นตั้งต้น แล้วลื้อลูกสะบ้าให้ไปใกล้กับลูกตั้งที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วรีบตะครุบไว้ ถ้าเกินลูกตั้งไป ถือว่าตาย ต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งลงมือเล่นแทน แต่ถ้าตะครุบได้ เลื่อนมาตรงลูกตั้งแล้วใช้นิ้วดีดให้ลูกตั้ง เรียกว่า "ยิง" ถ้ายังไม่ลูก ต้องถือว่าตาย เปลี่ยนให้อีกฝ่ายหนึ่งเล่น ถ้าลูกก็ขึ้นบทต่อไป คือ เอาลูกสะบ้าถือนิ้วที่คอคแล้วดีดให้ลื้อ แล้วใช้วิธีเดียวกัน ถ้าใครยิงลูกเป้าหมายก็ได้ต่อบทต่อ ๆ ไป ถ้าผิดหรือลูกสะบ้าออกแนวออกวงก็ต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งเล่นต่อไป

ถ้าเป็นการเล่นหมู่ผู้ที่ยิงถูกอาจไล่ผู้ที่ยิงไม่ลูกได้ คือยิงแทนผู้ที่ยิงไม่ลูกเป็นการช่วยผู้เล่นร่วมชุด แต่ถ้าใครลื้อเลยเขตเรียกว่า "เนา" ก็ต้องตายทั้งชุด คือ ต้องยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งเล่นต่อ นับเป็นการฝึกการรวมหมู่พวกที่ดี การเล่นชนิดนี้สำคัญที่เป็นการฝึกความแม่นยำในการยิงเป้าหมาย ฝึกความระมัดระวังและกระะยะไม่ให้เกินขอบเขตที่กำหนดไว้เป็นการฝึกสายตาเป็นอย่างดี ท่าต่าง ๆ นี้ก็แตกต่างกันออกไป แล้วแต่ใครจะคิดขึ้น เพราะการเล่นสะบ้ามีหลายจังหวัด นิยมเล่นทั้งหญิงชาย โดยเฉพาะภาคกลางและภาคอีสาน

การเล่นสะบ้าเท่าที่รวบรวมได้มี 48 ท่า ในแต่ละจังหวัดจะมีท่าทางการเล่นที่แตกต่างกันไป แล้วแต่ใคร จะคิดขึ้น นิยมเล่นกันมากทั้งเด็กและผู้ใหญ่

การเล่นสะบ้า (สะบ้าหนุ่มสาว)

สมัยก่อนหนุ่มสาวไม่มีโอกาสที่ได้พบปะพูดคุยกัน นอกจากในงานวันนักขัตฤกษ์ เช่นงานสงกรานต์ เพื่อจะได้ใกล้ชิดสนิทสนมกันก็จะมีการเล่นร่วมกันเป็นการเล่นร่วมกัน เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี การเล่นที่นิยมกันมากคือ การเล่นสะบ้า โดยหญิงสาวจะแต่งกายเรียบร้อยสวยงามอยู่ประจำที่บ่อน ชายหนุ่มจะนุ่งผ้าลอยชายด้วยผ้าม่วงบ้าง ผ้าลายบ้างเป็นผู้ไปเยือนถึงบ่อน เมื่อได้พูดจาตกลงกันเรียบร้อยแล้วฝ่ายหญิง ซึ่งมีหัวหน้าที่เรียกว่านายบ่อน (เป็นผู้หญิง) จะเรียกหญิงสาวเข้ามานั่งที่ตามลำดับแรกเล่นฝ่ายหญิงสาวจะเป็นฝ่ายนั่ง ตั้ง ลูกสะบ้าก่อนแล้วหญิงสาวหัวหน้าบ่อนก็จะร้องให้ฝ่ายชายเข้าประจำที่ โดยนั่งคนละฝั่งกับทางฝ่ายหญิงตรงกันเป็นคู่ๆ จะเล่นกี่คู่ก็ได้ตามจำนวนฝ่ายหญิงและสถานที่ เมื่อครบคู่เรียบร้อยแล้วก็เริ่มลงมือเล่นสะบ้าตามระเบียบกติกาซึ่งฝ่ายหญิง เป็นผู้วางไว้ โดยฝ่ายชายจะยิงติดลูกสะบ้าของฝ่ายหญิงสาวคู่ของตนจะยิงกี่ครั้งก็ได้โดยฝ่ายชายเป็นผู้ขอด้วยวาจาที่สุภาพ และต้องนั่งพับเพียบลงในบ่อนในขณะที่ขอด้วย การกล่าววาจาขอมักจะใช้ภาษามอญดังนี้ "อีกุะหยาดอ๊ดมัวเล่น ปลอนระกะหยาด" แปลความว่า "พี่สาวจำขอสักครั้งเถิดครับ"

การขอร้องทำแก้ตัวใหม่นี้เป็นวิธีที่จะได้โอกาสพูดจากับหญิงสาวนาน ๆ ระหว่างที่เล่นสะบ้าอยู่นี้ ผู้เล่าทั้ง 2 ฝ่าย มีกระหมัดระวังตัวรักษามารยาทไม่พูดจาหรือแสดงกิริยาอย่างใดที่ไม่สมควร เพราะมีสายตาเป็นร้อย ๆ คู่เฝ้าจ้องอยู่โดยเฉพาะผู้เล่นฝ่ายชายมักอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ ฝ่ายหญิง ที่นั่งเฝ้าดูพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา แม้จะเล่นกันจนสว่างคาตาเมื่อเล่นพอสมควรแก่เวลาซึ่งอาจตึก ถึงตีห้าหรือ สว่างคาตา หนุ่มผู้เป็นหัวหน้าทีมฝ่ายชายก็จะกล่าวคำอำลาฝ่ายหญิงด้วยคำพูดว่า "อีกุะหยาดอ๊ดมัว" หรือ "ปุยเต็ดกะเลาะกลาระกะหยาด" แปลความว่า "พี่สาวจำขอลาและขออภัยหากมีการล่วงเกินขอครับ"

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ งานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในประเทศ

อมรรัตน์ วัฒนาร (2547: 245) เรื่องการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร กรณีศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่บ้านถวาย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยภาคสนามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการร่วมของชุมชนในโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ชุมชนโดยเอาบริบทของชุมชนด้านการทำางานไม้แกะสลักมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยที่น่าสนใจ เช่น การร่วมมือกันของชาวบ้านถวายในโครงการวิจัยนี้มีลักษณะของความร่วมมือกัน 2 ลักษณะ ได้แก่ การร่วมมือระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัยและความร่วมมือระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน ซึ่งเกิดขึ้นใน 2 ช่วง คือ ช่วงการศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์การประกอบอาชีพไม้แกะสลักในชุมชนที่ผู้วิจัยกับชาวบ้านช่วยกันค้นหาข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ และช่วงของการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ชุมชนเกิดขึ้น เมื่อผู้วิจัยกับชาวบ้านช่วยกันตรวจสอบข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำเป็นเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ชุมชน และในช่วงการนำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ชุมชนไปใช้ในโรงเรียน โรงเรียนจำเป็นต้องบูรณาการเนื้อหาวิชาอื่นเข้ากับมาตรฐานเศรษฐศาสตร์เพื่อจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ขึ้น ส่วนการใช้หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นนี้โรงเรียนสามารถนำเอาบทเรียนตามแนวทางที่จัดไว้ให้แล้วในหลักสูตรไปใช้ได้เลย

รัชชาภรณ์ รัตนภุมมะ (2549: 202) ได้พัฒนาวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษและความรู้วัฒนธรรมชุมชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐาน 2) ศึกษาการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐาน 3) ศึกษาการใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐานสามารถเสริมสร้างความรู้วัฒนธรรมชุมชนได้หรือไม่ และ 4) ประเมินคุณภาพของวิชาภาษาอังกฤษที่ใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นหลังจากนำวิชานี้ไปทดลองใช้ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาปีสอง เอกภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 19 คน การทดลองใช้เวลาทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ การเก็บข้อมูลใช้การรวบรวมเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผลการวิจัย พบว่า 1) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาวิชาภาษาอังกฤษ ได้ถูกนำมาพิจารณาเพื่อ

กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาในการพัฒนาวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) แนวคิดชุมชนเป็นฐานสามารถเสริมสร้างการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีปัจจัยที่สัมพันธ์กันระหว่างบริบท ทักษะที่ดีต่อการเรียนภาษาที่สอง แรงจูงใจจากชั้นงาน ความคุ้นเคยต่อเนื้อหา โอกาสในการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนซึ่งมีโอกาสปฏิบัติจริง 3) การใช้สื่อการเรียนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชุมชนเพื่อเป็นกิจกรรมในการเรียนและเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์แก่ผู้เรียน พบว่ามีผลมากในการเสริมสร้างการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนของผู้ร่วมศึกษา และ 4) หลักสูตรมีประสิทธิภาพ เพราะผู้เรียนได้รับประโยชน์ในการเข้าถึงเป้าหมายของการศึกษาในรูปแบบของ Taxonomy of Significant Learning และผู้เรียนมีคะแนนสูงขึ้นหลังการนำวิชานี้ไปทดลองใช้ ผู้เรียนประเมินตนเองด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษ พบว่า ทักษะภาษาอังกฤษพัฒนาขึ้นหลังการทดลอง การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นว่าวิชาภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการสังคม

อชฉมา สุวรรณกาญจน์ และศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ (2550: 123-129) ได้วิจัยและพัฒนาชุดการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การพัฒนาอนามัยชุมชน และศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิปัญญา รวมทั้งความสามารถในการพัฒนาอนามัยชุมชนก่อนและหลังการเรียนการสอนและการฝึกภาคปฏิบัติ ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรชั้นปีที่ 4 จำนวน 49 คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง การพัฒนาอนามัยชุมชนที่พัฒนาขึ้น ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.99/86.34 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการพัฒนาอนามัยชุมชน และแบบประเมินความสามารถในการพัฒนาอนามัยชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน และหาความเที่ยงของแบบทดสอบโดยใช้สูตรครุเดอร์ ริชาร์สัน (KR-20) ซึ่งความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ 0.856 ส่วนความเที่ยงของแบบประเมินความสามารถในการพัฒนาอนามัยชุมชนทั้ง 5 ด้าน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.821 0.843 0.801 0.746 และ 0.782 ตามลำดับ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้ชุดการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานในการสอนภาคทฤษฎีเป็นเวลา 15 ชั่วโมง และภาคปฏิบัติเป็นเวลา 120 ชั่วโมง โดยทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการสอน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน และประเมินความสามารถในการพัฒนาอนามัยชุมชนภายหลังการสอน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติทดสอบค่าที (Dependent t-test) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการพัฒนาอนามัยชุมชนก่อนและหลังการสอน โดย

กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่องการพัฒนาอนามัยชุมชนมีประสิทธิภาพ 90.71/88.23 เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิปัญญา ในเรื่อง การพัฒนาอนามัยชุมชน ก่อนและหลังการสอน ในแต่ละระดับและโดยรวมทุกระดับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยภายหลังการสอนสูงกว่าก่อนสอน โดยเฉพาะในระดับการนำไปใช้ ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยภายหลังการสอนเพิ่มขึ้นสูงสุด 3) ระดับคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพัฒนาอนามัยชุมชน โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 413.57$, S.D. = 23.12) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านการดำเนินการพัฒนาอนามัยชุมชน ($\bar{X} = 84.48$, S.D. = 5.39) และต่ำสุดในด้านการวางแผน แก้ไขปัญหาอนามัยชุมชน ($\bar{X} = 80.77$, S.D. = 6.95)

ศรिवรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557: 191-194) ได้ศึกษากระบวนการที่ศึนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของกระบวนการที่ศึนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการที่ศึนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) ขยายผลกระบวนการที่ศึนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านปล่องเหลียม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยกระบวนการที่ศึนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คู่มือการใช้กระบวนการที่ศึน หน่วยการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการที่ศึนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีชื่อว่า “CLTE” มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ 4 ด้าน ที่ต้องคำนึงถึง ประกอบด้วย 1) ชุมชน (Community) 2) การจัดการเรียนรู้ (Learning) 3) เทคโนโลยี (Technology) และ 4) การประเมินผล (Evaluation) กระบวนการที่ศึนการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ เป็นการเรียนรู้บนฐานของชุมชน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ด้านของ “CLTE” โดยจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน PSRA ซึ่งผู้เรียนต้องลง

เมื่อปฏิบัติจริงและแก้ปัญหาที่พบในชุมชนด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้ชิ้นงานที่สร้างสรรค์

2) วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ PSRA ประกอบด้วย (1) ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparing : P) (2) ขั้นกลยุทธ์การเรียนรู้ (Strategies : S) (3) ขั้นสู่ผลสะท้อนคิด (Reflection : R) และ (4) ขั้นประเมินประสิทธิผล (Assessing : A) 4) การวัดและประเมินผลประเมินภาพรวมของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานจากการสะท้อนคิดของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ 5) เงื่อนไขในการนำกระบวนการนี้ไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ (1) ชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอน (2) ผู้เรียนลงพื้นที่ในชุมชน เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน และ (3) การยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีประสิทธิผลเท่ากับ 82.20/83.50 2) ประสิทธิผลของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า 2.1) หลังเรียนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การค้นคว้า การแสวงหาคำตอบ ค้นหาความจริง ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการสรุปผลจากข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏ 2.2) หลังเรียนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่มีคะแนนสูงที่สุด คือ การค้นพบแนวคิด และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ทักษะการสร้างสรรค์ความรู้ 3) ผลการขยายผลกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่า หลังเรียนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

ดิษยุทธิ์ บัวจุม และคณะ (2557: 118-123) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพชุมชนของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนางวิทยา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรชุมชนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงความสนใจและทักษะในอาชีพชุมชนจากการ

จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 3) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของบ้านพะเนาง และโรงเรียนบ้านพะเนางวิทยา โดยมีผู้ร่วมวิจัย 21 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชนชาวบ้าน และกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา 23 คน รวม 44 คน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นระยะเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ร่วมวิจัย และระยะที่สองเป็นระยะวางแผน นำแผนไปปฏิบัติ และปรับปรุง เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสนใจและทักษะในอาชีพชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามความสนใจในอาชีพ แบบทดสอบความรู้ในอาชีพ แบบสอบถาม เจตคติต่ออาชีพทอผ้าลายลูกแก้ว และอาชีพทำอุปกรณ์ทอผ้า และแบบสังเกตความชำนาญในการปฏิบัติงานทอผ้า และทำอุปกรณ์ทอผ้า ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบผลการวิจัยดังนี้ 1) ผลจากการพัฒนาได้หลักสูตรชุมชนรายวิชาทอผ้าลายลูกแก้วและทำอุปกรณ์ทอผ้าจำนวน 60 ชั่วโมง โดยเรียนรู้จากประชาชนชาวบ้านควบคู่การฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรชุมชนมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของนักเรียน (2) ร่วมตัดสินใจเลือกอาชีพในชุมชน (3) สร้างหลักสูตรชุมชน (4) วิพากษ์หลักสูตรชุมชน และ (5) ทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตร 2) ผลการเปลี่ยนแปลงความสนใจและทักษะในอาชีพชุมชน พบว่า (1) นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้วมีความสนใจในอาชีพอยู่ในระดับสนใจมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนนักเรียนที่เรียนทำอุปกรณ์ทอผ้ามีความสนใจในอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้วและนักเรียนที่เรียนทำอุปกรณ์ทอผ้ามีทักษะในอาชีพชุมชนอยู่ในระดับดี และ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาศักยภาพของชุมชน (2) กระตุ้นบุคคลในชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนัก และมีพลังอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกัน (3) ศึกษาความต้องการพัฒนาด้านอาชีพในชุมชนของนักเรียน (4) พัฒนาหลักสูตรชุมชน (5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง (6) จัดโครงการเสริมการเรียนรู้ และ (7) ประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ทวิช ลักษณะสง่า (2557 : 174-176) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) ทดลองใช้

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 4) ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับผลการเรียนรู้การศึกษาท้องถิ่น ความสามารถของนักเรียนในการศึกษาท้องถิ่น และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของนักเรียน โดยทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 คน เป็นเวลา 40 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ประเด็นสนทนากลุ่ม แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการศึกษาท้องถิ่น แบบบันทึกความภาคภูมิใจในท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test แบบ Dependent และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่านักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและต้องการให้พัฒนาหลักสูตรที่เน้นการแสวงหาความรู้โดยใช้ท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ คาดหวังให้ผู้เรียนมีกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น 2) ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่าหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ เกี่ยวกับการกำหนดประเด็น การศึกษาท้องถิ่น การรวบรวมข้อมูล การประเมินข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปเรียบเรียงและนำเสนอ 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 50 คน เป็นเวลา 40 ชั่วโมง โดยจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยการศึกษาท้องถิ่น พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และปฏิบัติการศึกษาท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน และคนในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้ และ 4) ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้การศึกษาท้องถิ่นก่อนและหลังใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการศึกษาท้องถิ่น และนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยนักเรียนเห็นว่าในท้องถิ่นมีแหล่งเรียนรู้ให้ศึกษาและมีคนในท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน นักเรียนมีความเห็นว่าท้องถิ่นของนักเรียนน่าอยู่ คนในท้องถิ่นมีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักเรียน และนักเรียนต้องการพัฒนาท้องถิ่นของนักเรียนให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น

มยุรี หอมขจร (2560 : 99-100) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เรารักเพชรบุรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรารักเพชรบุรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรารักเพชรบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 3) ศึกษาความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรารักเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้จากการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) โดยเป็นนักเรียนที่สนใจสมัครเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชมรมเรารักเพชรบุรี จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก แบบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน “เรารักเพชรบุรี” และแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test แบบ One Sample t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 2) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรารักเพชรบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรารักเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก และ 3) ด้านความภาคภูมิใจพบว่ามีความคิดเห็นว่าภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนเพชรบุรี เพราะมีพระมหากษัตริย์ถึง 3 พระองค์สร้างพระราชวังไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าและเคารพกราบไหว้อีกทั้งจังหวัดเพชรบุรียังมีภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่ การคมนาคมไปมาสะดวก สำหรับด้านการทำประโยชน์พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าจะช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม เช่น ประเพณีแห่เรือบัก ไทยทรงดำ อีกทั้งควรร่วมกันสืบสานภูมิปัญญาไทยและปราชญ์ชาวบ้านให้คงอยู่จังหวัดเพชรบุรีสืบไป

งานวิจัยในต่างประเทศ

Lehman (1997: 174) ได้ศึกษาเรื่อง Constructivist Inquiry for the Study of History Learning from Small-Group Discussions in an American Studies Classroom โดยศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนเกรด 11 ในวิชาประวัติศาสตร์ โดยยึดรูปแบบการเรียนรู้ Constructivist Inquiry ที่ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดำเนินการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนและใช้ข้อคำถาม นักเรียนจะสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำมาอภิปรายร่วมกันในกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ในรูปแบบนี้เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้แบบเดิม คือการท่องจำ และเป็นวิธีการเรียนรู้ทางหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนมีความเชี่ยวชาญในความรู้ทางประวัติศาสตร์

Bortolin (2003: 164) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้จากชุมชนในด้านการศึกษาคูรู : เพื่อความเข้าใจที่ตั้งไว้สำหรับผู้เรียน ESL ได้ศึกษาว่า 20% ของคนแคนาดาไม่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรกได้ เป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดในการรายงานของผู้ที่พูดภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ซึ่งประกอบด้วยประชากรในประเทศของแคนาดาใน 75 ปี การแบ่งห้องเรียนของแคนาดามีความแตกต่างทางด้านประชากรอย่างมากกับสถาบันการศึกษาของโรงเรียนของรัฐที่ประกอบด้วยผู้หญิงวัยกลางคนผิวขาว ช่องว่างที่เกิดขึ้นมีอยู่ในด้านวัฒนธรรม และภาษาศาสตร์ เป็นเหตุให้เกิดความกังวล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในชั้นเรียน แม้จะมีการกล่าวสุนทรพจน์ในการสนับสนุนและการเสริมสร้างพลังอำนาจ แต่ก็มีข้อตกลงเล็กน้อยในการเตรียมครูผู้ดูแลให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการทำงานร่วมกับผู้เรียนที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม มีมติทั่วไปว่าครูสอนต้องมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับประชากรที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อช่วยให้นักเรียนกลุ่มน้อยสามารถเข้าถึงศักยภาพได้อย่างเต็มที่

Cornell (2007: 103) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสร้างสมภาวะการณ์เป็นผู้ให้บริการจากโครงการศึกษาผู้ใหญ่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการหลักสูตรประสบการณ์สิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับผู้ใหญ่หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำบริการเชิงนิเวศ (Neighborhood Ecological Stewardship Training : NEST) เกี่ยวกับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการรายงานตนเอง วิจัยหลัก คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการหลายครั้ง จะสามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติความรู้ และพฤติกรรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อมได้หรือไม่ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการให้บริการเชิงนิเวศใน ชุมชน

สามารถมีผลกระทบต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เจตคติ และพฤติกรรมของผู้ใหญ่ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผู้มีส่วนร่วมในโครงการนี้และกลุ่มควบคุมเข้าสู่การศึกษาโดยมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเท่าเทียมกัน แต่ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนหลังการฝึกอบรมความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่กล่าวมาแล้วนั้น มีความสอดคล้องและสามารถสรุปได้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการหาความรู้และความหมายด้วยตนเอง มีการวิเคราะห์ การประเมิน และการแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ และเป็นผู้ชี้แนะในระหว่างเรียน การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผู้เรียนเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการ หรือลักษณะของชุมชนนั้น ๆ เพื่อสร้างความรู้ ผ่านการเรียนรู้ที่บูรณาการ กลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลายวิธีร่วมกับการทำงานที่ผู้เรียนได้สัมผัสชุมชนอย่างแท้จริง ช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงความหลากหลายและความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากผู้เรียนได้ลงพื้นที่เพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหา จากสถานการณ์ที่พบจริงในชุมชนในลักษณะของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีในการแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย เป็นการเรียนที่กระตุ้นและท้าทายความสามารถของผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการคิดและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้การนำกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จนั้น ผู้สอนจะต้องระบุกิจกรรมการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในชุมชนภายใต้ความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและผู้เรียน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วัฒนธรรมการชงชา โดยการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนา ดังนี้

- 1) ขอบเขตการวิจัย
- 2) แบบแผนการวิจัย
- 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4) การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
- 5) วิธีการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 6) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เนื้อหา ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 332 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ

- 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ

- 1) ผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา
- 2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- 3) ความภาคภูมิใจในชุมชนมอญคลองสามวา

3. เนื้อหา

ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้พื้นที่แขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีเนื้อหาในการนำมาพัฒนาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา ส 30225 9 นวมินทร์ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน

4. ระยะเวลาที่ใช้ทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ในคาบเรียนรายวิชา ส 30225 9 นวมินทร์ จำนวน 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นเวลาจำนวน 10 สัปดาห์

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยก่อนทดลอง (Pre Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและทดสอบหลังเรียน (The One Group Pretest – Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 144) มีดังนี้

ตารางที่ 5 แบบแผนการวิจัย

| | | |
|---|-------|---|
| ทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ฤทธิมอญ คลองสามวา ก่อนการจัดการเรียนรู้โดย ใช้ชุมชนเป็นฐาน | ทดลอง | ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ฤทธิมอญในคลองสามวา หลังการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน |
| T ₁ | X | T ₂ |

เมื่อ T₁ หมายถึง การทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ฤทธิมอญคลองสามวา ก่อนการจัดการเรียนรู้โดย
ใช้ชุมชนเป็นฐาน

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ฤทธิมอญคลองสามวา

T₂ หมายถึง การทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง ฤทธิมอญคลองสามวา หลังการจัดการเรียนรู้โดย
ใช้ชุมชนเป็นฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง ฤทธิมอญคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 แผน แผนการจัดการเรียนรู้แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง
- 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง
ฤทธิมอญในคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ฉบับ
- 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เรื่อง ฤทธิมอญคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ฉบับ
- 4) แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ฉบับ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรื่อง ฤทธิมอญคลองสามวา สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย 5 แผน ใช้เวลาสอน 10 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง มี
ขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1) ศึกษาหลักสูตรโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยศึกษาเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยศึกษาคำอธิบายรายวิชาและรายละเอียดของเนื้อหา

1.2) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

1.3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญในคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้น 10 คาบเรียน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา

| ประเด็นศึกษา | รายละเอียด | จำนวน (ชั่วโมง) |
|---|---|-----------------|
| 1. ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา | 1.1 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ 1.2 สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน | 2 |
| 2. ประวัติความเป็นมาของชาวมอญคลองสามวา | 2.1 ความเป็นมาของชาวมอญ 2.2 สัญลักษณ์ของชาวมอญ 2.3 ชาวมอญวัดแป้นทอง | 2 |
| 3. วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา | 3.1 บ้านเรือน 3.2 การแต่งกาย 3.3 ภาษา 3.4 อาชีพ | 2 |
| 4. วัฒนธรรมอาหารของมอญคลองสามวา | 4.1 ข้าวตอกมอญ 4.2 กาละแม | 2 |
| 5. เทศกาลและงานประเพณีของมอญคลองสามวา | 5.1 การละเล่น 5.2 เพลงพื้นบ้าน 5.3 งานสงกรานต์ 5.4 การทำบุญ | 2 |
| รวม | | 10 |

1.4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะว่ากิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนควรมีความชัดเจน และควรปรับกิจกรรมชั้นนำสู่บทเรียนให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.5) นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสังคมศึกษา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชุมชน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วหาค่าดัชนีค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

+1 แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 ไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์

+1 แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญได้ 0.97

1.7) ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คือ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา และเพิ่มเติมเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.8) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความบกพร่องในการจัดลำดับขั้นตอนการประกอบกิจกรรมความเหมาะสมในเรื่องเวลา แล้วนำผลการทดลองสอนไปปรับปรุงแก้ไข

1.9) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถสรุปเป็นแผนภูมิที่ 2 ดังนี้



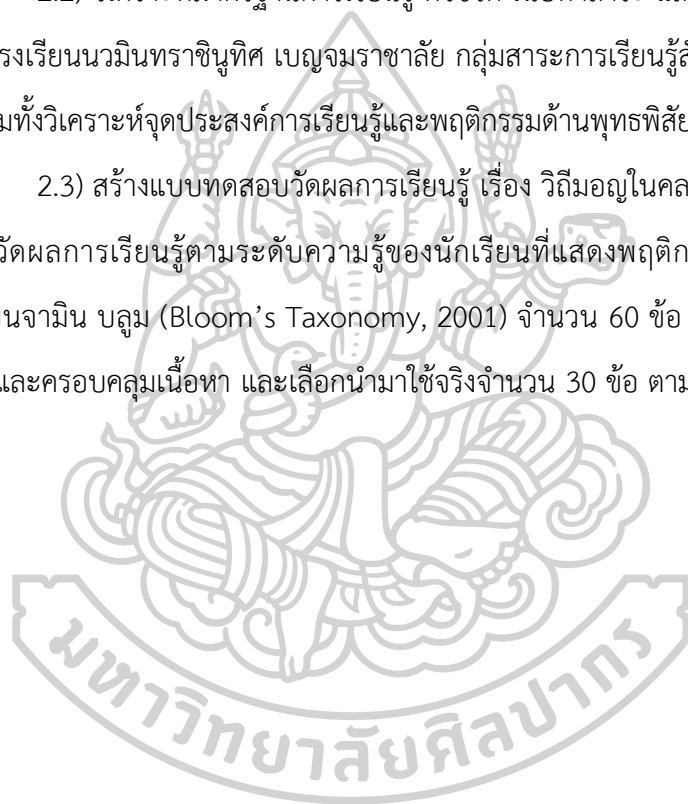
แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิถีมอญในคลองสามวา จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดค่าคะแนน คือ ตอบถูก 1 คะแนน ถ้าตอบผิด 0 คะแนน โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบ ดังนี้

2.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

2.2) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ การเรียนรู้ ของหลักสูตรโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของแบบทดสอบ

2.3) สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญในคลองสามวา โดยวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ตามระดับความรู้ของนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของเบนจามิน บลูม (Bloom's Taxonomy, 2001) จำนวน 60 ข้อ ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และครอบคลุมเนื้อหา และเลือกนำมาใช้จริงจำนวน 30 ข้อ ตามตารางที่ 7



ตารางที่ 7 การสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา

| ผลการเรียนรู้ | เนื้อหา | ระดับพฤติกรรมกรวัด | | | | | | รวม |
|---|---|--------------------|------------|------------|--------------|---------------|------------|-----------|
| | | ความรู้-จำ | ความเข้าใจ | การนำไปใช้ | การวิเคราะห์ | การสังเคราะห์ | ประเมินค่า | |
| หน่วยที่ 1 วิถีมอญคลองสามวา 1) อธิบายลักษณะภูมิศาสตร์ ความเป็นมาและพัฒนาการด้านต่างๆ ของชุมชน 2) ภาคภูมิใจในชุมชน | 1. ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา | 1 | 2 | 2 | - | - | - | 5 |
| | 2. ประวัติความเป็นมาของชาวมอญคลองสามวา | - | 2 | 2 | 3 | - | - | 7 |
| | 3. วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา | - | - | 2 | 3 | 1 | - | 6 |
| | 4. วัฒนธรรมอาหารของมอญคลองสามวา | - | - | 2 | 3 | 1 | - | 6 |
| | 5. เทศกาลและงานประเพณีของมอญของคลองสามวา | - | - | 2 | 3 | 1 | - | 6 |
| รวม | | | | | | | | 30 |

2.4) นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรออกข้อสอบให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และควรปรับข้อความคำถามและตัวเลือกคำตอบให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5) นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องรายข้อของแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งดัชนี

ค่าความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่า ข้อสอบมีความเที่ยงตรง ถ้าข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) น้อยกว่า 0.50 จะต้องนำไปปรับปรุง เพื่อให้ได้ข้อสอบจำนวน 30 ข้อ

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงจุดประสงค์ข้อนั้น

ให้คะแนน 0 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่ตรงจุดประสงค์ข้อนั้น

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญได้ 0.98

2.6) นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อคำนวณหาค่าระดับความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบได้ค่าระหว่าง 0.22 - 0.67 และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ได้ค่าระหว่าง 0.20 - 0.85 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบให้คงเหลือทั้งสิ้น 30 ข้อ ตามพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยตามที่กำหนดไว้ โดยรายละเอียดแสดงอยู่ในภาคผนวก ข

2.7) นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ที่คัดเลือกแล้วจำนวน 30 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder – Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.83

2.8) นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ สามารถสรุปเป็นแผนภูมิที่ 3 ดังนี้



แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิถีมอญในคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพและข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ เพศ จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็น ซึ่งมีประเด็นการประเมิน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามเกณฑ์ลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 1 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

3.1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม และหลักเกณฑ์การให้คะแนนจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

3.2) วางแผน กำหนดกรอบและขอบข่ายประเด็นคำถาม และร่างแบบสอบถามโดยมีประเภทคำถาม ทั้งคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด โครงสร้างของแบบสอบถาม

3.3) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ แล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและนำกลับมาปรับปรุงแก้ไข

3.4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสังคมศึกษา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการชุมชน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของโครงสร้างคำถาม และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ หาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

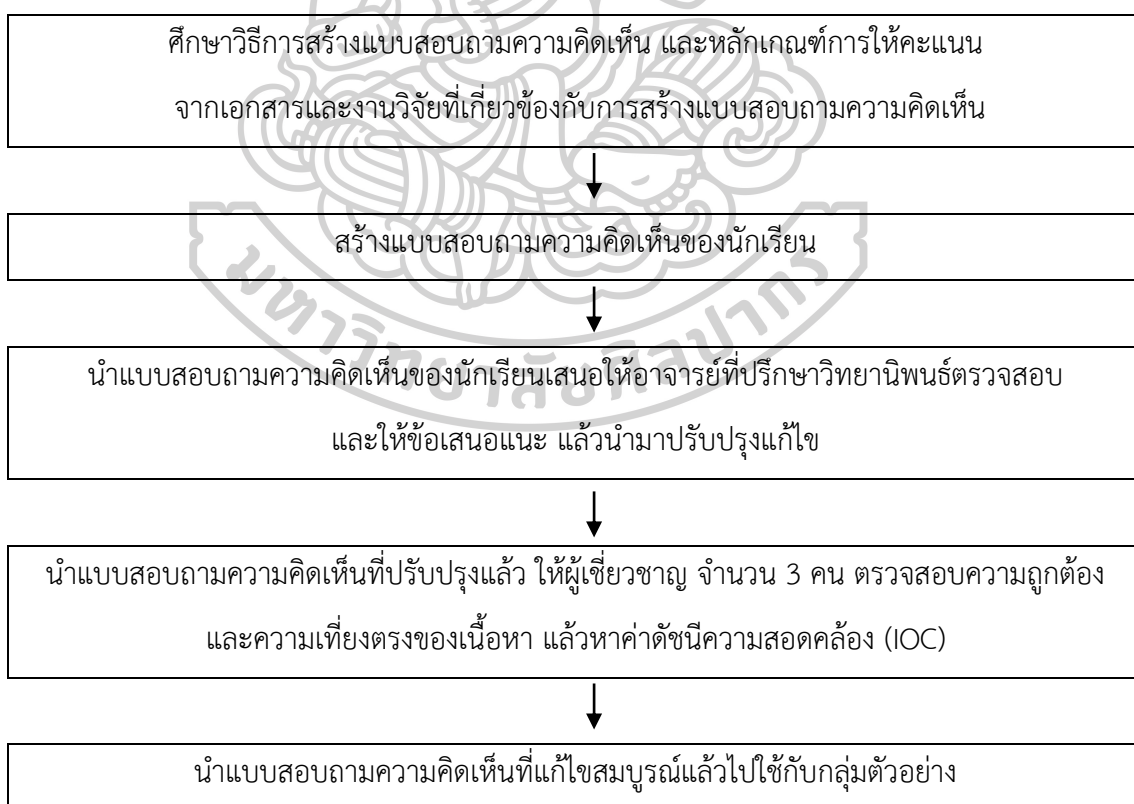
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเท่ากับ 0.93

3.5) นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเพื่อเก็บรวบรวมแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

จากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สรุปเป็นแผนภูมิที่ 4 ดังนี้



แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

4) แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานและความภาคภูมิใจในชุมชน นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตเนื้อหา โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2) สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหา จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ นำมาปรับปรุงแก้ไข

3) นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการสอบถาม เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณา ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความในแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับจุดประสงค์

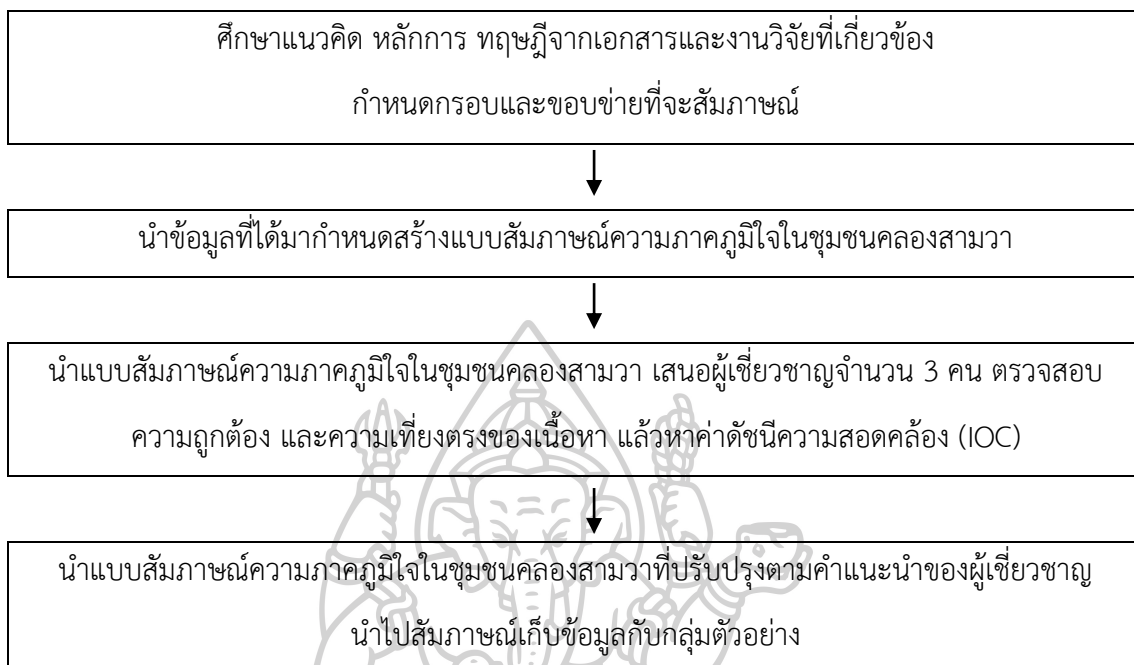
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความในแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความในแบบสัมภาษณ์สอดคล้องกับจุดประสงค์

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเท่ากับ 1

4) นำแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความภาคภูมิใจของนักเรียนเพื่อเก็บรวบรวมแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

จากขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน สรุปลงเป็นแผนภูมิที่ 5 ได้ดังนี้



แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน

การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นก่อนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1) สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผล
การเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา และ 4) แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนคลงสามวา

1.2) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน (Pretest) เพื่อวัดความรู้
พื้นฐาน และเก็บผลการทดสอบไปเปรียบเทียบกับผลการทดสอบหลังเรียน (Posttest)

2) ขั้นการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างไว้
จำนวน 6 แผน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) ผู้วิจัยแนะนำการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 35 คน ของโรงเรียน นวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย โดยการทำการสอนสัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง จำนวน 10 คาบเรียน รวมระยะเวลา 10 สัปดาห์ เมื่อเรียนจบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบ วัดผลการเรียนรู้ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนคลองสามวา

3) **ขั้นหลังการทดลอง** หลังจากผู้วิจัยสอนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแล้ว ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนมีพัฒนาการหรือไม่ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบแบบ t-test dependent

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดผลเรียนรู้ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 4) แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน



ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย จำนวน 35 คน ปีการศึกษา 2562 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน และทำแบบทดสอบก่อนเรียนในวันที่ 20 มิถุนายน 2562 โดยใช้แบบวัดผลการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยมีผลแสดงในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

| ผลการเรียนรู้ | จำนวนผู้เรียน (N) | คะแนนเต็ม | คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) | t | sig |
|---------------|-------------------|-----------|---------------------------|-----------------------------|--------|------|
| ก่อนเรียน | 35 | 30 | 12.20 | 1.32 | 29.13* | .000 |
| หลังเรียน | 35 | 30 | 23.14 | 1.89 | | |

* $p < .05$

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (\bar{X} = 23.14, S.D. = 1.89) สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน (\bar{X} = 12.20, S.D. = 1.32) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ และอายุ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (%) รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

| ข้อมูลทั่วไป | จำนวน | ร้อยละ |
|--------------|-----------|---------------|
| 1. เพศ | | |
| หญิง | 23 | 65.71 |
| ชาย | 12 | 34.29 |
| รวม | 35 | 100.00 |
| 2. อายุ | | |
| 15 ปี | 10 | 28.57 |
| 16 ปี | 25 | 71.43 |
| รวม | 35 | 100.00 |

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและร้อยละจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 65.71 และเพศชายจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.29 ด้านอายุพบว่านักเรียนส่วนใหญ่อายุ 15 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 และอายุ 16 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิทยานิพนธ์ของสมาชิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | \bar{x} | S.D. | ระดับความคิดเห็น | ลำดับที่ |
|--|-------------|-------------|------------------|----------|
| ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | | | | |
| 1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนที่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงจากการมีส่วนร่วมของชุมชน | 4.33 | 0.60 | มาก | 2 |
| 2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน | 4.43 | 0.56 | มาก | 1 |
| 3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง | 4.30 | 0.53 | มาก | 3 |
| รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | 4.35 | 0.56 | มาก | 2 |
| ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ | | | | |
| 4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียน | 4.37 | 0.55 | มาก | 1 |
| 5. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และช่วยเหลือกันมากขึ้น | 4.37 | 0.55 | มาก | 1 |
| 6. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน | 4.33 | 0.47 | มาก | 2 |
| 7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับชุมชน | 4.30 | 0.53 | มาก | 3 |
| รวมด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ | 4.34 | 0.53 | มาก | 3 |

ตารางที่ 10 (ต่อ) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน | \bar{X} | S.D. | ระดับความคิดเห็น | ลำดับที่ |
|--|-------------|-------------|------------------|----------|
| ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ | | | | |
| 8. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมกรรมการวางแผน | 4.47 | 0.50 | มาก | 1 |
| 9. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการศึกษาสภาพชุมชน | 4.23 | 0.67 | มาก | 3 |
| 10. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ชุมชน ยิ่งขึ้น | 4.43 | 0.62 | มาก | 2 |
| รวมด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ | 4.38 | 0.60 | มาก | 1 |
| ภาพรวม | 4.36 | 0.56 | มาก | |

จากตารางที่ 10 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.56) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.60) 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.56) และ 3) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ (\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.53) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายละเอียด ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมกรรมการวางแผน (\bar{X} = 4.47, S.D. = 0.50) ลำดับที่ 2 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวามากยิ่งขึ้น (\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.62) และ ลำดับที่ 3 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการศึกษาสภาพชุมชน (\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.67)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายละเอียด ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน (\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.56) ลำดับที่ 2 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนที่ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงจากการมีส่วนร่วมของชุมชน (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.60) และลำดับที่ 3 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง (\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.53)

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับรายละเอียดได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 เท่ากัน 2 ข้อ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีกิจกรรมที่ น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และช่วยเหลือกันมากขึ้น (\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.55) ลำดับที่ 2 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน กับนักเรียน (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.47) และลำดับที่ 3 คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับชุมชน (\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.53)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผลการวิเคราะห์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุมชน และด้านความรู้สึกนึกคิดต่อชุมชนและบุคคลในชุมชน หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน หลังการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า

1. ด้านความภาคภูมิใจที่มีต่อชุมชน จากการสัมภาษณ์นักเรียน จำนวน 35 คน มีมุมมองด้านความรู้จำนวนมาก สามารถสรุปประเด็นของความรู้ออกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนมอญคลองสามวา นักเรียนมีความภาคภูมิใจที่ตนเองได้เกิดมาในชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ของการอพยพของบรรพบุรุษที่มาตั้งชุมชนนี้ โดยชาวมอญคลองสามวาอพยพกันมาจากมอญพระประแดง เดินทางตามแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วเข้ามาตามคลองแสนแสบ คลองหกวา คลองสามวาตะวันตก ปัจจุบันที่เลือกตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ เป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ไกลแม่น้ำลำคลอง เดินทางคมนาคมขนส่งสะดวก

ตัวอย่างข้อความในแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน

...จากการศึกษาชุมชนมอญ ทำให้ผมทราบถึงประวัติความเป็นมาของชาวมอญ ชุมชนแป้นทอง เมื่อผมได้มาศึกษาจึงเข้าใจชาวมอญคลองสามวาอพยพกันมาจากมอญพระประแดง เดินทางตามแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วเข้ามาตามคลองแสนแสบ คลองหกวา คลองสามวาตะวันตกปัจจุบันที่เลือกตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ เป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ใกล้แม่น้ำลำคลอง เดินทางคมนาคมขนส่งสะดวก...

1.2 ภูมิใจที่ชุมชนมีความสามัคคี โดยชาวมอญยังคงมีการรวมตัวกันในช่วงวันสงกรานต์ เป็นเทศกาลประจำปี ที่ทำให้ชาวซึ่งเมื่อมีพี่น้องชาวมอญมารวมตัวกัน มีการกวนกาละแม เพื่อแสดงความสามัคคีของคนในชุมชน การละเล่นสะบ้าทอย เป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสรู้จักสนิทสนมกัน แต่ให้อยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ นอกจากนี้เป็นการออกกำลังกาย ได้แสดงผลกำลัง ความแม่นยำ และเชื่อมความสามัคคี

ตัวอย่างข้อความในแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน

...จากการศึกษาชุมชนมอญมีการสืบสานประเพณีความเชื่อต่างๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ชาวมอญ เป็นเทศกาลประจำปีที่จัดขึ้นเพื่อแสดงความเคารพญาติและผู้ใหญ่ที่นับถือ มีการทำบุญ มีการกวนกาละแม เพื่อแสดงความสามัคคีของคนในชุมชน การละเล่นสะบ้าทอย เป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสรู้จักสนิทสนมกัน แต่ให้อยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ ...

1.3 ภูมิใจที่ชุมชนสงบสุข เพราะในชุมชนมีความหลากหลายชาติพันธุ์ พื้นที่ชุมชนคลองสามวาชนดั้งเดิมจะเป็นชาวมอญกับมุสลิม ชาวมอญจะอยู่ริมคลอง วัดเป็นวัดมอญ เขียนด้วยภาษามอญ ส่วนมุสลิมก็จะมีชุมชน โรงเรียนสุเหร่า อยู่คนละฟากถนน อยู่ริมคลองเหมือนกัน ทำนาทำสวนเหมือนกัน แต่คนมอญจะค้าขายมากกว่าคนมุสลิม แต่สามารถอยู่ในท่ามกลางความเป็นพหุสังคม

ตัวอย่างข้อความในแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน

...จากการศึกษาทำให้ทราบว่าเขตคลองสามวาชนพื้นเมืองดั้งเดิมจะเป็นชาวมอญกับมุสลิม ชาวมอญจะอยู่ริมคลอง บ้านชั้นเดียว ทำนาทำสวน

วัดก็จะเป็นวัดมอญ ชื่อวัดก็เขียนด้วยภาษามอญ ส่วนกลุ่มมุสลิมก็จะมีชุมชนของเขา มีโรงเรียนสุเหร่า อยู่คนละฟากถนน อยู่ริมคลองเหมือนกัน ทำนาทำสวนเหมือนกัน แต่คนมอญจะค้าขายมากกว่าชาวมุสลิม...

2. ด้านความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อชุมชนและบุคคลในชุมชนคลองสามวา สามารถสรุปได้ว่านักเรียนมีความรู้สึกที่ชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่มีความเป็นอยู่อย่างสงบสุข เพราะมีการอยู่ร่วมกันหลายศาสนาหลายเชื้อชาติ มีความสวยงาม น่าอยู่ ภาครัฐมีใจที่ได้เกิดมาในชุมชนที่ผู้คนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีความเป็นมิตรกับนักเรียนเหมือนลูกหลาน คอยช่วยเหลือ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน นอกจากนี้นักเรียนกับคนในชุมชนยังเกิดความผูกพันมากขึ้น

ตัวอย่างข้อความในแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน
...ดิฉันดีใจที่คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก ให้ความรู้และคำแนะนำต่าง ๆ รู้สึกถึงความ เป็นมิตรของคนในชุมชน...

...ดิฉันรู้สึกว่าคุณในชุมชนเป็นมิตรและให้ความร่วมมือไม่บ่นสักนิด และการที่เด็ก ๆ มาขอข้อมูลและขอให้พาไปรอบ ๆ ไม่เบื่อที่จะตอบคำถามพวกเราเลย แม้พวกเราจะถามนอกเรื่องบ้าง ก็พยายามตอบและก็มีความสุขหัวเราะไปด้วยกัน...

3. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในชุมชนคลองสามวา ทำให้รู้ที่มาของชุมชนมอญคลองสามวา วัฒนธรรมประเพณีของชาวมอญ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและสืบต่อวัฒนธรรมของมอญคลองสามวาต่อไป และนำข้อมูลที่ได้จากการเรียนไปเผยแพร่กับเพื่อนต่างห้องและชุมชนมากขึ้น

ตัวอย่างข้อความในแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชน
...ดิฉันรู้สึกประทับใจที่คนในชุมชนให้การต้อนรับเป็นอย่างดี เหมือนกับว่าเป็นลูกหลานของพวกท่าน พร้อมให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ดิฉันรู้สึกรักชุมชนที่เต็มไปด้วยชาวบ้านที่น่ารัก ไร่หญ้าที่มากมาย เต็มไปด้วยธรรมชาติ จึงอยากอนุรักษ์พื้นที่ในชุมชนนี้ให้อยู่ตลอดไป...

ผลจากการประเมินความภาคภูมิใจของนักเรียน สรุปได้ว่า นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในชุมชนได้มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาของชาวมอญ และมีบุคคลในชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนที่ได้สืบสานวิถีชีวิตของชาวมอญคลองสามวา

ข้อสังเกตที่ได้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษาจากสภาพชุมชน โดยใช้การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ จากคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเด็นศึกษา สมาชิกกลุ่มปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อประเด็นที่จะศึกษาจะได้มาจากปัญหา คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของผู้เรียนเอง

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการทำงาน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการลงศึกษาสภาพสังคม โดยครูลงพื้นที่ศึกษาสภาพชุมชนก่อนเพื่อให้เข้าใจ และรู้ถึงสภาพชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการเข้าไปสำรวจชุมชน สอนผู้เรียนในการสร้างแบบสำรวจชุมชน เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และฝึกให้ผู้เรียนสอบถาม สังเกต และสัมภาษณ์ ส่วนผู้เรียนศึกษาความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่จะลงไปศึกษา สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เพื่อศึกษาชุมชน และวางแผนในการศึกษาสภาพชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 ลงมือปฏิบัติ เป็นการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพชุมชน ครูมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน คอยให้การสนับสนุนผู้เรียนในการศึกษาสภาพชุมชน ส่วนผู้เรียนศึกษาสภาพชุมชน รวบรวมข้อมูลจากการลงสำรวจสภาพชุมชน และระหว่างการทำงานผู้เรียนต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ คำนึงถึงความประหยัด และความปลอดภัยในการทำงาน

ขั้นตอนที่ 4 จัดกระทำข้อมูล เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาสภาพของชุมชนมาประมวลแลกเปลี่ยนความรู้ โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายผล และตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่พบในชุมชน ผู้เรียน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจนและครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอข้อมูล เป็นการแสดงผลงาน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดนิทรรศการ หรือทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำเป็นสื่อมัลติมีเดีย และอาจนำเสนอในรูปแบบของการแสดงผลงานการนำเสนอด้วยวาจา รายงาน และบรรยาย

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สถานการณ์จริงจากชุมชนบริเวณโรงเรียน โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ร่วมกันวางแผน อีกทั้งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ฝึกกระบวนการคิด และการทำงานอย่างมีระบบ แนวทางการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อสังเกตผู้เรียนในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่ได้เรียนรู้ รวมถึงการประเมินความเข้าใจและภาคภูมิใจของผู้เรียนในระหว่างการนำเสนอ ผู้สอนสามารถให้ข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งเติมเต็มความรู้ให้กับผู้เรียนได้ด้วย



บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One – Group Pretest - Posttest) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบ ผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 3) เพื่อศึกษาความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ห้อง 4/1 จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 แผน ใช้เวลาสอน 12 คาบเรียน คาบเรียนละ 1 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 4) แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test for dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย การพัฒนาผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียน (\bar{X} = 23.14, S.D. = 1.89) สูงกว่า ก่อนเรียน (\bar{X} = 12.20, S.D. = 1.32) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ตามลำดับ

3. ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนมี 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุมชน สามารถสรุปได้ว่านักเรียนได้รับความรู้จากชุมชนที่นักเรียนศึกษาในมิติที่หลากหลาย ทั้งทางด้านประวัติความเป็นมาของชาวมอญ วิถีชีวิต การแต่งกาย บ้านเรือน ความเชื่อ วัฒนธรรมอาหาร ประเพณีของชาวมอญคลองสามวา และความหลากหลายชาติพันธุ์ สามารถอยู่ในท่ามกลางความเป็นพหุสังคม ด้านความรู้สึกนึกคิดต่อชุมชนและบุคคลในชุมชน สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนมีความรู้สึกว่าการที่นักเรียนอาศัยอยู่มีความสวยงาม น่าอยู่ ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาในชุมชนที่ผู้คนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีความเป็นมิตรกับนักเรียนเหมือนลูกหลาน คอยช่วยเหลือ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในชุมชนคลองสามวา เพื่อที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและสืบต่อวัฒนธรรมของมอญคลองสามวาต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษาจากสภาพชุมชนโดยใช้การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์จากคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา สมาชิกกลุ่ม

ปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อ ทำความเข้าใจหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นกำหนดปัญหาให้ถูกต้องและชัดเจน 2) การวางแผนการทำงาน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการลงศึกษาสภาพสังคม โดยครูลงพื้นที่ศึกษาสภาพชุมชนก่อนเพื่อให้เข้าใจ และรู้ถึงสภาพชุมชน ให้ความรู้เกี่ยวกับการเข้าไปสำรวจชุมชน สอนผู้เรียนในการสร้างแบบสำรวจชุมชน เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และฝึกให้ผู้เรียนสอบถาม สังเกต และสัมภาษณ์ ส่วนผู้เรียนศึกษาความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่จะลงไป ศึกษา สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เพื่อศึกษาชุมชน และวางแผนในการศึกษา สภาพชุมชน 3) การลงมือปฏิบัติ เป็นการลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพชุมชน ครูมีบทบาทในการสังเกต พฤติกรรมของผู้เรียน คอยให้การสนับสนุนผู้เรียนในการศึกษาสภาพชุมชน และผู้เรียนศึกษาสภาพ ชุมชน และรวบรวมข้อมูลจากการลงสำรวจสภาพชุมชน 4) จัดกระทำข้อมูล เป็นการนำความรู้ที่ได้จาก การศึกษาสภาพของชุมชนมาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปรายผล และตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่พบในชุมชน ผู้เรียน แลกเปลี่ยนความรู้และร่วมกันวางแผนในการทำโครงการ และ 5) การนำเสนอข้อมูล โดยผู้เรียนได้นำผลจากการศึกษานำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ

จากขั้นตอนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานดังกล่าว เป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความเป็นจริง และเป็นการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและยั่งยืน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ว่าตนเองประสงค์จะเรียนรู้อะไร โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่กว้างขวางที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับหลักการของวิธีการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานที่เขียนโดย Melaville et al. (2003: 39-45) กล่าวถึง การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านกลยุทธ์ที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) การเชื่อมโยงวิชาการสู่การบริการชุมชน 2) ให้การศึกษาและจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี 3) เรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมบริเวณโรงเรียนและชุมชน 4) เรียนรู้ผ่านสถานที่ที่สร้างความสนใจในการเรียนรู้ 5) จัดประสบการณ์ในการให้บริการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) เรียนรู้ผ่านการทำงานภายใต้การดูแลของผู้มีประสบการณ์ ซึ่งการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ประโยชน์จากความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเป็นกรอบให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ของตนเอง กลยุทธ์นี้ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเป็นหลักแต่จะใช้สิ่งแวดล้อมสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อน โดยมีหลักการสำคัญ คือ จะต้องสอนแนวคิดทางนิเวศวิทยาที่สำคัญและความสัมพันธ์ในระบบนิเวศ

เสริมสร้างความรู้ที่ลุ่มลึกเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้ผู้เรียนลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชนอย่างเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในเชิงบวก ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และการสืบเสาะ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังทักษะความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม การทำมาหากิน และองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555: 58-62) กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ใช้ การสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน จากกิจกรรมขั้นตอนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และหลักการวิธีสอนดังกล่าว ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดิษยุทธิ์ บัวจุม และคณะ (2557: 118-123) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพชุมชนของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนางวิทยา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้วมีความสนใจในอาชีพอยู่ในระดับสนใจมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนนักเรียนที่เรียนทำอุปกรณ์ทอผ้ามีความสนใจในอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนที่เรียนทอผ้าลายลูกแก้วและนักเรียนที่เรียนทำอุปกรณ์ทอผ้ามีทักษะในอาชีพชุมชนอยู่ในระดับดี

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ รองลงมา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในชั้นปฏิบัติการ ผู้เรียนได้ลงพื้นที่ศึกษาสภาพชุมชนเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์ตรง ได้ความรู้สร้างและเปลี่ยนแปลงได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการวางแผน ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกการศึกษาสภาพสังคมที่อยู่ใกล้ตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ ชูแว่น (2551: 194) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวในชุมชน จะทำให้เกิดความเข้าใจและมีความหมายกับผู้เรียน เพราะการได้เรียนรู้ความทรงจำต่ออดีตของคนในชุมชน ทำให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกความผูกพันขึ้น

ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ เป็นด้านที่นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นวิธีการสอนที่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงจากการมีส่วนร่วมของชุมชน และส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการศึกษาสภาพชุมชน ซึ่งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543: 138-139) ที่กล่าวว่าการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการการติดตามประเมินผล โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณบ้านหรือที่อยู่ของนักเรียนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Melville et al. (2015: 45) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นการใช้ประโยชน์จากความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติและความสัมพันธ์ทางสังคม โดยใช้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเป็นกรอบให้ผู้เรียนสร้างการเรียนรู้ของตนเอง กลยุทธ์นี้ไม่ได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเป็นหลักแต่จะใช้สิ่งแวดล้อมสร้างความสนใจของผู้เรียนก่อน โดยมีหลักการสำคัญ คือ จะต้องสอนแนวคิดทางนิเวศวิทยาที่สำคัญและความสัมพันธ์ในระบบนิเวศเสริมสร้างความรู้ที่ลุ่มลึกเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้ผู้เรียนลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในชุมชนอย่างเหมาะสม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในเชิงบวก ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และการสืบเสาะ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รวมทั้งปลูกฝังทักษะความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาชุมชน สอดคล้องกับบุษย์ดุลเกษม (2547) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานว่าเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากความเป็นจริง และเป็นการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และยั่งยืนมากกว่าการเรียนจากตำรา

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแผนการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชุมชน และเปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การศึกษาแหล่งเรียนรู้ชุมชน การสนทนาซักถาม การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การระดมสมองอภิปรายร่วมกัน การนำเสนอผลงาน และการเรียนรู้จากวิทยากรในชุมชน โดยกิจกรรมกลุ่มจะเน้นให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้ และทำงานร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวในสภาพของสังคมและชุมชนของตน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ควรจัดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การปฏิบัติต้องลงมือทำจริง จึงจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของ ชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ ร่วมกัน ทั้งโดยการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชน และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Lehman (1997: 174) ศึกษาเรื่อง Constructivist Inquiry for the Study of History Learning from Small-Group Discussions in an American Studies Classroom โดยศึกษากับนักเรียนเกรด 11 ในวิชาประวัติศาสตร์ ที่ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดำเนินการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม นักเรียนจะสืบค้นข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำมาอภิปรายร่วมกันในกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ในรูปแบบนี้เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้แบบเดิม คือการท่องจำ และเป็นวิธีการเรียนรู้ทางหนึ่งที่จะทำให้เด็กมีความเชี่ยวชาญในความรู้ทางประวัติศาสตร์

ลำดับสุดท้าย คือ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียน เป็นกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และช่วยเหลือกันมากขึ้น ส่งเสริม ความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับ
 สมณททา พรหมบุญ และคณะ (2541: 57) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน เป็นฐานเป็น
 ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ
 มณฑล จันทร์แจ่มใส (2558: 143) และดิษยุทธิ์ บัวจุม (2557: 118-123) ที่ศึกษาความคิดเห็นของ
 นักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน

3. ผลการศึกษาความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการ
 เรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานของนักเรียนมี 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุมชน
 สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนได้รับความรู้จากชุมชนที่นักเรียนศึกษาในมิติที่หลากหลาย ทั้งทางด้าน
 ประวัติความเป็นของชาวมอญ วิถีชีวิต การแต่งกาย บ้านเรือน ความเชื่อ วัฒนธรรมอาหาร ประเพณี
 ของชาวมอญคลองสามวา และความหลากหลายชาติพันธุ์ สามารถอยู่ในท่ามกลางความเป็นพหุสังคม
 ด้านความรู้สึกนึกคิดต่อชุมชนและบุคคลในชุมชน สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนมีความรู้สึกที่
 นักเรียนอาศัยอยู่มีความสุข น่ายินดี ภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาในชุมชนที่ผู้คนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มี
 น้ำใจ มีความเป็นมิตรกับนักเรียนเหมือนลูกหลาน คอยช่วยเหลือ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน
 และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในชุมชนมอญคลองสามวา เพื่อที่จะนำไปใช้ในการ
 ดำเนินชีวิตและสืบต่อวัฒนธรรมของมอญคลองสามวาต่อไป สอดคล้องกับ เนาวัฒน์ เจตคุ (2555: 8)
 ที่กล่าวว่าครูเป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมเข้าใจสภาพ
 ปัญหาในชุมชนการรู้จักนำภูมิปัญญามาใช้ในชุมชนมาใช้ในการดำเนินชีวิต การรักษาวิถีชีวิตความ
 เป็นอยู่ของชุมชนชาวไทยทรงดำและสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับวิทยาการสมัยใหม่ได้อย่าง
 เหมาะสม สอดคล้องกับศรีวรรณ ฉัตรสุริยวงศ์ (2557: 191-194) การนำกระบวนการทัศน์ไปใช้ให้ประสบ
 ความสำเร็จ ได้แก่ (1) ชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอน (2) ผู้เรียนลง
 พื้นที่ในชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกการคิดและการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบใน
 ชุมชน และ (3) การยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมนอกห้องเรียน
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิช ลักษณะสง่า (2557) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา
 เพิ่มเติมการศึกษาชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนเกิดความ
 ภาคภูมิใจในชุมชน โดยนักเรียนเห็นว่าในชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ให้ศึกษาและมีคนในชุมชนเป็นผู้
 ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน นักเรียนมีความเห็นว่าชุมชนของนักเรียนน่าอยู่ คนในชุมชนมีอัธยาศัย
 ดี มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักเรียน และนักเรียนต้องการพัฒนาชุมชนของนักเรียนให้น่าอยู่

ยิ่งขึ้น โดยจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำให้ผู้ศึกษาชุมชนได้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนและมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา โดยจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ คือ ข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ให้สูงขึ้นในชั้นลงมือปฏิบัติผู้เรียนลงพื้นที่ศึกษาชุมชน จำเป็นต้องใช้เวลาในการสำรวจ สัมภาษณ์มากขึ้น ดังนั้น ผู้สอนควรจัดสรรเวลาเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนไว้ล่วงหน้า
2. จากผลการวิจัยพบว่าผู้สอนจะต้องหมั่นกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนา ตรวจสอบ และปรับปรุงแผนการทำงานอยู่เสมอ เพื่อให้งานบรรลุตามแผนงานที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้การศึกษาชุมชน ความสามารถในการศึกษาชุมชน และความภาคภูมิใจในชุมชน ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมการบูรณาการกระบวนการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ภาษาไทย การงานอาชีพ โดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และร่วมกับคนในชุมชนในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการศึกษาวิจัยด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะ การทำงานเป็นทีม และพัฒนาพฤติกรรมการวางแผน ในสาระอื่น ๆ เช่น สาระหน้าที่พลเมือง สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์
2. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่หลากหลาย ดังนั้น ควรมีการวิจัยสำรวจประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญา ประเพณีวัฒนธรรม สถานที่ บุคคลสำคัญ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาสาระชุมชนต่อไป

รายการอ้างอิง



รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กล้า ทองขาว. (2550). **การจัดการศึกษาฐานชุมชน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). **การพัฒนาแนวนวัตกรรมชุมชน**. กรุงเทพฯ: สภาคาทอเล็กแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา
- กิตติธัช คงชะวัน. (2554). “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟิก.
- เจนวิทย์ อุษสิโร. (2548) การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง "สโตยส์สตูล" ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 จังหวัดสตูล. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ. (ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง).
- ชนาธิป พรกุล. (2554). **การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. บริษัท แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). **สถานศึกษากับชุมชน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดิษยุทธ์ บัวจุม. (2557). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพชุมชนของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะเนางวิทยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทวิช ลักษณะสง่า. (2557). “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการศึกษาชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2548). “ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา.”

วารสารวิชาการ 1 : 43-50

ทิตินา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนพรรณ ธาณี. (2542). **การศึกษาชุมชน**. ภาควิชาพัฒนาสังคม มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีระภักธา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2553). **ชุมชนศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนาวรัตน์ เจตตุ. (2555). “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสรุปความโดยใช้ข้อมูลชุมชนไทยทรงดำ อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญเรียง ขจรศิลป์, ปราณี โปธิสุข, พิกุล เอกวรากร, วารุณี ลัภนโชคดี, นาวัน พรหมใจสา, สุนทรพจน์ ดำรงพานิช และจันทิมา แสงเลิศอุทัย. (2553). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ชุมชนของเรา เรื่อง “วัฒนธรรมชุมชนชุมชนนาโค” โดยใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐาน. [ม.ป.ท.].

บุญสืบ โสโสม. (2553). **การเรียนรู้แบบใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้**. นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.

ประยูร บุญใช้ และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2558). “การวิจัยและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหาน จังหวัดสกลนคร.” มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ประเวศ วะสี. (2536). **บนเส้นทางใหม่การส่งเสริมสุขภาพ อภิวัดน์ชีวิตแลสังคม**. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2551). **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3). (2551). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. (2555). “การศึกษาที่พึงเสียงประชาชน” ในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชน การศึกษาฐานรากทางเลือกประเทศไทย. ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2538). **การประเมินผลการเรียน**. กรุงเทพฯ : อักษรภาพพัฒนา
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). **วิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2558). **โครงการถอดชุดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน : กรณีศึกษาการบูรณาการการจัดการเรียนรู้วิชาออกแบบสถาปัตยกรรมกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย (โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนพระราม 9 บ่อ 3)**. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร 10(1): 143-156
- ยงยุทธ ชูแว่น. (2551). **ประวัติศาสตร์ชุมชนไทย ว่าด้วยความเป็นมา สถานภาพ แนวคิด วิธีการศึกษา และบทบาทในปัจจุบัน**. [ม.ป.ท.].
- รัชชาภรณ์ รัตนภุมมะ. (2549). **การพัฒนาวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษและความรู้วัฒนธรรมชุมชน สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2535). **การศึกษาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: บริษัท ตรีวิวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.

- ลัดดา ศิลา น้อย. (2543). **การใช้แหล่งความรู้ท้องถิ่นกับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา.**
 ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. (2554). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด.**
 นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2544). **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน.** นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: บริษัท ตลาดาพับลิเคชั่นจำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2553). **หลักการสอน.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพินิจ. (2541). **บทบาทชุมชนกับการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิทยา ธนารี. (2560). **การพัฒนาสุขภาพชุมชน.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่สนับต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**
 วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎี สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรียรรณ ฉัตรสุริยวงศ์. (2557). **กระบวนทัศน์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สกลวรรณ สุขามณี. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้หลักสูตรแกนกลางของชาติและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐานสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4.** วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สยามล เพียรงาน. (2553). การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน เพื่อการออกแบบหลักสูตรชุมชน : กรณีของตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุเทพ สุนทรเกสัช. (2540). **ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและวัฒนธรรม.** เชียงใหม่: โกลบอลวิชั่น.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). **การออกแบบการสอน หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** ขอนแก่น : สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564.** กรุงเทพฯ. สำนักนายกรัฐมนตรี
- อมรรัตน์ วัฒนาธร. (2547). การวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตร: กรณีศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่บ้านถวาย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2544). **วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุทัย ดุลยเกษม. (2547). **ยุทธศาสตร์สังคมไทยในการสร้างวิถีแห่งการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- อัชฌา สุวรรณกาญจน์. (2550). วิจัยและพัฒนาชุดการสอนแบบใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านพุทธิปัญญาและความสามารถในการพัฒนาอนามัยชุมชน. ในรายวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.

ภาษาอังกฤษ

- Ausubel, D. P. (1968) . **Educational Psychological : A Cognitive View**. New York: Holt Rinechart and Winston Inc.
- Bedri, Z., de Frein, R., & Dowling, G. (2017) . "Community-based learning : A primer." **Irish Journal of Academic Practice**, 6(1) , Retrieved on June 1 4, 2018, from <https://arrow.dit.ie/ijap/vol/iss1/5>.
- Beyer, B. K. (1971) . **Inquiry in school Studie Classroom : A Strategy for Teaching**. Columbus, Ohio: Charles E. Mierril Pulishing Co.
- Bortolin, K. (2003). "Community-based learning in teacher education: Toward a situated understanding of ESL learners."
- Chuvgunoza, O., & Kostromina, S. (2016) . "**Planning as a learning skill of students.**" St. Peterburg State University.
- Denzin. (1978). **The Research Act** (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Good, C. V. (1973) . **Dictionary of Education**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Kast, F. E., & Rosenzweig, J. E. (1970) . **Oranization and Management : A System Approach**. New York: Mc Graw-Hill Book Company.
- Koontz, H., & O'Donnell, C. (1968) . **Principle of Management**. New York: MaGraw-Hill Book Company.
- Kutz, R. E. (1991). **Teaching Elementary Mathematics**. Boston: Allyn and Bacon.
- Owens, T. R., & Wang, C. (1 9 9 6) . " Community-Based Learning : A Foundation for Meaningful Educational Reform." University of Nebraska Omaha.
- Robbins, S.P. (1996). **Organizational behavior : A concept controversies applieations**. 7th ed. New Jersey: Prentice-Hill.







ตารางที่ 11 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|---|----|----|------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วนตามรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ | | | | | |
| 2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| ข้อสรุปทั่วไป | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 1. สร้างข้อสรุปทั่วไปได้ครอบคลุมเนื้อหา มีความถูกต้องและชัดเจน | | | | | |
| จุดประสงค์การเรียนรู้ | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 1. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ | | | | | |
| 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัด พฤติกรรมได้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สาระการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ | | | | | |
| 2. การจัดลำดับของสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา | | | | | |
| 2. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การเรียนและสอดคล้องกับความสามารถของ ผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 11 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|-------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 3. เน้นกระบวนการคิด การวางแผน การลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สื่อและแหล่งการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. ใช้สื่อสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และคัมค่า | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาชัดเจนมากขึ้น | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การวัดและประเมิน | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 1. การวัดและประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. การวัดและประเมินสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | | | | 0.94 | |

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ
ชาวมอญ คลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|--|--|----|----|------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วนตาม รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับ ขั้นตอน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| ข้อสรุปทั่วไป 1. สร้างข้อสรุปทั่วไปได้ครอบคลุมเนื้อหา มีความถูกต้อง และชัดเจน | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัด พฤติกรรมได้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สาระการเรียนรู้ 1. สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. การจัดลำดับของสาระการเรียนรู้มีความ เหมาะสม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การ เรียนรู้และเนื้อหา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การเรียน และสอดคล้องกับความสามารถของ ผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 12 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของชาวมอญคลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|-------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 3. เน้นกระบวนการคิด การวางแผน การลงมือ ปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สื่อและแหล่งการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. ใช้สื่อสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และคัมค่า | | | | | |
| 2. ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาชัดเจน มาก ขึ้น | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับวัยและความสามารถ ของ ผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การวัดและประเมิน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. การวัดและประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์ การ เรียนรู้ | | | | | |
| 2. การวัดและประเมินสอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | | | | 0.98 | |

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วิถีชีวิตชาวมอญคลอง
สามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|--|---|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วน ตามรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับ ขั้นตอน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| ข้อสรุปทั่วไป 1. สร้างข้อสรุปทั่วไปได้ครอบคลุมเนื้อหา มีความถูกต้อง และชัดเจน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัด พฤติกรรม ได้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สาระการเรียนรู้ 1. สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. การจัดลำดับของสาระการเรียนรู้มีความ เหมาะสม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ จุดประสงค์ การเรียนรู้และเนื้อหา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การ เรียนและสอดคล้องกับความสามารถของ ผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 13 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วิถีชีวิตชาวมอญ
คลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 3. เน้นกระบวนการคิด การวางแผน การลงมือ ปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สื่อและแหล่งการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. ใช้สื่อสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และคัมค่า | | | | | |
| 2. ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาชัดเจน มาก ขึ้น | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับวัยและความสามารถ ของ ผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การวัดและประเมิน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. การวัดและประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์ การ เรียนรู้ | | | | | |
| 2. การวัดและประเมินสอดคล้องกับกิจกรรมการ เรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | 1 | | | | |

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง วัฒนธรรมอาหารชาวมอญ

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|--|---|----|----|------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วนตามรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ | | | | | |
| 2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| ข้อสรุปทั่วไป | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. สร้างข้อสรุปทั่วไปได้ครอบคลุมเนื้อหา มีความถูกต้องและชัดเจน | | | | | |
| จุดประสงค์การเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ | | | | | |
| 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัดพฤติกรรมได้ | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| สาระการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ | | | | | |
| 2. การจัดลำดับของสาระการเรียนรู้มีความเหมาะสม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา | | | | | |
| 2. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและสอดคล้องกับความสามารถของ ผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง วัฒนธรรมอาหาร
ชาวมอญ

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|-------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 3. เน้นกระบวนการคิด การวางแผน การลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สื่อและแหล่งการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. ใช้สื่อสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และคุ่มค่า | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาชัดเจนมากขึ้น | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การวัดและประเมิน | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 1. การวัดและประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. การวัดและประเมินสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | | | | 0.96 | |

ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง เทศกาลและงานประเพณีของมอญคลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|--|---|----|----|------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วน ตามรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับ ขั้นตอน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| ข้อสรุปทั่วไป 1. สร้างข้อสรุปทั่วไปได้ครอบคลุมเนื้อหา มีความถูกต้อง และชัดเจน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| จุดประสงค์การเรียนรู้ 1. จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน สามารถวัด พฤติกรรมได้ | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| สาระการเรียนรู้ 1. สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. การจัดลำดับของสาระการเรียนรู้มีความ เหมาะสม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้และสอดคล้องกับความสามารถของ ผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 15 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง เทศกาลและงาน
ประเพณีของมอญคลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|-------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 3. เน้นกระบวนการคิด การวางแผน การลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| สื่อและแหล่งการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. ใช้สื่อสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และคุ่มค่า | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาชัดเจนมากขึ้น | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. เลือกใช้สื่อเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| การวัดและประเมิน | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 1. การวัดและประเมินสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. การวัดและประเมินสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | | | | 0.96 | |

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|---|----|----|------------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 1. ประเด็นการศึกษาชุมชนในข้อใดไม่เหมาะสมที่จะศึกษา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นหัวข้อการศึกษาชุมชนที่มีความเหมาะสมมากที่สุด | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 3. ข้อใดคือความหมายของการรวบรวมข้อมูลที่ดีที่สุด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 4. บุคคลในข้อใดมีการวางแผนการรวบรวมข้อมูล | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 5. ข้อใดคือความหมายของการออกแบบการรวบรวมข้อมูล | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 6. ถ้าต้องการศึกษาเกี่ยวกับประวัติที่มาของชื่อวัดนักเรียนสามารถรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ยกเว้น ข้อใด | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 7. ข้อใดไม่สัมพันธ์กันระหว่างเครื่องมือเก็บข้อมูลกับข้อมูล | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 8. ข้อใดคือเหตุผลสำคัญของการรวบรวมข้อมูล | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 9. เกณฑ์การประเมินความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูลมีหลายประเด็น ยกเว้น ข้อใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 10. บุคคลในข้อใดแสดงถึงการนำการประเมินข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| 11. การนำข้อมูลมาจัดระเบียบและตีความเพื่อหาคำตอบคือขั้นตอนใดในการศึกษาชุมชน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลอง
สามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|---|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 12. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ก่อน การให้ความหมายข้อมูล | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 13. บุคคลต่อไปนี้แสดงถึงการนำวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ยกเว้น ข้อใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 14. บุคคลในข้อใดสามารถสรุปผลงานวิจัยได้ดีที่สุด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 15. การนำเสนอผลงานการศึกษามีลักษณะอย่างไร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 16. ถ้าจะต้องนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการละเล่นและ ศิลปะการแสดงของชาวบ้านนักเรียนจะเลือกใช้สื่อชนิดใด ให้เหมาะสมกับการนำเสนอในเรื่องดังกล่าว | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 17. ประโยชน์ของการสรุปผลการศึกษา และการนำเสนอ มีหลายประการ ยกเว้น ข้อใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 18. เขตคลองสามวาตั้งอยู่ทางทิศใดของแม่น้ำเจ้าพระยา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 19. ข้อใดกล่าวผิดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเขต คลองสามวา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 20. คลองใดไม่ไหลผ่านแขวงสามวาตะวันตก | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 21. ข้อใดเป็นแขวงที่ตั้งอยู่ในเขตคลองสามวาทั้งหมด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 22. “แม้ความเจริญจะเข้าไปถึงพื้นที่บริเวณแขวงสามวา ตะวันตกก็ตามแต่ประชากร บางพื้นที่ก็ยังคง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลอง
สามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | $\sum R$ | IOC |
|--|---|----|----|----------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| ประกอบอาชีพเกษตรกรรม” ข้อใดน่าจะเป็นเหตุผลที่ สนับสนุนข้อความดังกล่าวน้อยที่สุด | | | | | |
| 23. “มีวัดวาอาราม มัสยิดงาม คู่วัฒนธรรม ไร่ข้าวไร้ หญ้าเขียวขจี อีกโรงสีชุมชน สวนสัตว์ซาฟารีนำยล ทุก ชุมชนส่วนร่วมดี จากคำขวัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง จุดเด่นของเขตคลองสามวาหลายประการ ยกเว้นข้อใด | 0 | +1 | +1 | 2 | 0.67 |
| 24. น้ำฝนอาศัยอยู่ใกล้ห้างสรรพสินค้า แขวงบางชัน ต้องการเดินทางมาสมัครเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต้องเดินทางมุ่งหน้ามาทางทิศใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 25. ถ้านักเรียนต้องการหาข้อมูลเกี่ยวกับชนชาติรามัญ ในอาณาจักรไทยสมัยสุโขทัย สามารถไปศึกษาได้จาก หนังสือเล่มใดต่อไปนี้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 26. ชนชาติใดต่อไปนี้เรียกชื่อชนชาติมอญหรือรามัญได้ ถูกต้อง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 27. ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ชาวรามัญท่านใดที่รับราชการ ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีบทบาทสำคัญ ต่ออาณาจักรไทยและมีความสัมพันธ์ในลักษณะ เครือญาติกับราชวงศ์จักรี | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 28. เพราะเหตุใดในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า เจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) จึงนับว่าเป็นการอพยพครั้ง สุดท้ายของชาวรามัญที่เข้ามาในประเทศไทย | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลอง
สามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 29. ชุมชนชาวไทยรามัญในแขวงสามวาตะวันตก เป็นชุมชนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่ใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 30. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ชาวไทย รามัญย้ายถิ่นฐานเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในแขวงสาม วาตะวันตก | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 31. เพราะเหตุใด หงส์จึงมีความสำคัญต่อชาวมอญ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 32. สภาพความเป็นอยู่ของชาวมอญวัดแป้นทอง มี ลักษณะอย่างไร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 33. คนไทยเชื้อสายมอญที่มีที่ตั้งบริเวณริมคลองสาม วาตะวันตก นิยมเรียกตนเองว่าอย่างไร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 34. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะการสร้างบ้านเรือนของ ชาวมอญวัดแป้นทองได้อย่างถูกต้อง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 35. เพราะเหตุใดชาวมอญวัดแป้นทอง นิยมตั้ง บ้านเรือนมีลักษณะแตกต่างจากบ้านเรือนของคน ไทย | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 36. ลักษณะการแต่งกายของชาวมอญวัดแป้นทองมี ลักษณะอย่างไร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 37. ข้อใดไม่ใช่วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมอญ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 38. ข้อใดเป็นการละเล่นสละบ้าบ่อนของชาวมอญ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลอง
สามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 39. ทะแยมอญเป็นการละเล่นของชาวมอญ ซึ่งมีลักษณะเป็นอย่างไร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 40. ทะแยมอญ เป็นชื่อที่คนไทยเรียกการแสดงอย่างหนึ่งของชาวมอญ คำว่า “ทะแยมอญ” เพี้ยนมาจากคำว่าอะไรในภาษามอญ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 41. ข้อใดต่อไปนี้เป็นการเล่นของชาวมอญวัดแป้นทอง | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 42. “ สืบสานประเพณีไทยสงกรานต์ สะท้อนชีวิตชาวไทยรามัญ ก่อนถึงวันสงกรานต์ประมาณ ๑๐ วัน ทุกหมู่บ้านจะเริ่มมีการกวนกะละแม ” การกวนกะละแมในภาษามอญเรียกว่าอะไร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 43. ประเทศไทยจะใช้วิธีการลงแขกในการเก็บเกี่ยวข้าว ส่วนชาวมอญจะใช้วิธีการลงแขกในการประกอบกิจกรรมใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 44. ข้อใดไม่สัมพันธ์กัน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 45. ดาหวัน เล่าว่า เขาได้ไปเที่ยววัดแห่งหนึ่งในสามวา ตะวันตก พบว่า “เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ผู้บริจาคที่ดินและก่อสร้างวัด มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าพระยาบดินทรเดชา ดาหวันน่าจะไปที่วัดใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 46. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวัดแป้นทองโสภาราม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลอง
สามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 47. พระพุทธรูปองค์ใด สร้างขึ้นที่เมืองหงสาวดี และถือว่าเป็นพระพุทธรูปองค์แรกที่มีมาตั้งแต่เริ่มก่อสร้างวัดแป้นทองโสภาราม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 48. ข้อใดเป็นลักษณะสำคัญของพระประธานประจำอุโบสถของวัดแป้นทองโสภาราม | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 49. ข้อใดกล่าว <u>ไม่ถูกต้อง</u> เกี่ยวกับวีรกรรมของเจ้าพระยาบดินทรเดชา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 50. สาเหตุใด เจ้าพระยาบดินทรเดชา จึงได้รับการยกย่องจากเขมรถึงความกล้าหาญของพระองค์ จนถึงขนาดที่องค์พระเจ้ายมพูชา โปรดให้ปั้นรูปเจ้าพระยาบดินทรเดชา ประดิษฐานที่เมืองอุดงมีชัยในเขมร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 51. ในสมัยเจ้าพระยาบดินทรเดชาได้เกิดวีรสตรีขึ้นหนึ่งท่าน สตรีท่านผู้นั้นคือใคร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 53. นามสกุล “สิงหนเสนี” เป็นนามสกุลที่ได้รับพระราชทานในสมัยรัชกาลที่เท่าใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 54. ข้อใดกล่าว <u>ไม่ถูกต้อง</u> เกี่ยวกับพระยาสุเรนทร์ราชเสนา | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 55. พระยาสุเรนทร์ราชเสนา มีชื่อเสียงที่ทำให้คนทั่วไปรู้จักท่านดีในเรื่องอะไร | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |

ตารางที่ 16 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง วิถีมอญคลอง
สามวา

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|--|----|----|-------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 56. ตำแหน่งสุดท้ายของชีวิตการรับราชการของพระ ยาสุเรนทร์ราชเสนา คือตำแหน่งใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 57. พระอริการดวงดีตเจ้าอวาสวัตพระยาสุเรนทร์มี ความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกับพระยาสุเรนทร์ราชเสนา ในลักษณะใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 58. ข้อใดเป็นรูปแบบการทำนาในสามวาตะวันตก ในปัจจุบัน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 59. ข้อใดเป็นพันธุ์หญ้าที่นิยมปลูกในสามวา ตะวันตก | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 60. วัตถุประสงค์สำคัญของการทำไร่หญ้าในสามวา ตะวันตก คือข้อใด | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | | | | 0.98 | |

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20

| ข้อที่ | ค่าความยากง่าย (p) | ค่าอำนาจจำแนก (r) | สรุปความหมาย |
|--------|--------------------|-------------------|--------------|
| 1 | 0.13 | 0.10 | ใช้ไม่ได้ |
| 2 | 0.57 | 0.20 | ใช้ได้ |
| 3 | 0.47 | 0.65 | ใช้ได้ |
| 4 | 0.50 | 0.30 | ใช้ได้ |
| 5 | 0.17 | 0.20 | ใช้ไม่ได้ |
| 6 | 0.37 | 0.05 | ใช้ไม่ได้ |
| 7 | 0.47 | -0.40* | ใช้ไม่ได้ |
| 8 | 0.12 | 0.31 | ใช้ไม่ได้ |
| 9 | 0.30 | 0.00 | ใช้ไม่ได้ |
| 10 | 0.13 | 0.33 | ใช้ไม่ได้ |
| 11 | 0.63 | 0.55 | ใช้ได้ |
| 12 | 0.43 | 0.25 | ใช้ได้ |
| 13 | 0.73 | 0.10 | ใช้ไม่ได้ |
| 14 | 0.17 | 0.34 | ใช้ไม่ได้ |
| 15 | 0.33 | 0.40 | ใช้ได้ |
| 16 | 0.27 | -0.31* | ใช้ไม่ได้ |
| 17 | 0.43 | -0.17* | ใช้ไม่ได้ |
| 18 | 0.27 | 0.20 | ใช้ได้ |
| 19 | 0.23 | 0.25 | ใช้ได้ |
| 20 | 0.47 | 0.19 | ใช้ไม่ได้ |
| 21 | 0.43 | 0.85 | ใช้ได้ |

ตารางที่ 17 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สูตรของคูเตอร์ ริชาร์ดสัน KR-20

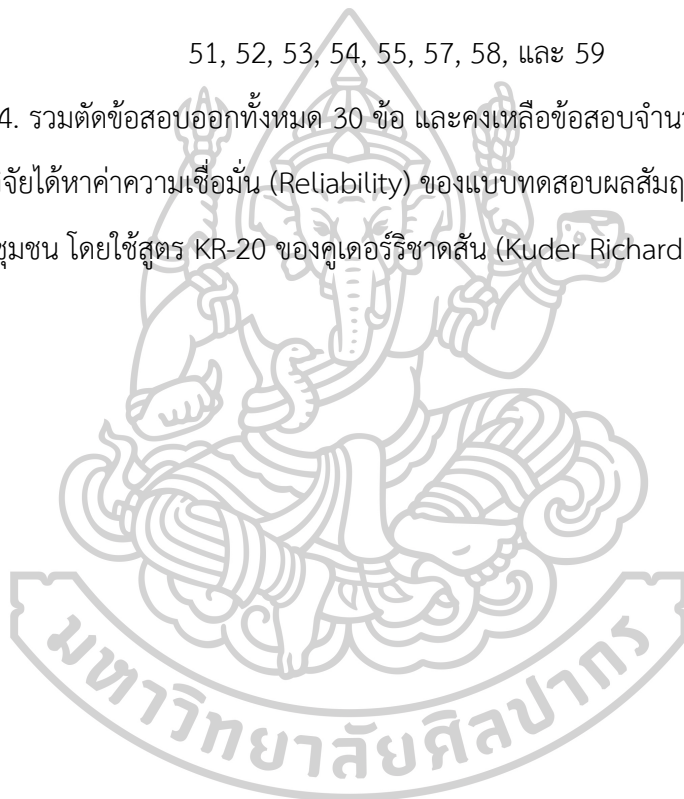
| ข้อที่ | ค่าความยากง่าย (p) | ค่าอำนาจจำแนก (r) | สรุปความหมาย |
|--------|--------------------|-------------------|--------------|
| 22 | 0.50 | 0.60 | ใช้ได้ |
| 23 | 0.47 | 0.20 | ใช้ได้ |
| 24 | 0.23 | 0.03 | ใช้ไม่ได้ |
| 25 | 0.57 | 0.50 | ใช้ได้ |
| 26 | 0.60 | 0.45 | ใช้ได้ |
| 27 | 0.60 | 0.45 | ใช้ได้ |
| 28 | 0.23 | 0.46 | ใช้ได้ |
| 29 | 0.28 | 0.55 | ใช้ได้ |
| 30 | 0.29 | 0.46 | ใช้ได้ |
| 31 | 0.31 | 0.75 | ใช้ได้ |
| 32 | 0.34 | 0.43 | ใช้ได้ |
| 33 | 0.20 | 0.50 | ใช้ได้ |
| 34 | 0.31 | 0.59 | ใช้ได้ |
| 35 | 0.37 | 0.63 | ใช้ได้ |
| 36 | 0.37 | 0.65 | ใช้ได้ |
| 37 | 0.35 | 0.36 | ใช้ได้ |
| 38 | 0.37 | 0.61 | ใช้ได้ |
| 39 | 0.45 | 0.62 | ใช้ได้ |
| 40 | 0.05 | 0.27 | ใช้ไม่ได้ |
| 41 | 0.33 | 0.75 | ใช้ได้ |
| 42 | 0.73 | 0.10 | ใช้ไม่ได้ |

ตารางที่ 17 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สูตรของคูเตอร์ ริชาร์ดสัน KR-20

| ข้อที่ | ค่าความยากง่าย (p) | ค่าอำนาจจำแนก (r) | สรุปความหมาย |
|--------|--------------------|-------------------|--------------|
| 43 | 0.33 | 0.58 | ใช้ได้ |
| 44 | 0.37 | 0.05 | ใช้ไม่ได้ |
| 45 | 0.25 | 0.50 | ใช้ได้ |
| 46 | 0.22 | 0.24 | ใช้ได้ |
| 47 | 0.57 | 0.58 | ใช้ได้ |
| 48 | 0.43 | 0.67 | ใช้ได้ |
| 49 | 0.37 | 0.64 | ใช้ได้ |
| 50 | 0.67 | 0.28 | ใช้ได้ |
| 51 | 0.27 | 0.67 | ใช้ได้ |
| 52 | 0.37 | 0.50 | ใช้ได้ |
| 53 | 0.60 | 0.39 | ใช้ได้ |
| 54 | 0.43 | 0.67 | ใช้ได้ |
| 55 | 0.47 | 0.61 | ใช้ได้ |
| 56 | 0.08 | 0.96 | ใช้ไม่ได้ |
| 57 | 0.33 | 0.56 | ใช้ได้ |
| 58 | 0.43 | 0.67 | ใช้ได้ |
| 59 | 0.53 | 0.22 | ใช้ได้ |
| 60 | 0.37 | 0.50 | ใช้ได้ |

หมายเหตุ

1. ข้อสอบข้อที่ 5, 8, 10, 14, 40 และ 56 มีค่าความยากง่าย (p) ไม่อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 0.20 – 0.80 จึงตัดออก
 2. ข้อสอบข้อที่ 1, 6, 7, 9, 13, 16, 17, 20, 24, 42 และ 44 มีค่าอำนาจจำแนก (r) น้อยกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่ไม่สามารถจำแนกเด็กเก่งและเด็กอ่อนได้จึงตัดออก
 3. เนื่องจากมีข้อสอบเกินจำนวนที่ต้องการจึงตัดออกแบบเจาะจง ได้แก่ข้อที่ 15, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 58, และ 59
 4. รวมตัดข้อสอบออกทั้งหมด 30 ข้อ และคงเหลือข้อสอบจำนวน 30 ข้อ
- นอกจากนี้ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง รักษ์ชุมชน โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชชาดสัน (Kuder Richardson) ได้เท่ากับ 0.83



ตารางที่ 18 คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| คนที่ | ก่อนเรียน | หลังเรียน | คนที่ | ก่อนเรียน | หลังเรียน |
|-----------|-----------|-----------|-------|-------------------|-------------|
| 1 | 13 | 22 | 19 | 11 | 19 |
| 2 | 10 | 23 | 20 | 14 | 23 |
| 3 | 11 | 24 | 21 | 13 | 22 |
| 4 | 12 | 25 | 22 | 15 | 19 |
| 5 | 13 | 25 | 23 | 13 | 20 |
| 6 | 13 | 26 | 24 | 12 | 25 |
| 7 | 15 | 24 | 25 | 11 | 24 |
| 8 | 13 | 23 | 26 | 12 | 25 |
| 9 | 12 | 21 | 27 | 11 | 23 |
| 10 | 11 | 22 | 28 | 14 | 23 |
| 11 | 14 | 27 | 29 | 13 | 25 |
| 12 | 11 | 23 | 30 | 11 | 24 |
| 13 | 11 | 24 | 31 | 12 | 23 |
| 14 | 12 | 21 | 32 | 11 | 24 |
| 15 | 10 | 22 | 33 | 14 | 23 |
| 16 | 11 | 23 | 34 | 11 | 23 |
| 17 | 12 | 20 | 35 | 13 | 24 |
| 18 | 12 | 22 | | | |
| ก่อนเรียน | | | | $\bar{X} = 12.20$ | S.D. = 1.32 |
| หลังเรียน | | | | $\bar{X} = 23.14$ | S.D. = 1.89 |

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | $\sum R$ | IOC |
|---|---|----|----|----------|------|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนที่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงจากการมีส่วนร่วมของชุมชน | | | | | |
| 2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง | +1 | +1 | 0 | 2 | 0.67 |
| ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียน | | | | | |
| 5. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความ คิดเห็น และช่วยเหลือกันมากขึ้น | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 6. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับชุมชน | 0 | +1 | +1 | 2 | 0.67 |
| ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 8. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้ | | | | | |

ตารางที่ 19 (ต่อ) ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|---|---|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมการวางแผน | | | | | |
| 9. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้ นักเรียนฝึกการศึกษาสภาพชุมชน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 10. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ชุมชน มาก ยิ่งขึ้น | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | 0.93 | | | | |



ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียน
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

| ประเด็นการประเมิน | ระดับความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่ | | | ΣR | IOC |
|--|---|----|----|------------|-----|
| | 1 | 2 | 3 | | |
| 1. ด้านความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุมชน 1.1 ประวัติความเป็นมาของชาวมอญ 1.2 วิถีชีวิตชาวมอญ 1.3 วัฒนธรรมอาหารของชาวมอญ 1.4 เทศกาลและงานประเพณีของชาวมอญ | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| 2. ด้านความรู้สึกรักนึกคิดต่อชุมชนและบุคคลใน ชุมชน | +1 | +1 | +1 | 3 | 1 |
| รวมทั้งฉบับ | 1 | | | | |



ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา
2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา
3. แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
4. แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน



แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย

รายวิชา 9 นวมินทร์

รหัสวิชา ส 33225

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิถีมอญคลองสามวา

จำนวน 2 ชั่วโมง

ผู้สอน นางสาวนิสากรณ์ ฉิมมี

เรื่อง ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา

ผลการเรียนรู้

อธิบายลักษณะภูมิศาสตร์ และระบุขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินของคลองสามวาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถออกแบบ วางแผนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตมอญคลองสามวาได้
2. นักเรียนสามารถระบุขอบเขตและอาณาเขตติดต่อของคลองสามวาได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อดี – ข้อเสียของการตั้งชุมชนมอญคลองสามวาได้พอสังเขป
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งถิ่นฐานของมอญคลองสามวาตั้งแต่อดีตได้

สาระสำคัญ

ที่ตั้งและขอบเขตการปกครอง รวมไปถึงลักษณะทางภูมิประเทศที่มีความแตกต่างกันใน แต่ละพื้นที่ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และมีลักษณะทางกายภาพที่มีความสัมพันธ์กับสภาพสังคม วัฒนธรรม และประชากร

สาระการเรียนรู้

➤ **ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา**

- 1) ที่ตั้งและอาณาติดต่อ
- 2) สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 1.1 ทักษะการอภิปราย

- 1.2 ทักษะการให้เหตุผล
2. ความสามารถในการคิด
 - 2.1 ทักษะการวิเคราะห์
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม
 - 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 - 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

แผนผังความคิด พร้อมนำเสนอ

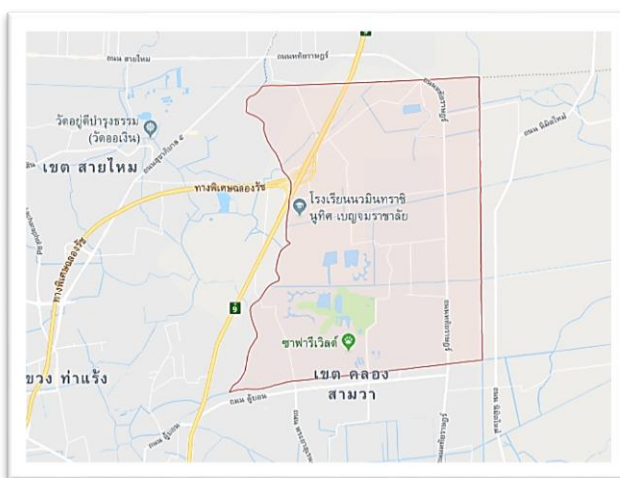
การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|--|---------------------------------------|--|--------------|
| ด้านความรู้ | | | |
| 1. ระบุขอบเขตและอาณาเขตติดต่อของ คลองสามวา | - ถาม-ตอบ - จัดทำแผนผัง ความคิด | - คำถาม - แบบประเมิน แผนผัง ความคิด | ครู/นักเรียน |
| 2. วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของการตั้งชุมชน มอญคลองสามวา | | | |
| 3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง ถิ่นฐานของมอญคลองสามวา | | | |

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|---|--|--|--------------|
| สมรรถนะสำคัญของนักเรียน | | | |
| 1. ความสามารถในการสื่อสาร 1.1 ทักษะการอภิปราย 1.2 ทักษะการให้เหตุผล 2. ความสามารถในการคิด 2.1 ทักษะการวิเคราะห์ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล | - ถาม-ตอบ - นำเสนอ แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น | - คำถาม - แบบประเมิน | ครู/นักเรียน |
| คุณลักษณะอันพึงประสงค์ | | | |
| 1. ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน | ภาระงาน และ ชิ้นงาน | แบบประเมิน คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ | ครู/นักเรียน |

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 1)

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-6 คน ทำกิจกรรมเล่าเรื่องรอบวง ในหัวข้อ “ชุมชนของฉัน” โดยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมและเล่าเรื่อง อธิบายสิ่งที่นักเรียนรู้จักในชุมชนของนักเรียน จากนั้นร่วมกันสนทนาในประเด็น “เรารู้จักชุมชนที่เราอยู่อาศัยจริงหรือไม่” โดยครูนำแผนที่รัฐกิจแขวงสามวาตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ เปิดให้นักเรียนดู และถามคำถาม (Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการอภิปราย และทักษะการให้เหตุผล)



แผนที่ แสดงที่ตั้งอาณาเขตแขวงสามวาตะวันตก

โดยมีคำถามคือ

- นักเรียนอาศัยในเขตใดของกรุงเทพมหานคร
(แนวการตอบ : เช่น เขตคลองสามวา เขตมีนบุรี เขตสายไหม)
- ในเขตที่นักเรียนอาศัยอยู่ส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติใด
(แนวการตอบ : มุสลิม มอญ)
- ส่วนใหญ่คนในพื้นที่นั้นประกอบอาชีพอะไร
(แนวการตอบ : มีพื้นที่ทำเกษตร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม)

2. นักเรียนสำรวจชุมชนของนักเรียนในด้านภูมิปัญญา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ความเป็นมา พัฒนาการทางด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม บุคคลสำคัญ สถานที่สำคัญของชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต โดยจัดทำเป็นแผนผัง ความคิดชุมชนของฉัน ลงในใบงานที่ 1 เรื่อง ชุมชนของฉัน พร้อมทั้งนำเสนอหน้าชั้นเรียน (Obj.5 , ทักษะการวิเคราะห์ , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้น)

(แนวคำตอบ : สภาพโดยทั่วไปของสามวาตะวันตกเป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ คลองพระยาสุเรนทร์ คลองสามวา คลองสี่ตะวันตก คลองสามตะวันตก และคลองสองตะวันตก สภาพดินโดยทั่วไปเป็น ดินร่วน มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถปลูกข้าว และทำไร่หญ้าได้ดี ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สามวาตะวันตก จะเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ดั้งเดิม และประชากร ที่อพยพมาอยู่ใหม่ มีทั้งชาวไทยพุทธ ไทยอิสลาม และไทยรามัญ ฐานะความเป็นอยู่ในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน ศาสนาที่นับถือได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ประชากรโดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ทำไร่ โดยมีผลผลิตที่สำคัญและมีชื่อเสียงคือ ไร่หญ้า)

3. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-6 คน ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา สมาชิกกลุ่มปรึกษาร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อ ทำความเข้าใจหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นกำหนดปัญหาให้ถูกต้องและชัดเจน โดยมีครูตรวจสอบความถูกต้อง (Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

- กลุ่มที่ 1 : ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองเขตคลองสามวา
- กลุ่มที่ 2 : สถานที่สำคัญของมอญคลองสามวา
- กลุ่มที่ 3 : การใช้ที่ดิน (พื้นที่เกษตร)
- กลุ่มที่ 4 : การใช้ที่ดิน (ที่อยู่อาศัย)
- กลุ่มที่ 5 : การใช้ที่ดิน (เขตการค้า)

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการทำงาน เช่น การกำหนดขั้นตอนการทำงาน การวางแผนเรื่องการใช้เวลา การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบสืบค้นข้อมูลในแต่ละ

หัวข้อปัญหาของขั้นที่ 1 โดยมีประธานกลุ่มทำหน้าที่ดูแลและประสานงาน เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ ผลตามแผนการที่วางไว้ (Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ

การสืบค้นข้อมูล : สมาชิกกลุ่มแยกย้ายกันสืบค้นข้อมูลในหัวข้อที่ตนได้รับมอบหมาย ในการสืบค้นข้อมูล นักเรียนสามารถเลือกสืบค้นได้จากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตที่ครูแนะนำให้ (หรือเว็บไซต์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง) และ/หรือ ออกสำรวจเพื่อสืบค้นเก็บข้อมูลพื้นที่ชุมชน (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

ขั้นที่ 4 จัดกระทำข้อมูล (ใช้นอกเวลา ในวันเสาร์/อาทิตย์) สมาชิกแต่ละคนนำข้อมูลที่สืบค้นได้มานำเสนอในที่ประชุมกลุ่ม สมาชิกร่วมกันอภิปรายตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ และให้นักเรียนทุกกลุ่มเตรียมจัดแสดงผลงาน เพื่อนำเสนอผลการศึกษา (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาทีในช่วงโม่งถัดไป

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 2)

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล

4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาที จากข้อมูลที่นักเรียนได้ทำการสำรวจ สัมภาษณ์ที่รวบรวมจากชุมชนคลองสามวา (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

5. เมื่อกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับมอบหมายนำเสนอจบตามประเด็นต่าง ๆ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นเสนอแนะเพิ่มเติมและครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ทักษะการอภิปราย)

สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. แผนที่ แสดงอาณาเขตคลองสามวา
2. แผนที่ แสดงอาณาเขตสามวาตะวันตก
3. แผนผังความคิด
4. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายวิชา เรื่อง ชั้น

| กลุ่มที่ | พฤติกรรมประเมิน | | | | | |
|----------|--------------------------------------|---|------------------------------|--------------------------------------|---|-----|
| | การร่วมกัน วาง แผนการ ทำงาน | ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | เป็นผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | แสดงความ คิดเห็นอย่าง มีเหตุผล | ยอมรับข้อสรุป และผลงานของ กลุ่มและร่วม ปรับปรุงงาน | รวม |
| | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 20 |
| 1 | | | | | | |
| 2 | | | | | | |
| 3 | | | | | | |
| 4 | | | | | | |
| 5 | | | | | | |



| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|--|--|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. การร่วมมือ วางแผนการ ทำงาน | ร่วมมือวางแผนการ ทำงานครบทุก ขั้นตอน มีข้อเสนอ ที่เป็นประโยชน์ใน การวางแผนงานดี มาก | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน ครบทุกขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนงานดี | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน บ้างแต่ไม่ครบทุก ขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนพอควร | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน น้อย และไม่มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผน |
| 2. ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน เต็ม ความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วย ตนเองและมุ่งมั่น จนงานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน พยายาม แก้ปัญหาการ ทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งจน งานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ไม่ ครบ ถ้วน แก้ปัญหาการ ทำงานเองไม่ได้ ต้องได้รับความ ช่วยเหลือ จึงจะ ทำงานได้สำเร็จ | รับผิดชอบในงานที่ ได้รับมอบหมาย น้อยมาก ต้อง ควบคุม และ กระตุ้นบ่อย ๆ และงานไม่สำเร็จ |
| 3. เป็น ผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | มีมารยาทในการพูด ใช้ คำ พู ด แ ล ซ น้ำ เ สี ย ง ไ้ เหมาะสมดีมาก และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเสมอ | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูด แ ล ซ น้ำ เ สี ย ง ไ้ เหมาะสม แ ล ซ ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น บ่อยครั้ง | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูดและ น้ำเสียน้ำได้พอใช้ และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเป็นบางครั้ง | ขาดมารยาทในการ พูด และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นน้อยมาก |

| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|--|---|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 4. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดี | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร | ใช้ความรู้สึกร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล |
| 5. ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม | มีส่วนร่วมในการสรุปเป็นบางครั้ง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร | มีส่วนร่วมในการสรุปข้อสรุปของกลุ่ม มี การ รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย |

ระดับคะแนน

| | | | |
|-------|---------------|-------|----------------|
| คะแนน | 18 - 20 ดีมาก | คะแนน | 14 - 17 ดี |
| คะแนน | 10 - 13 พอใช้ | คะแนน | 5 - 9 ปรับปรุง |

| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|------------------------------------|--|--|---|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น | เนื้อหาสาระมีประเด็นหลักและส่วนขยายครบถ้วน | เนื้อหาสาระมีประเด็นหลักครบถ้วน แต่ส่วนขยายขาด 1 ประเด็น | เนื้อหาสาระประเด็นหลักขาด 1 ประเด็น และส่วนขยายขาด 2 ประเด็น | เนื้อหาสาระประเด็นหลักและส่วนขยายขาดเกิน 2 ประเด็น |
| 2. ภาษาถูกต้องเหมาะสม | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ถูกต้องทุกคำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิด 2-3 คำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิด 4-5 คำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิดมากกว่า 5 คำ |
| 3. ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลาย ตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 3 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 2 แหล่ง | ความรู้เพียงแหล่งเดียว |
| 4. รูปแบบการนำเสนอและการลำดับความ | รูปแบบการนำเสนองานแปลกใหม่น่าสนใจ และลำดับความได้ดีมาก | รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจ และลำดับความได้ดี | รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจพอใช้ | รูปแบบการนำเสนองานไม่น่าสนใจ |
| 5. การปรับปรุงพัฒนางาน | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้ | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้เล็กน้อย ปรับปรุงพัฒนางานด้วยตนเอง | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน |

ระดับคะแนน

| | | | |
|-------|--------------|-------|----------------|
| คะแนน | 18 -20 ดีมาก | คะแนน | 14 – 17 ดี |
| คะแนน | 10 – 13พอใช้ | คะแนน | 5 – 9 ปรับปรุง |

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย

รายวิชา 9 นวมินทร์

รหัสวิชา ส 33225

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิถีมอญคลองสามวา

จำนวน 2 ชั่วโมง

ผู้สอน นางสาวนิสากรณ์ ฉิมมี

เรื่อง ประวัติความเป็นมาของชาวมอญคลองสามวา

ผลการเรียนรู้

อธิบายประวัติความเป็นมาของชาวมอญ และมอญในคลองสามวาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถออกแบบ วางแผนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตมอญคลองสามวาได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายพัฒนาการการเคลื่อนย้ายของมอญในประเทศไทยได้
3. นักเรียนสามารถอธิบายความเป็นมาในแต่ละช่วงเวลาของชาวมอญคลองสามวาได้
4. นักเรียนสามารถสรุปผังเส้นทางการอพยพของชาวมอญได้

สาระสำคัญ

การศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวมอญ และมอญในคลองสามวา โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ จะทำให้ทราบเรื่องราวที่ถูกต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง

สาระการเรียนรู้

➤ ประวัติความเป็นมาของชาวมอญ

- 1) ความเป็นมาของชาวมอญ
- 2) สัญลักษณ์ของชาวมอญ
- 3) ชาวมอญวัดแป้นทอง

สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 1.1 ทักษะการอภิปราย
 - 1.2 ทักษะการให้เหตุผล
2. ความสามารถในการคิด

- 2.1 ทักษะการวิเคราะห์
- 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม
 - 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 - 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 1. ใฝ่เรียนรู้
- 2. มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

แผนผังแสดงลำดับเวลาการเข้าม้างตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย พร้อมนำเสนอ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|--|-------------------------|-------------------------|--------------|
| ด้านความรู้ | | | |
| 1. พัฒนาการการเคลื่อนย้ายของมอญในประเทศไทย | - ถาม-ตอบ - รายงานผล | - คำถาม - แผนผังแสดง | ครู/นักเรียน |
| 2. เส้นทางการอพยพของชาวมอญ | การศึกษาชุมชน | ลำดับเวลา | |
| 3. ความเป็นมาของชาวมอญคลองสามวา | | | |
| สมรรถนะสำคัญของนักเรียน | | | |
| 1. ความสามารถในการสื่อสาร | - ถาม-ตอบ | - คำถาม | ครู/นักเรียน |
| 1.1 ทักษะการอภิปราย | - การปฏิบัติ | - แบบประเมิน | |
| 1.2 ทักษะการให้เหตุผล | กิจกรรม | รายงานผล | |
| 2. ความสามารถในการคิด | | การศึกษา | |
| 2.1 ทักษะการวิเคราะห์ | - การสังเกต | ชุมชน | |
| 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา | พฤติกรรม | | |
| 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต | | | |

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|--|------------------------|--|--------------|
| 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ | | | |
| 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล | | | |
| คุณลักษณะอันพึงประสงค์ | | | |
| 1. ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน | ภาระงาน และ ชิ้นงาน | แบบประเมิน คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ | ครู/นักเรียน |

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 3)

1. ครูนำวีดิทัศน์ รายการ กระจกหกด้าน ตอน มอญสามโคก เปิดให้นักเรียนดู



รายการ กระจกหกด้าน ตอน “มอญสามโคก”

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5 – 6 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มร่วมกันถอดบทเรียน (Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการทำงานกลุ่ม)

โดยมีคำถาม คือ

- มอญ หรือรามัญ เป็นชนชาติดั้งเดิมที่อยู่อาศัยบริเวณใด

(แนวการตอบ : พม่าตอนล่างฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิรวดี)

- มอญเริ่มอพยพจากการรุกรานเข้ามาในประเทศไทยสมัยใด

(แนวการตอบ : สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์)

- ชาวมอญนิยมตั้งถิ่นฐานบริเวณใด

(แนวการตอบ : ส่วนใหญ่จะอยู่ริมแม่น้ำ)

- บ้านเรือนของชาวมอญมีลักษณะเป็นอย่างไร

(แนวการตอบ : บ้านไม้ยกพื้นสูง หลังคาจั่ว หันหน้าทางทิศเหนือ)

- สัตว์ชนิดใด ถือเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวมอญ

(แนวการตอบ : หงส์ เป็นสัตว์ชั้นสูงของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ)

3. ให้นักเรียนศึกษาไปความรู้ เรื่อง การรวบรวมข้อมูล และทำใบงาน เรื่อง การรวบรวมข้อมูล พร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน (ทักษะการอภิปราย และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-6 คน ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา สมาชิกกลุ่มปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อ ทำความเข้าใจหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นกำหนดปัญหาให้ถูกต้องและชัดเจน โดยมีครูตรวจสอบความถูกต้อง (Obj.1 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการทำงาน เช่น การกำหนดขั้นตอนการทำงาน การวางแผนเรื่องการใช้เวลา การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบสืบค้นข้อมูลในแต่ละหัวข้อปัญหาของขั้นที่ 1 โดยมีประธานกลุ่มทำหน้าที่ดูแลและประสานงาน เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จผลตามแผนที่วางไว้ (Obj.2 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ

การสืบค้นข้อมูล : สมาชิกกลุ่มแลกเปลี่ยนกันสืบค้นข้อมูลในหัวข้อที่ตนได้รับมอบหมาย ในการสืบค้นข้อมูล นักเรียนสามารถเลือกสืบค้นได้จากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตที่ครูแนะนำให้ (หรือเว็บไซต์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง) และ/หรือ ออกสำรวจเพื่อสืบค้นเก็บข้อมูลพื้นที่ชุมชน (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

ขั้นที่ 4 จัดกระทำข้อมูล (ใช้นอกเวลา ในวันเสาร์/อาทิตย์) สมาชิกแต่ละคนนำข้อมูลที่สืบค้นได้มานำเสนอในที่ประชุมกลุ่ม สมาชิกร่วมกันอภิปรายตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ และให้นักเรียนทุกกลุ่มเตรียมจัดแสดงผลงาน เพื่อนำเสนอผลการศึกษา (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ ทักษะการสืบค้นข้อมูล)

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่างๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาทีในชั่วโมงถัดไป

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 4)

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล

4. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่างๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาที จากข้อมูลที่นักเรียนได้ทำการสำรวจ สัมภาษณ์ที่รวบรวมจากชุมชนคลองสามวา (Obj.4 , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

5. เมื่อกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับมอบหมายนำเสนอจบตามประเด็นต่างๆ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นเสนอแนะเพิ่มเติมและครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ทักษะการอภิปราย)

สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. วิดีทัศน์รายการ กระจกหกด้าน ตอน มอญสามโคก
2. แผ่นผังแสดงลำดับเวลาการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย
3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายวิชา เรื่อง ชั้น

| กลุ่มที่ | พฤติกรรมประเมิน | | | | | |
|----------|--------------------------------------|---|------------------------------|--------------------------------------|---|-----|
| | การร่วมกัน วาง แผนการ ทำงาน | ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | เป็นผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | แสดงความ คิดเห็นอย่าง มีเหตุผล | ยอมรับข้อสรุป และผลงานของ กลุ่มและร่วม ปรับปรุงงาน | รวม |
| | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 20 |
| 1 | | | | | | |
| 2 | | | | | | |
| 3 | | | | | | |
| 4 | | | | | | |
| 5 | | | | | | |



| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|--|--|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. การร่วมมือ วางแผนการ ทำงาน | ร่วมมือวางแผนการ ทำงานครบทุก ขั้นตอน มีข้อเสนอ ที่เป็นประโยชน์ใน การวางแผนงานดี มาก | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน ครบทุกขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนงานดี | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน บ้างแต่ไม่ครบทุก ขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนพอควร | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน น้อย และไม่มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผน |
| 2. ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน เต็ม ความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วย ตนเองและมุ่งมั่น จนงานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน พยายาม แก้ปัญหาการ ทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งจน งานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการ ทำงานเองไม่ได้ ต้องได้รับความ ช่วยเหลือ จึงจะ ทำงานได้สำเร็จ | รับผิดชอบในงานที่ ได้รับมอบหมาย น้อยมาก ต้อง ควบคุม และ กระตุ้นบ่อย ๆ และงานไม่สำเร็จ |
| 3. เป็น ผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | มีมารยาทในการพูด ใช้ คำ พู ต แ ล ซ น้ำ เ สี ย ง ไ ต้ เหมาะสมดีมาก และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเสมอ | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูด แ ล ซ น้ำ เ สี ย ง ไ ต้ เหมาะสม แ ล ซ ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น บ่อยครั้ง | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูดแ ล ซ น้ำเสียงได้พอใช้ และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเป็นบางครั้ง | ขาดมารยาทในการ พูด และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นน้อยมาก |

| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|--|---|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 4. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดี | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร | ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล |
| 5. ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม | มีส่วนร่วมในการสรุปเป็นบางครั้ง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร | มีส่วนร่วมในการสรุปข้อสรุปของกลุ่ม มี การ รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย |

ระดับคะแนน

คะแนน 18 - 20 ดีมาก

คะแนน 14 - 17 ดี

คะแนน 10 - 13 พอใช้

คะแนน 5 - 9 ปรับปรุง

| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|---|--|---|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. เนื้อหาสาระ ครบถ้วนตรง ตามประเด็น | เนื้อหาสาระมี ประเด็นหลักและ ส่วนขยายครบถ้วน | เนื้อหาสาระมี ประเด็นหลัก ครบถ้วน แต่ส่วน ขยายขาด 1 ประเด็น | เนื้อหาสาระ ประเด็นหลักขาด 1 ประเด็น และ ส่วนขยายขาด 2 ประเด็น | เนื้อหาสาระ ประเด็นหลักและ ส่วนขยายขาดเกิน 2 ประเด็น |
| 2. ภาษาถูกต้อง เหมาะสม | ใช้ถ้อยคำสำนวน สะกดการันต์ถูกต้อง ทุกคำ | ใช้ถ้อยคำ สำนวน สะกดการันต์ผิด 2- 3 คำ | ใช้ถ้อยคำ สำนวน สะกดการันต์ผิด 4-5 คำ | ใช้ถ้อยคำสำนวน สะกดการันต์ผิด มากกว่า 5 คำ |
| 3. ค้นคว้าจาก แหล่งเรียนรู้ หลากหลาย | ค้นคว้าจากแหล่ง ความรู้หลากหลาย ตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป | ค้นคว้าจากแหล่ง ความรู้ครบ 3 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่ง ความรู้ครบ 2 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่ง ความรู้เพียงแหล่ง เดียว |
| 4. รูปแบบการ นำเสนอและ การลำดับความ | รูปแบบการนำเสนอ งานแปลกใหม่ น่าสนใจ และลำดับ ความได้ดีมาก | รูปแบบการนำเสนอ งานน่าสนใจ และ ลำดับความได้ดี | รูปแบบการ นำเสนองาน น่าสนใจพอใช้ | รูปแบบการ นำเสนองานไม่ น่าสนใจ |
| 5. การปรับปรุง พัฒนางาน | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางาน ได้เหมาะสม | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ บางส่วน ปรับปรุง พัฒนางานได้ | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ เล็กน้อย ปรับปรุง พัฒนางานด้วย ตนเอง | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงาน ไม่ได้ ไม่ปรับปรุง พัฒนางาน |

ระดับคะแนน

| | | | |
|-------|---------------|-------|----------------|
| คะแนน | 18 -20 ดีมาก | คะแนน | 14 – 17 ดี |
| คะแนน | 10 – 13 พอใช้ | คะแนน | 5 – 9 ปรับปรุง |

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย

รายวิชา 9 นวมินทร์

รหัสวิชา ส 33225

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิถีมอญคลองสามวา

จำนวน 2 ชั่วโมง

ผู้สอน นางสาวนิสากรณ์ ฉิมมี

เรื่อง วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา

ผลการเรียนรู้

อธิบายสภาพสังคมและวัฒนธรรมสำคัญของชาวมอญคลองสามวาได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถออกแบบ วางแผนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตมอญคลองสามวาได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะวิถีชีวิตสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ได้อย่างน้อย 4 ประเด็น
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิถีชีวิตที่ยังคงมีการสืบทอดมาจนปัจจุบัน
4. นักเรียนเห็นคุณค่า และบอกแนวทางการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ในคลองสามวาสืบไป

สาระสำคัญ

วัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จึงควรธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม

สาระการเรียนรู้

➤ วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา

- 1) บ้านเรือน
- 2) การแต่งกาย
- 3) ภาษา
- 4) อาชีพ
- 5) ความเชื่อในชีวิตประจำวัน

สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 1.1 ทักษะการอภิปราย

- 1.2 ทักษะการให้เหตุผล
2. ความสามารถในการคิด
 - 2.1 ทักษะการวิเคราะห์
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม
 - 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 - 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

การแสดงบทบาทสมมติ / ภาพวาดเสมือนจริง พร้อมนำเสนอ

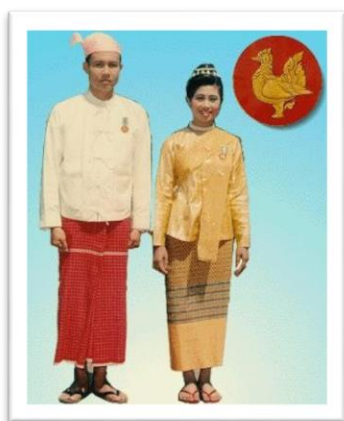
การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|--|---|--|--------------|
| ด้านความรู้ | | | |
| 1. ลักษณะวิถีชีวิตของชาวมอญ คลองสามวา 2. แนวทางการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ | - การถามตอบ และการสรุป ประเด็นความรู้ - การนำเสนอ ผลงาน | - คำถาม - แบบประเมิน รายงานผล การศึกษาชุมชน | ครู/นักเรียน |
| วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา - บ้านเรือน - การแต่งกาย - ภาษา | - การถามตอบ และการสรุป ประเด็นความรู้ - การนำเสนอ | - คำถาม - ภาพวาดเสมือน จริง - การแสดงบทบาท | ครู/นักเรียน |

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|---|---|------------------------------------|--------------|
| - อาชีพ - ความเชื่อในชีวิตประจำวัน | ผลงาน | สมมติ | |
| สมรรถนะสำคัญของนักเรียน | | | |
| 1. ความสามารถในการสื่อสาร 1.1 ทักษะการอภิปราย 1.2 ทักษะการให้เหตุผล 2. ความสามารถในการคิด 2.1 ทักษะการวิเคราะห์ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล | - การตอบคำถาม - การปฏิบัติกิจกรรม - การสังเกตพฤติกรรม | - คำถาม - แบบสังเกตพฤติกรรม | ครู/นักเรียน |
| คุณลักษณะอันพึงประสงค์ | | | |
| 1. ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน | การสังเกต | แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ | ครู |

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 5)

1. ครุณาภาพวิถีชีวิตชาวมอญ (การแต่งกาย บ้านเรือน) มาให้นักเรียนดู โดยสุ่มเรียกนักเรียน 2-3 คน ออกมาแสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน (*Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการอภิปราย และทักษะการให้เหตุผล*)



การแต่งกายชาวมอญ



บ้านเรือนของชาวมอญ

โดยมีคำถาม คือ

- นักเรียนรู้จักสิ่งที่อยู่ในภาพหรือไม่ สิ่งนี้คืออะไร

(แนวการตอบ : รู้จัก คือ ชุดแต่งกายของชาวมอญ และบ้านของชาวมอญ)

2. ครูและนักเรียนสนทนา และอภิปรายเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา เกี่ยวกับการแต่งกาย บ้านเรือน ภาษา และอาชีพ (*Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการอภิปราย และทักษะการให้เหตุผล*)

3. ครูกระตุ้นให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์วิถีชีวิตชาวมอญ ที่นักเรียนพบในหมู่บ้านหรือชุมชนที่อาศัยอยู่ (*Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการอภิปราย และทักษะการให้เหตุผล*)

โดยมีคำถาม คือ

- เพราะเหตุใดเราจึงต้องเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวมอญ

(แนวการตอบ : ในแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องบ้านเรือน การแต่งกาย หรือภาษา เราจึงต้องยอมรับความแตกต่างซึ่งในแต่ละชุมชน)

- นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไรในการเรียนรู้และอนุรักษ์วิถีชีวิตชาวมอญ

(แนวการตอบ : ส่งเสริมให้ทุกคนเห็นคุณค่า ร่วมกันรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน)

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-6 คน ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ
ชุมชนเป็นฐาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา สมาชิกกลุ่มปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อ ทำความเข้าใจ
หัวข้อที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นกำหนดปัญหาให้ถูกต้องและชัดเจน โดยมีครูตรวจสอบความถูกต้อง
(Obj.1 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

กลุ่มที่ 1 : บ้านเรือน

กลุ่มที่ 2 : การแต่งกาย

กลุ่มที่ 3 : ภาษา

กลุ่มที่ 4 : อาชีพ

กลุ่มที่ 5 : ความเชื่อในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนการทำงาน เช่น การกำหนด
ขั้นตอนการทำงาน การวางแผนเรื่องการใช้เวลา การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบสืบค้นข้อมูลในแต่ละ
หัวข้อปัญหาของขั้นที่ 1 โดยมีประธานกลุ่มทำหน้าที่ดูแลและประสานงาน เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ
ผลตามแผนที่วางไว้ (Obj.2 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ

การสืบค้นข้อมูล : สมาชิกกลุ่มแลกเปลี่ยนกันสืบค้นข้อมูลในหัวข้อที่ตนได้รับมอบหมาย ในการสืบค้น
ข้อมูล นักเรียนสามารถเลือกสืบค้นได้จากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตที่ครูแนะนำให้ (หรือเว็บไซต์อื่นๆ
ที่เกี่ยวข้อง) และ/หรือ ออกสำรวจเพื่อสืบค้นเก็บข้อมูลพื้นที่ชุมชน (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , ทักษะ
การทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

ขั้นที่ 4 จัดกระทำข้อมูล (ใช้นอกเวลา ในวันเสาร์/อาทิตย์) สมาชิกแต่ละคนนำข้อมูลที่
สืบค้นได้มานำเสนอในที่ประชุมกลุ่ม สมาชิกร่วมกันอภิปรายตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์
สังเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ และให้นักเรียนทุกกลุ่มเตรียมจัดแสดงผลงาน เพื่อนำเสนอผลการศึกษา
(Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ
ทักษะการสืบค้นข้อมูล)

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่างๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ
กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาทีในชั่วโมงถัดไป

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 6)

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาที จากข้อมูลที่นักเรียนได้ทำการสำรวจ สัมภาษณ์ที่รวบรวมจากชุมชนคลองสามวา (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

7. เมื่อกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับมอบหมายนำเสนอจบตามประเด็นต่าง ๆ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นเสนอแนะเพิ่มเติมและครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ทักษะการอภิปราย)

สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. ภาพการแต่งกายของชาวมอญ
2. ภาพบ้านเรือนของชาวมอญ
2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน



แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายวิชา เรื่อง ชั้น

| กลุ่มที่ | พฤติกรรมประเมิน | | | | | |
|----------|--------------------------------------|---|------------------------------|--------------------------------------|---|-----|
| | การร่วมกัน วาง แผนการ ทำงาน | ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | เป็นผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | แสดงความ คิดเห็นอย่าง มีเหตุผล | ยอมรับข้อสรุป และผลงานของ กลุ่มและร่วม ปรับปรุงงาน | รวม |
| | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 20 |
| 1 | | | | | | |
| 2 | | | | | | |
| 3 | | | | | | |
| 4 | | | | | | |
| 5 | | | | | | |



| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|---|--|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. การร่วมมือ วางแผนการ ทำงาน | ร่วมมือวางแผนการ ทำงานครบทุก ขั้นตอน มีข้อเสนอ ที่เป็นประโยชน์ใน การวางแผนงานดี มาก | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน ครบทุกขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนงานดี | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน บ้างแต่ไม่ครบทุก ขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนพอควร | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน น้อย และไม่มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผน |
| 2. ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน เต็ม ความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วย ตนเองและมุ่งมั่น จนงานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน พยายาม แก้ปัญหาการ ทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งจน งานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการ ทำงานเองไม่ได้ ต้องได้รับความ ช่วยเหลือ จึงจะ ทำงานได้สำเร็จ | รับผิดชอบในงานที่ ได้รับมอบหมาย น้อยมาก ต้อง ควบคุม และ กระตุ้นบ่อย ๆ และงานไม่สำเร็จ |
| 3. เป็น ผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | มีมารยาทในการพูด ใช้ คำ พู ต แ ล ซ น้ำ เสี ย ง ไ้ เหมาะสมดีมาก และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเสมอ | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูด แล ซ น้ำ เสี ย ง ไ้ เหมาะสม แล ซ ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น บ่อยครั้ง | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูดแล ซ น้ำเสี ยงไ้พอใช้ และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเป็นบางครั้ง | ขาดมารยาทในการ พูด และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นน้อยมาก |

| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|--|---|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 4. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดี | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร | ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล |
| 5. ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม | มีส่วนร่วมในการสรุปเป็นบางครั้ง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร | มีส่วนร่วมในการสรุปข้อสรุปของกลุ่มมีการรับผิดชอบต่อปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย |

ระดับคะแนน

คะแนน 18 - 20 ดีมาก

คะแนน 14 - 17 ดี

คะแนน 10 - 13 พอใช้

คะแนน 5 - 9 ปรับปรุง

| รายการประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|------------------------------------|--|--|---|---|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น | เนื้อหาสาระมีประเด็นหลักและส่วนขยายครบถ้วน | เนื้อหาสาระ มีประเด็นหลักครบถ้วน แต่ส่วนขยายขาด 1 ประเด็น | เนื้อหาสาระ ประเด็นหลักขาด 1 ประเด็น และส่วนขยายขาด 2 ประเด็น | เนื้อหาสาระ ประเด็นหลักและส่วนขยายขาดเกิน 2 ประเด็น |
| 2. ภาษาถูกต้องเหมาะสม | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ถูกต้องทุกคำ | ใช้ถ้อยคำ สำนวนสะกดการันต์ผิด 2-3 คำ | ใช้ถ้อยคำ สำนวนสะกดการันต์ผิด 4-5 คำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิดมากกว่า 5 คำ |
| 3. ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลายตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 3 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 2 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่งเดียว |
| 4. รูปแบบการนำเสนอและการลำดับความ | รูปแบบการนำเสนอใหม่ น่าสนใจ และลำดับความได้ดีมาก | รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจ และลำดับความได้ดี | รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจพอใช้ | รูปแบบการนำเสนอไม่น่าสนใจ |
| 5. การปรับปรุงพัฒนางาน | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม | วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของงานได้ บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้ | วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของงานได้ เล็กน้อย ปรับปรุงพัฒนางานด้วยตนเอง | วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสียของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน |

ระดับคะแนน

| | | | |
|-------|--------------|-------|----------------|
| คะแนน | 18 -20 ดีมาก | คะแนน | 14 – 17ดี |
| คะแนน | 10 – 13พอใช้ | คะแนน | 5 – 9 ปรับปรุง |

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย

รายวิชา 9 นวมินทร์

รหัสวิชา ส 33225

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิถีมอญของสามวา

จำนวน 2 ชั่วโมง

ผู้สอน นางสาวนิสากรณ์ ฉิมมี

เรื่อง วัฒนธรรมอาหารของชาวมอญ

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายสภาพสังคมและวัฒนธรรมสำคัญของชาวมอญคลองสามวาได้
2. อธิบายลักษณะวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถออกแบบ วางแผนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตมอญคลองสามวาได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะเด่นของวัฒนธรรมอาหารของชาวมอญได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์อาหารกับปัจจัยทางกายภาพและเทศกาลประเพณีได้อย่างน้อย 1 อย่าง
4. นักเรียนเห็นคุณค่า และบอกแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่ในคลองสามวาได้

สาระสำคัญ

วัฒนธรรมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกัน และมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จึงควรธำรงรักษาวัฒนธรรมอันดีงาม

สาระการเรียนรู้

➤ วัฒนธรรมอาหารของมอญ คลองสามวา

- 1) ข้าวตอกมอญ
- 2) กาละแม

สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 1.1 ทักษะการอภิปราย
 - 1.2 ทักษะการให้เหตุผล

2. ความสามารถในการคิด
 - 2.1 ทักษะการวิเคราะห์
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม
 - 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 - 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

แบบบันทึกการรวบรวมข้อมูลการศึกษาร่วมกัน พร้อมนำเสนอ

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|---|------------------------------|--------------------------|--------------|
| ด้านความรู้ | | | |
| 1. สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาวมอญ | - การถามตอบ | - คำถาม | ครู/นักเรียน |
| 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์อาหารกับปัจจัยทางกายภาพและเทศกาลประเพณี | และการสรุป ประเด็นความรู้ | - แบบประเมิน รายงานผล | |
| 3. แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่ | - การนำเสนอ ผลงาน | การศึกษาร่วมกัน | |
| สมรรถนะสำคัญของนักเรียน | | | |
| 1. ความสามารถในการสื่อสาร | - การตอบคำถาม | - คำถาม | ครู/นักเรียน |
| 1.1 ทักษะการอภิปราย | - การปฏิบัติ | - แบบสังเกต | |
| 1.2 ทักษะการให้เหตุผล | กิจกรรม | พฤติกรรม | |
| 2. ความสามารถในการคิด | | | |
| 2.1 ทักษะการวิเคราะห์ | - การสังเกต | | |

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|--|-----------|--------------------------------------|------------|
| 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา | พฤติกรรม | | |
| สมรรถนะสำคัญของนักเรียน (ต่อ) | | | |
| 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล | | | |
| คุณลักษณะอันพึงประสงค์ | | | |
| 1. ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน | การสังเกต | แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ | ครู |



กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 7)

1. ครูแจกบัตรภาพเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แบ่งกลุ่มๆ ละ 5-6 คน แล้วให้ตัวแทนนำไปติดบนกระดาน (Obj. 2 , ทักษะการให้เหตุผล , ทักษะการทำงานกลุ่ม)



ข้าวตอก



ซูชิ



เคbab



กาละแม

2. ครูและนักเรียนร่วมกันตอบคำถามจากบัตรภาพ (Obj. 2 , ทักษะการให้เหตุผล , ทักษะการทำงานกลุ่ม)

โดยใช้คำถาม คือ

- จากภาพที่นักเรียนเห็น มีอาหารชนิดใดบ้าง

(แนวการตอบ : ข้าวตอก ซูชิ เคbab กาละแม)

- อาหารแต่ละประเภท ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมของชาติใด

(แนวการตอบ : ไทย ญี่ปุ่น ตุรกี)

- ข้าวตอก กับกาละแม เป็นวัฒนธรรมอาหารของชนชาติใด

(แนวการตอบ : ชนชาติมอญ)

3. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารของมอญคลองสามวา พร้อมทั้งให้นักเรียนอภิปรายร่วมกัน (Obj.2 , Obj.3 , ทักษะการให้เหตุผล , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการวิเคราะห์ , ทักษะการทำงานกลุ่ม , ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการสืบค้น)

โดยใช้คำถาม คือ

- ทำไมมอญคลองสามวาจึงนิยมนำข้าวตอกมาทำเป็นขนม เพื่อใช้ในประเพณีสำคัญ

(แนวการตอบ : ส่วนใหญ่บริเวณคลองสามวาเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ปลูกข้าวจำนวนมาก ชาวอูญจึงนิยมนำข้าวมาทำเป็นขนม จะช่วยกันลงแขกทำขนมเป็นการสร้างความรักความสามัคคีของคนในชุมชน)

- การกวนกาละแม นิยมกวนในประเพณีใด เพราะอะไร

(แนวการตอบ : นิยมกวนในประเพณีสงกรานต์ เพื่อนำไปทำบุญ เก็บไว้รับประทานในครอบครัว และเป็นของฝากสำหรับญาติผู้ใหญ่ โดยมีความเชื่อว่าเป็นศิริมงคลกับผู้ทาน)

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-6 คน ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนเป็นฐาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา สมาชิกกลุ่มปรึกษาร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อ ทำความเข้าใจหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นกำหนดปัญหาให้ถูกต้องและชัดเจน โดยมีครูตรวจสอบความถูกต้อง (Obj.1 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการทำงาน เช่น การกำหนดขั้นตอนการทำงาน การวางแผนเรื่องการใช้เวลา การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบสืบค้นข้อมูลในแต่ละหัวข้อปัญหาของขั้นที่ 1 โดยมีประธานกลุ่มทำหน้าที่ดูแลและประสานงาน เพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จผลตามแผนที่วางไว้ (Obj.1 , ทักษะการวิเคราะห์ และทักษะการทำงานกลุ่ม)

ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติ

การสืบค้นข้อมูล : สมาชิกกลุ่มแยกย้ายกันสืบค้นข้อมูลในหัวข้อที่ตนได้รับมอบหมาย ในการสืบค้นข้อมูล นักเรียนสามารถเลือกสืบค้นได้จากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตที่ครูแนะนำให้ (หรือเว็บไซต์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง) และ/หรือ ออกสำรวจเพื่อสืบค้นเก็บข้อมูลพื้นที่ชุมชน (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

ขั้นที่ 4 จัดกระทำข้อมูล (ใช้นอกเวลา ในวันเสาร์/อาทิตย์) สมาชิกแต่ละคนนำข้อมูลที่สืบค้นได้มานำเสนอในที่ประชุมกลุ่ม สมาชิกร่วมกันอภิปรายตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ และให้นักเรียนทุกกลุ่มเตรียมจัดแสดงผลงาน เพื่อนำเสนอผลการศึกษา (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาทีในชั่วโมงถัดไป

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 8)

ขั้นที่ 5 นำเสนอข้อมูล

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสาระสำคัญตามประเด็นต่าง ๆ หน้าชั้นเรียนตามลำดับ กำหนดเวลาในการนำเสนอ กลุ่มละ 10 นาที จากข้อมูลที่นักเรียนได้ทำการสำรวจ สัมภาษณ์ที่รวบรวมจากชุมชนคลองสามวา (Obj.1 , Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสืบค้นข้อมูล)

7. เมื่อกลุ่มของนักเรียนที่ได้รับมอบหมายนำเสนอจบตามประเด็นต่าง ๆ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มอื่นเสนอแนะเพิ่มเติมและครูอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (ทักษะการอภิปราย)

สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. บัตรภาพวัฒนธรรมอาหารของชาวมอญ (ข้าวตอกมอญ กาละแม)
2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน



แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายวิชา เรื่อง ชั้น

| กลุ่มที่ | พฤติกรรมประเมิน | | | | | |
|----------|--------------------------------------|---|------------------------------|--------------------------------------|---|-----|
| | การร่วมกัน วาง แผนการ ทำงาน | ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | เป็นผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | แสดงความ คิดเห็นอย่าง มีเหตุผล | ยอมรับข้อสรุป และผลงานของ กลุ่มและร่วม ปรับปรุงงาน | รวม |
| | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 20 |
| 1 | | | | | | |
| 2 | | | | | | |
| 3 | | | | | | |
| 4 | | | | | | |
| 5 | | | | | | |



| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|---|--|---|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. การร่วมมือ วางแผนการ ทำงาน | ร่วมมือวางแผนการ ทำงานครบทุก ขั้นตอน มีข้อเสนอ ที่เป็นประโยชน์ใน การวางแผนงานดี มาก | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน ครบทุกขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนงานดี | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน บ้างแต่ไม่ครบทุก ขั้นตอน มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผนพอควร | ร่วม มี อ ว าง แผนการทำงาน น้อย และไม่มี ข้อเสนอที่เป็น ประโยชน์ในการ วางแผน |
| 2. ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน เต็ม ความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วย ตนเองและมุ่งมั่น จนงานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ครบถ้วน พยายาม แก้ปัญหาการ ทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งจน งานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย ไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการ ทำงานเองไม่ได้ ต้องได้รับความ ช่วยเหลือ จึงจะ ทำงานได้สำเร็จ | รับผิดชอบในงานที่ ได้รับมอบหมาย น้อยมาก ต้อง ควบคุมและ กระตุ้นบ่อย ๆ และงานไม่สำเร็จ |
| 3. เป็น ผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | มีมารยาทในการพูด ใช้ คำ พู ต แ ล ซ น้ำ เสี ย ง ไ้ เหมาะสมดีมาก และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเสมอ | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูด แล ซ น้ำ เสี ย ง ไ้ เหมาะสม แล ซ ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น บ่อยครั้ง | มีมารยาทในการ พูด ใช้คำพูดแล ซ น้ำเสี ยงไ้พอใช้ และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นเป็นบางครั้ง | ขาดมารยาทในการ พูด และยอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้อื่นน้อยมาก |

| รายการ ประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|---|--|---|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 4. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดี | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร | ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล |
| 5. ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม | มีส่วนร่วมในการสรุปเป็นบางครั้ง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่มร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร | มีส่วนร่วมในการสรุปข้อสรุปของกลุ่มมีการรับผิดชอบต่อปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย |

ระดับคะแนน

คะแนน 18 - 20 ดีมาก

คะแนน 14 - 17 ดี

คะแนน 10 - 13 พอใช้

คะแนน 5 - 9 ปรับปรุง

| รายการประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|------------------------------------|---|---|--|---|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น | เนื้อหาสาระมีประเด็นหลักและส่วนขยายครบถ้วน | เนื้อหาสาระมีประเด็นหลักครบถ้วน แต่ส่วนขยายขาด 1 ประเด็น | เนื้อหาสาระประเด็นหลักขาด 1 ประเด็น และส่วนขยายขาด 2 ประเด็น | เนื้อหาสาระประเด็นหลักและส่วนขยายขาดเกิน 2 ประเด็น |
| 2. ภาษาถูกต้องเหมาะสม | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ถูกต้องทุกคำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิด 2-3 คำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิด 4-5 คำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิดมากกว่า 5 คำ |
| 3. ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลาย ตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 3 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 2 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่งเดียว |
| 4. รูปแบบการนำเสนอและการลำดับความ | รูปแบบการนำเสนองานแปลกใหม่ น่าสนใจ และลำดับความได้ดีมาก | รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจ และลำดับความได้ดี | รูปแบบการนำเสนองานน่าสนใจพอใช้ | รูปแบบการนำเสนองานไม่น่าสนใจ |
| 5. การปรับปรุงพัฒนา | วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม | วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้ | วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของงานได้เล็กน้อย ปรับปรุงพัฒนางานด้วยตนเอง | วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน |

ระดับคะแนน

คะแนน 18 -20 ดีมาก

คะแนน 14 – 17 ดี

คะแนน 10 – 13พอใช้

คะแนน 5 – 9 ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ฯ

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย

รายวิชา 9 นวมินทร์

รหัสวิชา ส 33225

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิถีมอญคลองสามวา

จำนวน 2 ชั่วโมง

ผู้สอน นางสาวนิสากรณ์ ฉิมมี

เรื่อง เทศกาล และงานประเพณีของมอญคลองสามวา

ผลการเรียนรู้

อธิบายลักษณะวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถออกแบบ วางแผนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชาวมอญคลองสามวาได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายเทศกาลและงานประเพณีของมอญคลองสามวาได้
3. นักเรียนสามารถทำสื่อ รายงาน จัดการแสดง นำเสนอข้อมูลสู่สาธารณชนได้
4. นักเรียนบอกความภาคภูมิใจในด้านต่างๆได้

สาระสำคัญ

การเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนชุมชนย่อมทำให้เกิดความรัก ความผูกพันและมีความภาคภูมิใจ
ในชุมชนของตนเอง ควรอนุรักษ์และส่งเสริมให้คงอยู่คู่กับสังคมสืบไป

สาระการเรียนรู้

➤ เทศกาลและงานประเพณีของมอญคลองสามวา

- 1) การละเล่น
- 2) เพลงพื้นบ้าน
- 3) งานสงกรานต์
- 4) การทำบุญกลางบ้าน

สมรรถนะสำคัญของนักเรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 1.1 ทักษะการอภิปราย

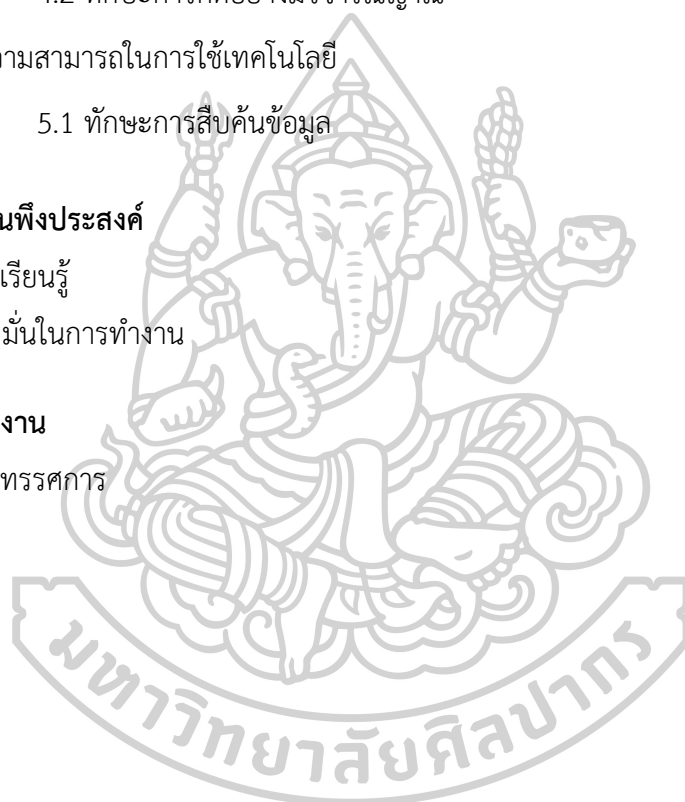
- 1.2 ทักษะการให้เหตุผล
2. ความสามารถในการคิด
 - 2.1 ทักษะการวิเคราะห์
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - 4.1 ทักษะการทำงานกลุ่ม
 - 4.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
 - 5.1 ทักษะการสืบค้นข้อมูล

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

การจัดแสดงนิทรรศการ



การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

| ประเด็น | วิธีการ | เครื่องมือ | ผู้ประเมิน |
|---|--|--|--------------|
| ด้านความรู้ | | | |
| 1. เทศกาลและประเพณี ของชาวมอญคลองสามวา | - ถาม-ตอบ - รายงานการนำเสนอผล การศึกษาชุมชน | - คำถาม - การจัดแสดง นิทรรศการ | ครู/นักเรียน |
| สมรรถนะสำคัญของนักเรียน | | | |
| - ความสามารถในการสื่อสาร - ความสามารถในการคิด - ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต - ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี | - ถาม-ตอบ - การตอบคำถาม - การปฏิบัติกิจกรรม - การสังเกตพฤติกรรม | - คำถาม - แบบประเมินการนำเสนอ - คำถาม - แบบสังเกตพฤติกรรมชุมชน ด้านสรุปเรียบเรียง และนำเสนอ | ครู/นักเรียน |
| คุณลักษณะอันพึงประสงค์ | | | |
| 1. ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน | ภาระงาน และ ชิ้นงาน | แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ | ครู/นักเรียน |

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 9)

1. ครุณา วิดีทัศน์ เกี่ยวกับ การเล่นเกมของชาวมอญ ให้นักเรียนดู



วีดิทัศน์ “การเล่นสะบ้าของชาวมอญ

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5 – 6 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มร่วมกันถอดบทเรียน (Obj.1 , Obj.2 , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการทำงานกลุ่ม)

โดยมีคำถาม คือ

- การเล่นเกมสะบ้าของชาวมอญ นิยมเล่นกันในเทศกาลใด

(แนวการตอบ : เทศกาลสงกรานต์)

- การเล่นเกมสะบ้ามีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

(แนวการตอบ : เพื่อเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างมอญกับมอญ หรือใช้ใน

การเกี่ยวพาราสี่สาวต่างชุมชน)

3. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทศกาลและประเพณีของมอญคลองสามวา (การเล่น , เพลงพื้นบ้าน , งานสงกรานต์) พร้อมทั้งให้นักเรียนอภิปรายร่วมกัน (Obj. 2 , ทักษะการให้เหตุผล , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการวิเคราะห์ , ทักษะการทำงานกลุ่ม , ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการสืบค้น)

โดยมีคำถาม คือ

- ทะแยมอญ เป็นการเพลงพื้นบ้านมอญ มีลักษณะอย่างไร

(แนวการตอบ : นิยมเล่นกันได้ทั่วไป ทั้งในเทศกาลสงกรานต์ งานมงคล งานอวมงคล ไม่จำเป็นต้องเป็นงานพิธี เนื้อร้องเป็นการร้องโต้ตอบระหว่างฝ่ายชาย

กับฝ่ายหญิง อาจจะเป็นการเกี้ยวพาราสี ต่อปากต่อคำ หรือมีข้อธรรมะโต้ตอบกัน หรือชมกันชมไม้ ทั้งนี้แล้วแต่ว่าผู้ร้องจะดำเนินเรื่องไปอย่างไร มีการรำประกอบด้วย แต่ไม่เป็นแบบแผนตายตัว)

- งานสงกรานต์มอญ มีความแตกต่างกับงานสงกรานต์ไทย อย่างไร

(แนวการตอบ : จะมีการทำบุญเฉลิมฉลองกันอย่างมโหฬาร พิธีจะเริ่มจากการทำบุญฉลองสงกรานต์ ซึ่งประกอบด้วย แห่งสงกรานต์ ปล่อยปลา และทำบุญกลางบ้าน ก่อนวันสงกรานต์จะมีการกวนขนมกาละแม ในตอนเย็นและกลางคืนจะมีการเล่นสะบ้ามอญ และทะเลยมอญ หลังวันที่ 15 เมษายนจะมีการทำบุญกลางบ้าน จากนั้นจะมีการทำบุญต่อเนื่องไปอีกด้วยการทำบุญสงฆ์พระ และ แห่งทางหงส์)

กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 10)

4. นักเรียนนำเสนอผลการศึกษาร่วมกัน โดยจัดแสดงเป็นนิทรรศการโดยนำเสนอในประเด็น ดังนี้ (Obj.1 ,Obj.2 , Obj.3 , Obj.4 , ทักษะการให้เหตุผล , ทักษะการอภิปราย , ทักษะการวิเคราะห์ , ทักษะการทำงานกลุ่ม , ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการสืบค้น)

- ที่ตั้งและขอบเขตการปกครองของเขตคลองสามวา
- ประวัติความเป็นมาของชาวมอญคลองสามวา
- วิถีชีวิตชาวมอญคลองสามวา
- วัฒนธรรมอาหารของมอญคลองสามวา
- เทศกาลและงานประเพณีของมอญคลองสามวา

5. หลังจากนำเสนอผลการศึกษาร่วมกัน นักเรียนบันทึกความภาคภูมิใจในชุมชนที่ได้รับจากการศึกษาร่วมกันของนักเรียน

สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. วิดีทัศน์ “การเล่นสะบ้า”
2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

รายวิชา เรื่อง ชั้น

| กลุ่มที่ | พฤติกรรมประเมิน | | | | | |
|----------|--------------------------------------|---|------------------------------|--------------------------------------|---|-----|
| | การร่วมกัน วาง แผนการ ทำงาน | ทำงานตาม หน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย | เป็นผู้พูด และผู้ฟังที่ดี | แสดงความ คิดเห็นอย่าง มีเหตุผล | ยอมรับข้อสรุป และผลงานของ กลุ่มและร่วม ปรับปรุงงาน | รวม |
| | 4 | 4 | 4 | 4 | 4 | 20 |
| 1 | | | | | | |
| 2 | | | | | | |
| 3 | | | | | | |
| 4 | | | | | | |
| 5 | | | | | | |



| รายการประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|------------------------------------|--|--|--|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. การร่วมมือวางแผนการทำงาน | ร่วมมือวางแผนการทำงานครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก | ร่วมมือวางแผนการทำงานครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี | ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้างแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนพอควร | ร่วมมือวางแผนการทำงานน้อย และไม่มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน |
| 2. ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย | ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองและมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน พยายามแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองเป็นบางครั้งจนงานสำเร็จ | ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือ จึงจะทำงานได้สำเร็จ | รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุมและกระตุ้นบ่อย ๆ และงานไม่สำเร็จ |
| 3. เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี | มีมารยาทในการพูด ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ | มีมารยาทในการพูด ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง | มีมารยาทในการพูด ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้พอใช้ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง | ขาดมารยาทในการพูด และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นน้อยมาก |

| รายการประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|---|--|---|--|---|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 4. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดี | ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร | ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล |
| 5. ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่ม และร่วมปรับปรุงงาน | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มทั้งหมดด้วยความเต็มใจ | มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม | มีส่วนร่วมในการสรุปเป็นบางครั้ง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขผลงานของกลุ่มพอสมควร | มีส่วนร่วมในการสรุปข้อสรุปของกลุ่ม มีการรับผิดชอบต่อปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย |

ระดับคะแนน

คะแนน 18 - 20 ดีมาก

คะแนน 14 - 17 ดี

คะแนน 10 - 13 พอใช้

คะแนน 5 - 9 ปรับปรุง

| รายการประเมิน | คำอธิบายระดับคุณภาพ / ระดับคะแนน | | | |
|--|--|---|--|--|
| | ดีมาก (4) | ดี (3) | พอใช้ (2) | ปรับปรุง (1) |
| 1. เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น | เนื้อหาสาระมีประเด็นหลักและส่วนขยายครบถ้วน | เนื้อหาสาระมีประเด็นหลักครบถ้วน แต่ส่วนขยายขาด 1 ประเด็น | เนื้อหาสาระประเด็นหลักขาด 1 ประเด็น และส่วนขยายขาด 2 ประเด็น | เนื้อหาสาระประเด็นหลักและส่วนขยายขาดเกิน 2 ประเด็น |
| 2. ภาษาถูกต้องเหมาะสม | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ถูกต้องทุกคำ | ใช้ถ้อยคำ สำนวนสะกดการันต์ผิด 2-3 คำ | ใช้ถ้อยคำ สำนวนสะกดการันต์ผิด 4-5 คำ | ใช้ถ้อยคำสำนวนสะกดการันต์ผิดมากกว่า 5 คำ |
| 3. ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้หลากหลาย ตั้งแต่ 4 แหล่งขึ้นไป | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 3 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ครบ 2 แหล่ง | ค้นคว้าจากแหล่งเดียว |
| 4. รูปแบบการนำเสนอและการลำดับความสำคัญ | รูปแบบการนำเสนอ งานแปลกใหม่ น่าสนใจ และลำดับความได้ดีมาก | รูปแบบการนำเสนอ งานน่าสนใจ และลำดับความได้ดี | รูปแบบการนำเสนอ งานน่าสนใจพอใช้ | รูปแบบการนำเสนอ งานไม่น่าสนใจ |
| 5. การปรับปรุงพัฒนางาน | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสม | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้ | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้ เล็กน้อย ปรับปรุงพัฒนางานด้วยตนเอง | วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน |

ระดับคะแนน

| | | | |
|-------|--------------|-------|----------------|
| คะแนน | 18 -20 ดีมาก | คะแนน | 14 – 17ดี |
| คะแนน | 10 – 13พอใช้ | คะแนน | 5 – 9 ปรับปรุง |

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง วิธีมอญคลองสามวา

คำชี้แจง

1. ข้อสอบมีจำนวน 40 ข้อ เวลาในการทำแบบทดสอบ 40 นาที
 2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว และกาลงในกระดาษคำตอบ
1. ข้อใดต่อไปนี้เป็นหัวข้อการศึกษาชุมชนที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
 - ก. การศึกษา ปี พ.ศ. การก่อตั้งโรงเรียน
 - ข. การศึกษาประวัติวัดในจังหวัดอ่างทอง
 - ค. การศึกษาจำนวนปริมาณป่าไม้ในประเทศไทย
 - ง. การศึกษาภูมิปัญญาการทำนาเกลือชุมชนบ้านแหลม
 2. ข้อใดคือความหมายของการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญที่สุด
 - ก. การสังเกตพิธีกรรม และบันทึกวีดิทัศน์
 - ข. การจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่
 - ค. การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ประชาชนชาวบ้าน
 - ง. การค้นหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาตอบประเด็นการศึกษา
 3. บุคคลในข้อใดมีการวางแผนการรวบรวมข้อมูล
 - ก. เรณูติดต่อผู้ใหญ่บ้านเพื่อขอเข้าสัมภาษณ์
 - ข. กมลเขียนขั้นตอนสิ่งที่ต้องทำก่อนการหาข้อมูล
 - ค. ประสงค์ถอดเทปที่บันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน
 - ง. วรณาเข้าห้องสมุดและรวบรวมหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังศึกษา
 4. การนำข้อมูลมาจัดระเบียบและตีความเพื่อหาคำตอบคือขั้นตอนใดในการศึกษาชุมชน

| | |
|-----------------------|-------------------------|
| ก. การรวบรวมข้อมูล | ข. การประเมินข้อมูล |
| ค. การวิเคราะห์ข้อมูล | ง. การสรุปและเรียบเรียง |
 5. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนการให้ความหมายข้อมูล
 - ก. เพื่อให้ทราบถึงที่มาของข้อมูล
 - ข. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

ค. ความหลากหลายทางชาติพันธุ์

ง. การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

11. ถ้านักเรียนต้องการหาข้อมูลเกี่ยวกับชนชาติรามัญในอาณาจักรไทยสมัยสุโขทัย สามารถไปศึกษาได้จากหนังสือเล่มใดต่อไปนี้

ก. จินตามณี

ข. ราชธานีราช

ค. ไตรภูมิพระร่วง

ง. ศึกเมืองเชียงกราน

12. ชนชาติใดต่อไปนี้เรียกชื่อชนชาติมอญหรือรามัญได้ถูกต้อง

ก. ไทย เรียก มอญ

ข. ลาว เรียก เตลง

ค. โยนก เรียก โมน

ง. พม่า เรียก รามัญ

13. ชุมนางชั้นผู้ใหญ่ชาวรามัญท่านใดที่รับราชการในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีบทบาทสำคัญต่ออาณาจักรไทยและมีความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติกับราชวงศ์จักรี

ก. เจ้าพระยาพระคลังหน

ข. เจ้าพระยาวิชาเยนทร์

ค. เจ้าพระยาบดินทรเดชา

ง. เจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน)

14. เพราะเหตุใดในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) จึงนับว่าเป็นการอพยพครั้งสุดท้ายของชาวรามัญที่เข้ามาในประเทศไทย

ก. ชาวรามัญหนีไปพึ่งอังกฤษแทน

ข. พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ

ค. ชาวรามัญกับพม่ากลับมาเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน

ง. ถูกทุกข้อ

15. ชุมชนชาวไทยรามัญในแขวงสามวาตะวันตก เป็นชุมชนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่ใด

ก. อยูธยา

ข. ปทุมธานี

ค. กาญจนบุรี

ง. สมุทรปราการ

16. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวไทยรามัญย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากอยู่ในแขวงสามวาตะวันตก

ก. สามวาตะวันตกมีความอุดมสมบูรณ์

ข. มีการจัดสรรพื้นที่ให้จับจองในสามวาตะวันตก

ค. ถูกกวาดต้อนมาจากการทำสงครามในสมัยต่าง ๆ

ง. การเดินทางไม่สะดวกระหว่างที่พักและที่ใช้สำหรับทำมาหากินในสามวาตะวันตก

17. เพราะเหตุใด หงส์จึงมีความสำคัญต่อชาวมอญ
- เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์คู่ชนชาติชาวมอญ
 - เป็นสัตว์เลี้ยงที่คู่กับชนชาติมอญมาตั้งแต่อดีต
 - เป็นสัตว์ที่เปรียบเสมือนตัวแทนของพระพุทธองค์
 - เป็นสัตว์ในตำนานที่ให้โชคลาภ และเป็นเครื่องกลางของชนชาติมอญ
18. สภาพความเป็นอยู่ของชาวมอญวัดแป้นทอง มีลักษณะอย่างไร
- ดำรงชีวิตตามลำพัง
 - ดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกัน
 - ดำรงชีวิตตามวิถีของชาวพุทธ
 - ดำรงชีวิตเรียบง่าย ทำนา ทำสวน
19. คนไทยเชื้อสายมอญที่มีที่ตั้งบริเวณริมคลองสามวาตะวันตก นิยมเรียกตนเองว่าอย่างไร
- ชาวมอญวัดแป้นทอง
 - ชาวมอญคลองสามวา
 - ชาวมอญรามัญวัดแป้นทอง
 - ชาวไทยรามัญชุมชนวัดแป้นทอง
20. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะการสร้างบ้านเรือนของชาวมอญวัดแป้นทองได้อย่างถูกต้อง
- นิยมปลูกสร้างในบริเวณพื้นที่ของตนเอง
 - นิยมปลูกสร้างบริเวณที่ราบลุ่มใกล้แม่น้ำลำคลอง
 - นิยมปลูกสร้างบ้านริมถนน เพื่อความสะดวกในการค้าขาย
 - นิยมปลูกสร้างแบบบ้านสองชั้น ด้านบนเป็นไม้ ด้านล่างเป็นปูน
21. เพราะเหตุใดชาวมอญวัดแป้นทอง นิยมตั้งบ้านเรือนมีลักษณะแตกต่างจากบ้านเรือนของคนไทย
- มีการถือเคล็ด เพื่อความเป็นสิริมงคล
 - ชาวมอญไม่นิยมสร้างบ้านแบบมีเสาเอก
 - ชาวมอญนิยมสร้างบ้านติดแม่น้ำลำคลอง
 - ชาวมอญนิยมสร้างบ้านขวางลำคลอง เพื่อให้อากาศถ่ายเท มีลมพัดตลอดปี
22. ลักษณะการแต่งกายของชาวมอญวัดแป้นทองมีลักษณะอย่างไร
- ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงลายแพรวา ผู้ชายนุ่งผ้าขาวม้า
 - ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงคลุมเข่า ผู้ชายนุ่งกางเกงสามส่วน

ค. ผู้หญิงนุ่งผ้าลายยาวกรอมสั้นเท้า ผู้ชายนุ่งกางเกงขาก๊วย

ง. ผู้หญิงนุ่งผ้าถุงยาวคุมสั้นเท้า ผู้ชายนุ่งผ้าถุงยาวและคาดผ้าขาวม้าบริเวณเอว

23. ข้อใดไม่ใช่วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมอญ

ก. หญิงชาวมอญนิยมสวมซิ่น

ข. ชายหญิงเมื่อเข้าวัดมักคล้องผ้าสไบ

ค. ชายชาวมอญนิยมสวมผ้าถุง เรียกว่า เกล็ด

ง. หญิงชาวมอญนิยมปล่อยผมแล้วตัดดอกไม้

24. ข้อใดเป็นการละเล่นสะบ้าบ่อนของชาวมอญ

ก. การละเล่นสะบ้ากันมักจะเล่นในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา

ข. การละเล่นสะบ้า เมื่อเล่นจบทุกท่าแล้ว หมายความว่าเล่นได้ 1 เมือง

ค. อุปกรณ์ในการเล่นคือ ลูกสะบ้า มีลักษณะเป็นลูกกลมๆ คล้ายลูกปิงปอง

ง. ฝ่ายชายจะเป็นผู้จัดเตรียมและตกแต่งบ่อนสำหรับใช้เป็นสถานที่ในการเล่นสะบ้า

25. ทะแยมอญเป็นการละเล่นของชาวมอญ ซึ่งมีลักษณะเป็นอย่างไร

ก. บรรเลงดนตรีประกอบร้อง

ข. เป็นการละเล่นประกอบบทเพลง

ค. ร้องโต้ตอบกันระหว่างชาย-หญิง

ง. บรรเลงดนตรีและขับร้องประกอบการแสดง

26. ข้อใดต่อไปนี้คือการละเล่นของชาวมอญวัดแป้นทอง

ก. ทะแยมอญ

ข. มอญซ่อนผ้า

ค. โยนลูกขวาง

ง. โยนลูกสะบ้า

27. ประเทศไทยจะใช้วิธีการลงแขกในการเก็บเกี่ยวข้าว ส่วนชาวมอญจะใช้วิธีการลงแขกในการประกอบกิจกรรมใด

ก. การละเล่นสะบ้า

ข. การหุงข้าวแช่

ค. การกวานกะละแม

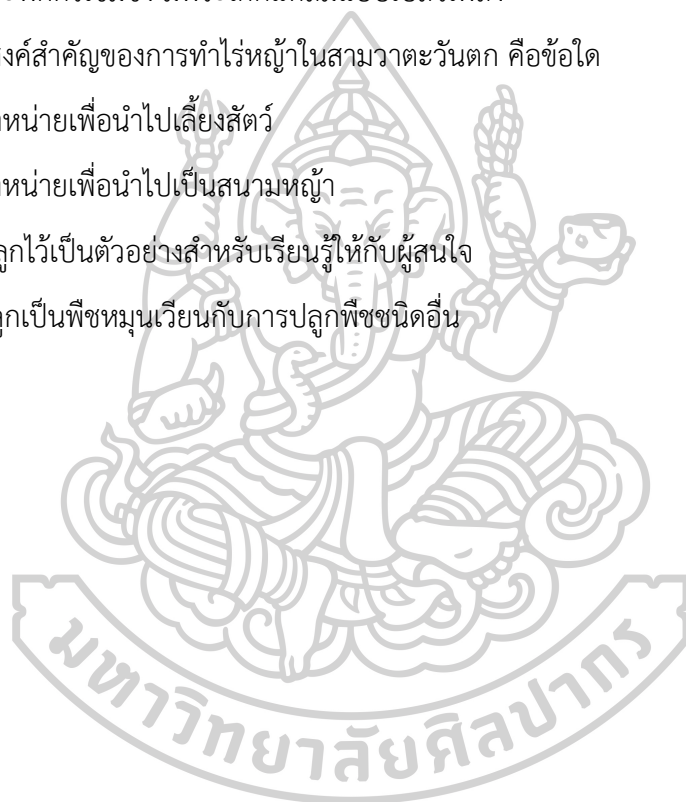
ง. เก็บเกี่ยวข้าวเหมือนแบบไทย

28. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวัดแป้นทองโสภาราม

ก. เป็นวัดของชาวมอญ

ข. สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5

- ค. นายทอง และนางแป้นเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการสร้างวัด
- ง. มีพระอุโบสถเก่าแก่ที่ไม่มีช่อฟ้า ในระกา เรียกว่า “โบสถ์โรงช้าง”
29. ข้อใดเป็นลักษณะสำคัญของพระประธานประจำอุโบสถของวัดแป้นทองโสภาราม
- ก. เป็นศิลปะสมัยอยุธยา
- ข. เป็นพระพุทธรูปปางลีลา
- ค. เป็นพระพุทธรูปหินอ่อน
- ง. พระพักตร์เข้มขึง มีพระเศวตกลมแบบเปลวเพลิง
30. วัดอุประสงค์สำคัญของการทำไร่หญ้าในสามวาตะวันตก คือข้อใด
- ก. จำหน่ายเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์
- ข. จำหน่ายเพื่อนำไปเป็นสนามหญ้า
- ค. ปลุกไว้เป็นตัวอย่างสำหรับเรียนรู้ให้กับผู้สนใจ
- ง. ปลุกเป็นพืชหมุนเวียนกับการปลุกพืชชนิดอื่น



แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ
2. แบบสอบถามนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ให้นักเรียนเลือกตอบข้อที่ตรงกับความรู้สึกมากที่สุด
3. แบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีผลต่อคะแนนในการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบ ให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน
4. แบบสอบถามนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้คือ
 - ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 - ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม
5. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น โดยในแต่ละข้อให้ตอบเพียงคำตอบเดียว ซึ่งมีค่าระดับดังต่อไปนี้
 - 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 - 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
 - 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 - 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 - 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

| รายการประเมิน | ระดับความคิดเห็น | | | | |
|---|------------------|---|---|---|---|
| | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 |
| ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ | | | | | |
| 1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นวิธีการสอนที่เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงจากการมีส่วนร่วมของชุมชน | | | | | |
| 2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน | | | | | |
| 3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง | | | | | |

| รายการประเมิน | ระดับความคิดเห็น | | | | |
|--|------------------|---|---|---|---|
| | 5 | 4 | 3 | 2 | 1 |
| ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ | | | | | |
| 4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียน | | | | | |
| 5. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และช่วยเหลือกันมากขึ้น | | | | | |
| 6. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน | | | | | |
| 7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับชุมชน | | | | | |
| ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ | | | | | |
| 8. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรมกรวางแผน | | | | | |
| 9. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการศึกษาสภาพชุมชน | | | | | |
| 10. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ชุมชน มากยิ่งขึ้น | | | | | |

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ความภาคภูมิใจในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนบรรยายความรู้ ความรู้สึกนึกคิดในชุมชน จากการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้
โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เรื่อง วิถีมอญคลองสามวา มาพอสังเขป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ นามสกุล ชั้น

สัมภาษณ์วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

ตอนที่ 2 ประเด็นสัมภาษณ์

1. ด้านความภาคภูมิใจที่มีต่อชุมชนคลองสามวา

สิ่งใดที่ทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความภาคภูมิใจ เมื่อเข้าไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชนคลองสามวา

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อชุมชนและบุคคลในชุมชนคลองสามวา

.....

.....

.....

.....

.....

3. คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในชุมชนคลองสามวา

.....

.....

.....

.....

.....





สัมภาษณ์คุณสุนีย์ ปราบใหญ่
เกี่ยวกับประวัติขามอญคลองสามวา



สัมภาษณ์พระครูสถิตธรรมานุศาสน์
เกี่ยวกับหงส์ที่เป็นสัญลักษณ์ของมอญ



สัมภาษณ์คุณวรพิชชา จุ้มงมอ
เกี่ยวกับเทศกาลและประเพณีของมอญ



เยี่ยมชมชมรมไทยรามัญบ้านทอง
เกี่ยวกับลักษณะการแต่งกาย



สมาชิกกลุ่มปรึกษาหารือร่วมกัน
เพื่อกำหนดหัวข้อ



แต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่สืบค้นได้มา
นำเสนอในชั้นเรียน



ตัวอย่างชิ้นงานในรูปแบบของโมเดล
วิถีชีวิตของชาวมอญ



ตัวอย่างชิ้นงานในรูปแบบของโมเดล
การเล่นส่ำบ้ำของชาวมอญ

ประวัติผู้เขียน

| | |
|-------------------|--|
| ชื่อ-สกุล | นางสาวนิสากรณ์ ฉิมมี |
| วัน เดือน ปี เกิด | 3 กุมภาพันธ์ 2534 |
| สถานที่เกิด | จังหวัดพังงา |
| วุฒิการศึกษา | พ.ศ. 2545 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลไผทวิทยา จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2551 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอกสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2558 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2562 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม |
| ที่อยู่ปัจจุบัน | หมู่บ้าน My Home Avenue 278/31 ถนนไทยรามัญ แขวงสามวา ตะวันตก เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร 10510 |